

Metodická příručka

Přírodověda

pre **1.** ročník
základných škôl

L. Žigová
A. Jančichová
A. Doušková

Orbis Pictus I. stropitana

Autorky

PaedDr. Lucia Žigová
PaedDr. Adriana Jančíková
doc. PaedDr. Alena Doušková, PhD.

Lektori

Mgr. Miroslav Belic
PaedDr. Mária Kubovičová

Ilustrácie ©

Viktor Csiba
Milica Menclová
Daniela Ondreičková
Peter Stankovič

Fotografie ©

Orbis Pictus Istropolitana
Photos.com

Dizajn

Jana Madarászová

Dizajn použitej publikácie Prírodoveda 1
Michal Rosmány

Dizajn obálky

Karol Rosmány

Vydal ©

Orbis Pictus Istropolitana, spol. s r. o.
Miletičova 7, 821 08 Bratislava
v roku 2008

Manažérka projektu Prírodoveda pre 1. stupeň ZŠ

PhDr. Sylvia Madarászová

Redaktor-manažér

Mgr. Walter Hirschner

Jazykový redaktor

Mgr. Ľubomír Lábaj

Zalomenie a predtlačová príprava

Jana Madarászová

Tlač

INTERLINGUA, Bratislava

Prvé vydanie

Všetky práva vyhradené!

Kopírovať, rozmnožovať a šíriť toto dielo alebo jeho časť v akejkoľvek podobe bez súhlasu majiteľa práv je trestné.

ISBN 978-80-7158-893-1

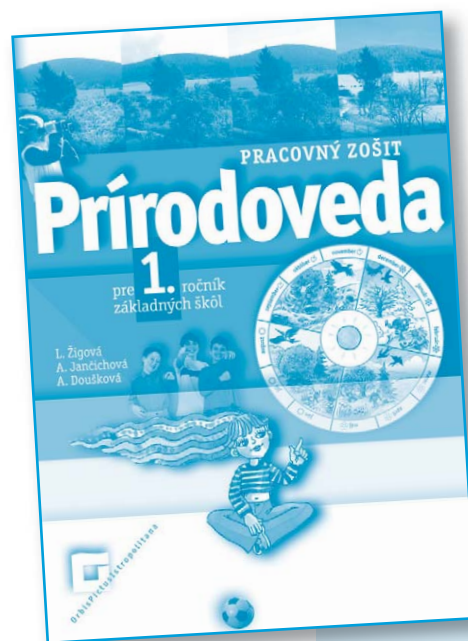
www.orbispictus.sk

Vážení pedagógovia,

metodická príručka s pracovnou učebnicou *Prírodoveda pre 1. ročník ZŠ* reaguje na vznik nového predmetu (2008). Autorky zostavili učivo systematicky a v súlade s požiadavkami ISCED 1, zamerali sa na kľúčové poznatky a **kompetencie** žiaka. Rešpektujúc nové požiadavky štátneho vzdelávacieho programu, podávajú učivo v súvislostiach a poukazujú aj na ďalšie vzťahy, ktorými sa budú žiaci zaoberať vo vyšších ročníkoch. Na **splnenie požiadaviek štandardu** ponúkajú množstvo aktivít a cvičení s možnosťou **diferenciácie** učiva. Zároveň ich dopĺňajú o **projekty** a námety na **spoločné aktivity** (s rodičmi, inými triedami...). V závere nájdete **kopírovateľné prílohy**, ktoré isto oceníte pri príprave na vyučovanie.

Prajem Vám veľa úspechov v prvom ročníku.

Manažérka projektu

Lucia Žigová
Adriana Jančichová
Alena Doušková

Metodická príručka

Prírodoveda

pre **1.** ročník
základných škôl

Orbis Pictus Istropolitana

Bratislava

O bsah

Ciele predmetu	3
Čiastkové ciele predmetu	3
Rozširovanie poznávacích (kognitívnych) kompetencií	4
Rozširovanie osobnostných (personálnych) kompetencií	6
Rozširovanie sociálnych kompetencií	7
Stratégie vyučovania	8
Pozorovanie	8
Pojmové mapovanie	10
Bádateľské aktivity	10
Koopratívne učenie	11
Práca s učebným textom	12
Voľné vyjadrenie	12
Komunikácia v kruhu	12
Riešenie situácií bežného života	14
Tvorivé znázornenie situácie	14
Charakteristika použitých úloh	17
Kontrola a hodnotenie, základy sebahodnotenia	19
Práca na projektoch	21
Obsahový a výkonový štandard	22
Použitá literatúra	23
Ako pracovať s komentármi k jednotlivým stranám?	24
Komentáre k jednotlivým stranám	26
Prílohy	69
Projekty	69
Moja rodina	75
Rodostrom	76
Ohlásenie hromadnej akcie	77
Návrh časovo-tematického plánu	78

Ciele predmetu

Vyučovanie predmetu *prírodoveda* v 1. ročníku je postavené na pozorovacích a výskumných aktivitách. Integrujú sa v ňom viaceré prírodovedné oblasti. Cieľom predmetu v 1. ročníku je riešenie čiastkových problémov, pričom sa vychádza zo spon-tánne nadobudnutých prírodovedných poznatkov žiakov, ako aj z ich aktuálnych vedomostí, skúseností a úrovne kognitívnych schopností. Samotné edukačné činnosti sú zamerané na iniciáciu skúmania javov a udalostí, ktoré sú spojené s bezprostredným životným prostredím žiaka a so žiakom samým. Prostredníctvom experimentálne zameraného vyučovania si žiaci rozvíjajú pozitívny vzťah k prírode, ale aj k samotnej vede.

Hlavným cieľom predmetu je rozvoj poznania žiaka v oblasti *prírodného prostredia* a javov s ním *súvisiacich* tak, aby bol schopný samostatne *sa orientovať v informáciách* a vedieť ich objektívne spracovávať vzhľadom na svoju kognitívnu úroveň. Cieľ je možné bližšie špecifikovať; prírodoveda má žiakov viesť k:

- spoznávaniu životného prostredia, k pozorovaniu zmien, ktoré sa v ňom dejú, k vnímaniu pozorovaných javov ako súčastí prírody a spoločnosti,
- schopnosti získavať informácie o prírode pozorovaním (prostredníctvom všetkých zmyslov a jednoduchých nástrojov), skúmaním a hľadaním v rôznych informačných zdrojoch,
- opisovaniu, porovnávaní a klasifikácii informácií získaných pozorovaním,
- objektívnej interpretácii získaných informácií,
- schopnosti realizovať jednoduché prírodovedné experimenty,
- nazeraniu na problémy a ich riešenia z rôznych uhlov pohľadu,
- tvorbe a modifikácii pojmov a vnútorných predstáv (schém), ktoré opisujú a vysvetľujú základné prírodné javy a existencie,
- uvedomeniu si potreby ochrany prírody, úsporného a efektívneho využívania nerastných látok, ktoré príroda ľuďom poskytuje,
- poznaniu fungovania ľudského tela, k rešpektovaniu vlastného zdravia a k jeho aktívnej ochrane prostredníctvom zdravého životného štýlu.

Čiastkové ciele predmetu

Jedným z parciálnych cieľov predmetu je postupný **rozvoj myslenia** žiaka. Rozvoj kognitívnych schopností žiaka je prvoradým cieľom prírodovedy v prvom ročníku. Preto je tento predmet zameraný najmä na aktívnu manipuláciu s materiálmi, s ktorými sa žiaci bežne stretávajú, a na výseky každodenných situácií:

- žiaci pozorujú detaily vzhľadom na celok,
- žiaci sa učia porovnávať,
- učia sa identifikovať premenné skúmanej situácie,
- vedia identifikovať podstatné a premenlivé znaky objektov,
- učia sa zovšeobecňovať vyslovovaním záveru z niekoľkonásobných pozorovaní,
- vyjadrujú svoje predstavy o javoch slovom a obrazom,
- rozvíjajú schopnosť argumentácie s využívaním kauzality,
- dokážu diskutovať s vrstovníkmi o svojich predstavách a skúsenostiach.

Žiaci sú vedení vo vzdelávacom procese tak, aby:

- správne pochopili ich veku primerané pojmy (list, strom...) a usúvšťažnili ich.
- si osvojili vekuprimerané základy vedeckej terminológie, vedeli ju odlíšiť od bežnej, nevedeckej komunikácie, napríklad názvy rôznych druhov rastlín a živočíchov...
- si osvojili vedomosti o vzťahoch živej a neživej prírody, napríklad potravinový reťazec...
- si modifikovali obsahy vybraných pojmov, ktoré majú v bežnom živote nevedecký obsah – pojmy *rozpúšťanie*, *roztápanie*...

Spolu s rozvojom poznatkového systému súvisí aj **rozvoj špecifických postojov**, ktoré vedú žiaka k uvedomejšiemu využívaniu svojich vedomostí.

Učiteľ nielen výberom aktivít, ale aj svojím správaním vplyva na postoje žiaka, ktoré sa realizujú v nasledovných činnostiach žiaka:

- dokáže vnímať spojitosť pozorovaných prírodných javov a vedy ako takej (prejaví sa najmä motiváciou k poznávaniu),

- chápe význam vedy pre každodenný život a objektívne posudzuje jej pozitívne a negatívne vplyvy, ako aj vplyvy jej produktov na prírodu a celkové životné prostredie (prejaví sa najmä dokonalejším chápaním vedeckej práce),
- citlivo prístupuje k živej prírode (prejaví sa najmä praktickým prístupom k živým organizmom – starostlivosť o vtáky v zime...),
- vie, že takmer každý jav je vysvetliteľný (prejaví sa najmä ústupom fantázie a preferenciou logických postupov myslenia),
- dokáže meniť svoje predstavy o skutočnosti, ak je ovplyvňovaný logickou argumentáciou (prejaví sa najmä rozvážnosťou a zdravým úsudkom v diskusiách).

Žiak sa získavaním poznatkov stáva aj prírodovedne gramotným.

Realizovať tieto zámery je potrebné v súlade s potrebami detí mladšieho školského veku, aby sa rozvíjali všetky stránky osobnosti, čo je možné len pri dôslednom plnení troch *centrálnych úloh*:

- rozširovanie poznávacej (kognitívnej) kompetencie žiaka,
- rozširovanie vlastnej (personálnej) kompetencie žiaka,
- rozširovanie sociálnej kompetencie žiaka.

Do týchto troch okruhov je nutné vždy zapojiť:

- rozširovanie jazykovej kompetencie v zmysle primeranej reprodukcie obsahu textov,
- rozširovanie kompetencie učenia sa s cieľom osvojenia si primeraných spôsobov práce a foriem učenia sa. (Doušková, A., 2001)

Rozširovanie poznávacích (kognitívnych) kompetencií

Prírodoveda má prostredníctvom obsahu a vhodne zvolených učebných postupov rozvíjať poznávacie procesy – **vnímanie, predstavivosť, fantáziu, pamäť**. Zároveň je potrebné podporovať **procesy kategorizácie, zovšeobecňovania, triedenia**, tiež odhaľovania príčin pri riešení **jednoduchých problémov**. Z logických operácií, vzťahujúcich sa na oblasť formálnych aspektov myslenia, je dôležité rozvíjať operácie: **rovnosť, nerovnosť, implikáciu, jednoduchú analýzu**, tiež **tvorivé, hodnotiace a kritické myslenie**. Žiaci si v procese

učenia dokážu zapamätať a vybaviť určité informácie, pomocou svojich intelektuálnych schopností zistiť význam informácie a zaradiť ju do vzťahu s predchádzajúcimi poznatkami. Učebné úlohy vyžadujúce zložitejšie myšlienkové operácie žiakov navádzajú, aby informáciu rozložili na časti a následne zložili do novej podoby, posúdili jej kvalitu, užitočnosť, aby ju použili novým, tvorivým spôsobom v nových podmienkach.

Rozvoj poznávacích procesov nastáva počas **kognitívneho učenia sa**, ktoré pôsobí na intelektuálnu stránku rozvoja osobnosti. Učiteľom pomáhajú v zámernej kultivácii týchto intelektuálnych zručností a spôsobilostí rôzne taxonómie kognitívnych cieľov. Tie vymedzujú poznávacie procesy, ktoré je potrebné rozvíjať, a uvádzajú učebné výzvy (inštrukcie učiteľa, pokynové slovesá), ktoré ich rozvoj iniciujú. Ako príklad uvádzame taxonómiu podľa B. S. Blooma (Doušková, A., Porubský, Š., 2005).

Učiteľ musí transformovať učebný obsah tak, aby *akceptoval* vývinové osobitosti žiakov, ich prirodzené potreby a názory:

- žiak má vlastné videnie sveta, vlastný svet so svojimi názormi a odlišnými skúsenosťami,
- žiak má prirodzenú chuť hľadať, objavovať a poznávať.

Učiteľ **prestáva odovzdávať hotové informácie a stáva sa sprievodcom** žiaka na ceste jeho poznávania a pomocníkom pri chápaní súvislostí vo svete okolo neho.

V procese zámerného rozvoja kognitívnych kvalít žiakov je potrebné, aby učiteľ zabezpečil:

- zistenie **úrovne predstáv žiakov o realite**, ktorá ich obklopuje;
- rozvíjanie **zámerného, systematického a cieľavedomého vnímania** prostredníctvom konkrétnych a presných úloh;
- **možnosť výberovosti vnímania** (žiaci vyčleňujú určité vlastnosti predmetov);
- **rozvíjanie predstavy o čase**;
- rozvíjanie **predstavy o priestore, o vzdialenosti**, pri vnímaní ktorej sa žiaci častejšie opierajú o zrak, menej o pohyby svojho tela;
- **usmerňovanie spontánnej pozornosti žiakov**, zvyšovanie rozsahu ich pozornosti (systematickým cvičením predlžuje čas zámernej pozornosti);

- **rozširovanie rozsahu pamäti** a na základe logického chápania závislosti javov a vzťahov medzi nimi zintenzívňovanie slovo-logickej pamäti, ktorá im umožní reprodukciu abstraktnejších poznatkov;
- **systematizovanie vedomostí a skúseností**, odhaľovanie vzťahov medzi poznatkami, možnosti vzťahových abstrakcií;
- **rozširovanie predstavy o pojmach**, ktoré sú pre žiakov zatiaľ charakteristické predovšetkým subjektívnosťou, nestálosťou a nepresnosťou.

Taxonómia kognitívnych cieľov podľa Blooma

Cieľové kategórie Kognitívne procesy	Procesuálna stránka Slovesá na vymedzenie činnosti
Vedomosť – zapamätať si Žiak si vyvolá z pamäti alebo znovu poznáva informácie, identifikuje vedomosti faktické, konceptuálne, procedurálne, metakognitívne.	vymenuj, opíš, prirad', vyber, doplň, pomenuj, povedz kedy, povedz kde...
Porozumenie – porozumieť Žiak informáciám rozumie, chápe ich a dokáže ich predniesť rôznymi spôsobmi, uvádza príklady, kategorizuje, abstrahuje, porovnáva na základe kontrastov, konštruuje kauzálny model situácie.	povedz, čo znamená...; vysvetli...; ilustruj príkladom; povedz hlavnú myšlienku; povedz prečo; povedz ako; povedz definíciu; oprav nesprávnu definíciu; vyjadrí vlastnými slovami; skontroluj; určí, či patrí do skupiny...
Aplikácia – aplikovať Žiak rieši problém s použitím informácie a vhodného zovšeobecnenia, používa známy postup v nových situáciách – implementuje.	zmeň; použi novým spôsobom; ukáž, ako urobiť; nakresli obrázok, ktorý ukazuje, ako použiť; uveď príklad; zdôvodni; povedz, ako je v tomto prípade použité...
Analýza – analyzovať Žiak rozkladá informácie na jednotlivé časti, rozlišuje, štruktúruje, prisudzuje vlastnosti, stanovisko.	rozdeľ do skupín; odliš podobné, odlišné; vyčleň podstatné; usporiadaj; povedz, prečo si myslíš, že... spôsobilo; povedz, čo je pravdivé, skutočné; povedz, čo si sa naučil z...; rozčeľň; rozlíš; rozhodni...
Hodnotenie – hodnotiť Žiak posudzuje informácie na základe určitých kritérií: testovanie, overovanie, posudzovanie informácií, meranie, váženie, posudzovanie ľudského správania.	povedz, prečo je... horší, spravodlivejší; otestuj, pozoruj a zapisuj; vyjadrí pripomienky; nesúhlasím s...; povedz, ktoré dáš na 1., 2., 3. miesto; porovnaj; rozhodni; povedz, čo sa stane; urob súhrn; dokáž...
Syntéza – tvoriť Žiak rieši problém tak, že spája rôzne informácie, čo vyžaduje originálne tvorivé myslenie.	povedz; napíš nový príbeh o...; vyrob nové...; postav; poskladaj; čo iné by... mohol/mohla urobiť; projektuj; kombinuj; vynájdi; naplánuj; predstav si, že...; skonštruuj...

Rozširovanie osobnostných (personálnych) kompetencií

Cesta k sebarozvíjaniu je ovplyvnená tým, ako človek hodnotí a prijíma sám seba a či je schopný *sebaregulácie vlastného konania a správania*, či *pozná vlastné emócie*, *vie ich ovládať*, *je schopný odkladať uspokojenie*, *motivovať sa pri prekonávaní prekážok*. Pre dieťa, ktoré vstupuje do školy, nastáva obdobie veľkých zmien. Zoznamuje sa s prostredím, začína porovnávať svoje výkony s výkonmi spolužiakov, učí sa spolupracovať, dohodnúť sa, zdravo sa presadiť alebo podriaďiť. Všetky zmeny sa premietajú aj v jeho sebareflexii. Vzťah k škole súvisí aj s tým, ako mu škola umožní realizovať predstavy o sebe samom. Každý nový zážitok sa stáva súčasťou jeho sebaobrazu. Učiteľ používaním primeraných prostriedkov umožňuje žiakom spoznávať možnosti ich rozvoja, prejavovať sa a využívať ich schopnosti i utvárať vieru v ich samých. Učiteľ vytvára žiakovi podmienky na rozvíjanie, uplatňovanie a používanie **sebaregulačných vlastností** tak, že mu zabezpečuje aktívnu pozíciu v procese výučby. Podporuje sebareguláciu jeho vlastného učenia sa. Autoregulačné kompetencie sa rozvíjajú v priebehu celej školskej dochádzky, do značnej miery pod vplyvom školských aktivít, riadených učebných činností a povinností. Sebaregulácia, ako schopnosť, sa nerozvíja izolovane, ale v interakcii s inými kompetenciami. Jej čiastkové prvky sa dajú rozvíjať a nacvičovať už v predškolskom a mladšom školskom veku. Patrí sem:

sebauvedomovanie – *uvedomenie* si seba ako osobnosti, svojho konania, myšlienok, činov, želaní a záujmov, svojho vzťahu k svetu, uvedomenie si svojho miesta v spoločnosti.

sebapoznanie – t. j. *poznanie vlastných možností*, schopností, citov, názorov, kladov a nedostatkov. Chápeme ho ako vývoj v priebehu prežívania a správania. Vytvára sa v priebehu sociálnej interakcie človeka.

sebapoňatie – *predstava žiaka o sebe* – vnímanie seba a pocitov, ktoré s tým súvisia. Vzniká na základe hodnotiacich výrokov ľudí, ktorí ho obklopujú od útleho veku. Žiaci s pozitívnym sebapoňatím zmyšľajú o sebe i druhých pozitívne, sú istejší, prejavujú sa aktívnejšie v činnostiach, obľubujú nové situácie, pristupujú k nim bez strachu zo zlyhania, dôverujú si, považujú sa za úspešných a neúspech v činnosti ich neodradí.

Žiaci s nízkym sebapoňatím sa často prejavujú ako výrazne pasívni, bojzliví a málo spolupracujúci. Ich neochota zapájať sa do nových činností súvisí so strachom z ďalšieho neúspechu a novej kritiky. *Positívne sebapoňatie žiakov môže učiteľ posilňovať aj cieľovými úlohami, v ktorých si spolužiaci často vyjadrujú pozitívne hodnotenia navzájom.*

sebahodnotenie – hodnotenie seba samého, svojich činov, vlastností, názorov, motívov.

sebakontrola – predstavuje uvedomelý prístup k vlastnému konaniu alebo myšlienkam.

sebareflexia – zamyslenie sa človeka nad sebou samým, rekapitulácia určitého úseku vlastného správania, konania v určitej situácii. Vedie k porozumeniu seba samému, k rozhodnutiu, čo v budúcnosti zmeniť. *Pohľad žiaka späť, zhodnotenie situácie, poukázanie na rôznorodosť riešení danej situácie mu pomáha orientovať sa v živote, mobilizovať svoje sily a niesť zodpovednosť za svoje konanie.*

sebadôvera – je kladný postoj k sebe samému, spojený s priaznivým hodnotením svojich možností a aktuálnej výkonnosti. (Walterová, E., 1995, s. 195). Spočíva v presvedčení vo vlastnej sily, ide o vyrovnanie sa s odmietnutím, o rozvíjanie jedinečnosti, o hľadanie svojich nedostatkov, o nájdenie oblastí, v ktorých chce jedinec vyniknúť.

sebaúcta – chápeme ju ako pozitívne prijatie samého seba, ako vedomie vlastnej dôstojnosti, sily, ako koordináciu skutočného a ideálneho ja. Koncepcia sebaúcty zahŕňa postoje, ktoré si človek osvojil, prijal za svoje, prostredníctvom ktorých sa díva na svet i seba samého (Olivar, R. R., 1992).

sebavýchova – proces adaptácie dieťaťa na školu ovplyvňuje budovanie predstavy žiaka o sebe samom. Do vyučovania môžeme zaraďovať aktivity, ktoré takýto pohľad umožňujú.

Učivo prírodovedy je vhodné na vypracúvanie pedagogických situácií, učebných činností a aktivít smerujúcich k posilneniu **sebapoňatia žiaka**, ako základného predpokladu pre jeho napredovanie v škole i v osobnom živote.

Pri tvorbe situácií zámerného rozvíjania pozitívneho sebapoňatia žiakov sa učitelia zameriavajú na zaraďovanie:
– učebných činností s dôrazom **na aktívnu pozíciu žiaka**

Stratégie vyučovania

Veľmi dôležitou formou práce v prírodovede je tvorba projektov. Prírodoveda je predurčená na využívanie projektového vyučovania a projektových foriem práce na hodinách. Hlavným cieľom projektového vyučovania je aktívne zapojiť všetkých žiakov do poznávacieho procesu. Učitelia používajú netradičné postupy a metódy, vytvárajú také otázky, aby žiaci rozmýšľali o tom, čo sa učia. Realizácia projektu závisí od tvorivosti, fantázie, motivácie a záujmov žiakov. Tento spôsob vyučovania je však náročný na prípravu a realizáciu. **Preto odporúčame zvýšiť časovú dotáciu prírodovedy aspoň na jednu hodinu týždenne.** V závere metodologickej príručky ponúkame návrhy časovo-tematických plánov.

Prehľad postupov a aktivizujúcich metód a techník prác, ktoré môžete využívať:

I. Pozorovanie

Žiaci poznávajú svet na základe poznávacích činností:

- systematicky a kriticky vnímajú veci, javy a situácie,
- konajú,
- reflektujú svoje vnímanie a konanie.

V škole žiakov učíme zámerne pozorovať. Táto schopnosť sa dá naučiť. Učiteľ postupuje pri nácviku pozorovania v 3 fázach:

- 1. individuálne pozorovanie predmetu (objektu)** – umožní súkromný dialóg žiaka s predmetom pozorovania, aby mu tento predmet prezradil, čo v sebe skrýva.
  - *Pozorne si všímaj lastovičku, všímaj si jej telo, pohyb, činnosti, počúvaj jej spev, rozmýšľaj, čo o nej vieš.*
  - *Nakresli ju tak, ako ju vidíš. Zachyť všetky podrobnosti. Zapiš (urob poznámky), čo si zistil/-a pre kamarátov, ktorí pozorujú škorca.*

- 2. zabezpečenie výmeny informácií medzi žiakmi** – diskusia žiakov o objekte.

- *Porozprávajte sa v skupine o tom, čo ste zistili. Porovnajte si svoje nákresy. Zistite, kto má najviac detailov. Ktorý detail ste nakreslili všetci? Zachytil nejaký detail iba jeden žiak?*

- 3. zostavovanie dokumentu z pozorovania** – plní funkciu zobrazenia skutočnosti – text, náčrtok, obrazné vyjadrenie, rôzne symboly. Je užitočným nástrojom pre hodnotenie vykonanej práce.

- *Vytvor plagát o lastovičke alebo škorcovi. Použi svoje práce, obrázky z kníh, texty z encyklopédie. Doplň opisné hádanky, kresby.*
- *Urobte výstavu svojich plagátov pre žiakov z iných tried.*

Námety na pozorovanie

Živočíchý v lístí

Lístie položíme do sitka s malými hustými otvormi a sitko držíme nad bielou miskou z plastu alebo papierom. Keď zasvietime na lístie zhora lampou, začnú sa živočíchý vyhýbať svetlu a pritom padnú cez sitko na podložku. Teraz sú vhodné na pozorovanie lupou a zakresľovanie ich zvláštností.

Rast fazule

Medzi dve sklá vložíme do oblúka ohnutú záhradnú hadicu, do ktorej sú z vnútornej strany urobené otvory, a spojíme sklá s hadicou na krajoch pevnou gumou. Nasypeme dovnútra trochu zeminy, vložíme dve-tri fazule a dosypeme zemínu. Sklené okno môžeme zavesiť na stenu. Polievame cez hadicu. Klíčenie a rast zapisujeme do pozorovacieho denníka.

MOŽNOSTI VÝCVIKU V POZOROVANÍ

Výcvik je vhodné realizovať pri zhromažďovaní materiálov.

ROLA UČITEĽA	ROLA ŽIAKA
1. fáza POZOROVANIE	
Príprava: <ul style="list-style-type: none"> • zdroj spoločného projektu • definovanie a situovanie prijatého projektu v celej realizácii • rozpracovanie podmienok realizácie • vedenie a pomoc pri vyhľadávaní a zhromažďovaní dokumentov Priame pozorovanie <ul style="list-style-type: none"> • zbieranie a osobné štúdium individuálnych správ za účelom ich využitia	Príprava: <ul style="list-style-type: none"> • vyhľadávanie prostriedkov • hľadanie a zhromažďovanie dokumentov • výber a triedenie materiálu • montáž a upevnenie materiálov na nástenku určenú na pozorovanie • voľné individuálne pozorovanie, nástenky, poznámky, náčrtky, vyhľadávanie doplňujúcich informácií v materiáloch, ktoré sú k dispozícii • grafické znázornenie osobnej správy • skupinový text
2. fáza SOCIÁLNE SPROSTREDKOVANIE	
<ul style="list-style-type: none"> • postupná prezentácia získaných textov • vedenie a usmerňovanie diskusie • osobný vstup na požiadanie (prednáška, výklad, príklady...) • zaznamenávanie orientačných bodov • diskkrétne vedenie procesu hľadania • ústne kolektívne vypracovanie obrazu informácií a myšlienok	<ul style="list-style-type: none"> • čítanie jednoduchého textu a komentár žiakov • kolektívna diskusia, ocenenia, otázky • postupné zaznamenávanie orientačných vyjadrení na tabuli (učiteľ)
3. fáza SYNTETICKÉ VYJADRENIE	
<ul style="list-style-type: none"> • nenápadná pomoc pri realizácii • upokojujúce a povzbudzujúce správanie pre jednotlivca i skupiny • počúvanie a pripravenosť pomôcť	<ul style="list-style-type: none"> • abstraktné vyjadrenie, realizácia definitívneho textu celou triedou (využívajú aj štruktúrovaný obraz vytváraný postupne) • konkrétne vyjadrenie, makety, predmety, výtvarné panely, audiovizuálna montáž

II. POJMOVÉ MAPOVANIE

Pojmová mapa je vizuálne znázornenie vzájomných vzťahov myšlienok a pojmov. Žiakom pomáha nachádzať logické vzťahy medzi dvoma alebo viacerými pojmami. Žiak sa učí pomenovať a označovať základné časti učiva, odlišovať nepodstatné a podstatné vlastnosti vecí a javov, poznávať ich spoločné znaky, hľadať nadradené pojmy, zovšeobecňovať.

Ukážka

ZÁMER: ODHALOVANIE, NACHÁDZANIE SÚVISLOSTÍ

– Čo všetko vám napadne, keď poviem slovo *pes*? Učiteľ píše na tabuľu slová, ktoré mu žiaci diktujú (20). Potom spoločne alebo v dvojiciach združujú slová do dvojíc, trojíc, aby boli vo vzájomnom vzťahu. Môžu sa pokúsiť vytvoriť príbeh o skupine slov. Žiaci o slovách rozmýšľajú a združujú ich na základe určitej myšlienky, vzťahu. Môžu o nich hovoriť, znázorniť ich obrázkom, opísať ich...

ZÁMER: OBJAVOVANIE A ROZŠIROVANIE PREDSTÁV O POJME

Učiteľ pripraví skupinu obrázkov s označením *áno* – *nie*. Žiaci zisťujú, čo majú spoločné obrázky, ktoré sú označené *áno* (žiaci porovnávaním objavujú podstatné znaky).

– Doplňte *áno/nie* k obrázkom: marhuľa, búrka, Vianoce, fujavica, turistický batoh, krém na opaľovanie.

Učiteľ spolu so žiakmi vyvodí podstatné znaky pre vymedzenie pojmu *leto*. Podobným spôsobom môže postupovať pri všetkých ročných obdobiach.

ZÁMER: ZÍSKAŤ ZRUČNOSŤ PRI VYTVARANÍ SKUPINOVEJ POJMOVEJ MAPY

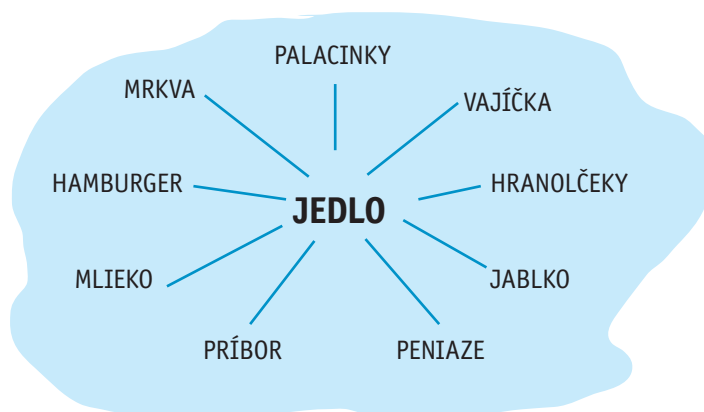
Učiteľ napíše na tabuľu slovo *jedlo*.

- Napíšte na papier všetky slová, ktoré vám napadnú v súvislosti so slovom *jedlo*.
- Porovnajte v dvojiciach napísané slová. Podčiarknite červenou tie, ktoré máte spoločné, doplňte modrou tie, ktoré máte rozdielne. Pracujte aj v štvorici.

Učiteľ napíše slovo *jedlo* na tabuľu a žiaci okolo neho pripisujú slová, ktoré s ním spájajú čiarami. Pozdĺž čiar pripínajú pásičky

papiera, na ktorých je napísané *zdravé/nezdravé* (pripraví učiteľ, pracujeme len so slovom *jedlo*).

Mapa pojmu *Jedlo*

III. BÁDATEĽSKÉ AKTIVITY

Základom práce žiakov je produkcia alebo objav novej informácie, ktorá je aj pre učiteľa nová. Aby išlo o bádateľskú aktivitu, žiaci musia vždy stanoviť svoj predpoklad (Myslím si, že...). Bádateľskou činnosťou treba predpoklad potvrdiť alebo vyvrátiť.

Žiaci realizujú:

■ opisný výskum

Jeho cieľom je zmapovať a opísať skutočnosť. Žiakom odpovedá na otázku: *Aké sú veci teraz?* Údaje získavajú pomocou jednoduchých anketových lístkov alebo záznamových listov.

■ historický výskum

Smeruje k presnejšej a objektívnejšej rekonštrukcii minulosti. Žiakom odpovedá na otázku: *Aké boli veci v minulosti?* Vhodné témy sú z najbližšieho okolia: zisťujú informácie o živote svojich rodičov, starých rodičov, porovnávajú život kedysi a teraz (oblečenie starých rodičov v škole, prastarých rodičov, čím sa odlišuje naša trieda od triedy našich prastarých rodičov...).

■ *experimentálny výskum*

Odhaľuje príčinné vzťahy. Žiaci musia zmeniť aspoň jeden aspekt situácie, ktorú študujú, aby mohli zistiť, aký vplyv táto zmena bude mať. Preto nerobia len opis situácie, ale ju aj menia. Žiakom tento výskum odpovedá na otázku: *Čo by sa stalo, keby...?*

Postup práce:

- Vyslov/napiš svoj predpoklad (sám/sama/v skupine: *Myslím si... / Predpokladáme, že...*).
- Zbieraj a zaznamenávaj údaje (anketové lístky...).
- Spracuj svoje výsledky, spočítaj, vpíš do tabuľky. Spracuj te výsledky z celej triedy.
- Porovnaj výsledok so svojím predpokladom.
- Mal som pravdu? *Áno – nie.*

Prezentácia výsledkov

Žiaci píšú správy z výskumu do školského alebo triedneho časopisu, robia prezentácie projektov pre svojich spolužiakov v škole, rodičov, deti z blízkej MŠ alebo domu seniorov či detského domova. Tam môžu žiaci aj zisťovať údaje, naväzovať kontakty, odstraňovať negatívne postoje a rozvíjať si tým sociálne kompetencie.

UKÁŽKY OPISNÝCH BĀDATEĽSKÝCH AKTIVĪT

Téma: Ovocie

Zámery: Poznať rozličné druhy ovocia. Zistiť poradie najobľúbenejších druhov ovocia u žiakov a dospelých.

Inštrukcia: Aké ovocie je v našej triede najobľúbenejšie? Napiš vlastný predpoklad.

- Nakresli na papier ovocie, ktoré máš najradšej. Vlož papier do škatuľky.
- Roztried' obrázky ovocia zo škatuľky, zapíš počty do tabuľky.
- Potvrdil sa tvoj predpoklad?
- Ako je to u vašich rodičov, súrodencov, žiakov z iných tried? Ktoré ovocie je najobľúbenejšie?

■ IV. KOOPERATĪVNE UĀEBNĒ ĀINNOSTI

Pravidelné zaraďovanie kooperatívnych aktivít napomáha rozširovaniu sociálnych zručností: vedieť požiadať o pomoc, dobre organizovať čas a prácu, riešiť úlohy, rozhodnúť sa, plánovať a predvídať, zapojiť sa, byť dobrým spoločníkom, mať zmysel pre humor, dočasne sa vedieť vzdať uspokojenia, mať správnu predstavu o skutočnosti, vedieť odmietnuť.

Učiteľ zadáva najskôr jednoduché úlohy, ktoré umožňujú spoluprácu:

- Porozprávaj sa so spolužiakom, aké sú rozdiely medzi šteňatkom a psom.
- Povedz susedovi, ako sa doma pripravuješ na vyučovanie (čo robievate v nedeľu popoludní...).
- Vysvetli susedovi a nauč ho poznávať hodiny a minúty na hodinách s ručičkami.
- Priprav si jednu otázku pre každého člena skupiny z učiva o zelenine.
- Vypracuj te stranu v knihe tak, že jeden kreslí (robí koláž), druhý tvorí jednoduché vety, iný opisnú hádanku o jednom z domácich zvierat.
- Na vychádzke si ľahnite do trávy a počúvajte všetky zvuky, ktoré k vám doliehajú. Porozprávajte sa o nich s kamarátom. *Kto čo počul?, Čo ste počuli obaja, čo len jeden?...*

UKĀŽKY HIER A AKTIVĪT NA NĀCVIK SPOLUPRACUJĀCEHO SPRĀVANIA

Zámery: *nácvik aktívneho počúvania, vecné, jasné a zrozumiteľné vyjadrovanie myšlienok, udržiavanie zrakového kontaktu, ocenenie iného, sebaúcta, schopnosť požiadať o pomoc, vzájomné spoznávanie...*

Všetko, čo viem povedať o sebe (téma: *Moja rodina*)

V skupine má každý vymedzený čas, aby porozprával ostatným o sebe, svojej rodine. Ostatní mu venujú pozornosť a neprerušujú ho. V spoločnej diskusii si žiaci vymieňajú pocity z rozprávania, počúvania a vyjadrujú vzájomné ocenenie. Učia sa používať hodnotiace výroky: *páčilo sa mi, keď...; zaujalo ma, keď... mal/-a som dobrý pocit...*

Moje obľúbené drobnosti v čarovnom vrecúšku (téma: Hmota)
Každý v skupine si postupne vo vrecúšku nájde hmatom svoju drobnosť, talizman. Vytiahne ju a ostatným o nej rozpráva, odkedy ju má, z čoho je zhotovená, od koho ju má a prečo ju má rád. V diskusii prebieha výmena pocitov a ocenenie.

Kútik zmierenia

Základom je určenie miesta, vytvorenie priestoru, kde sa môžu uchýliť žiaci, ktorí sa dostali do vzájomného konfliktu (pri práci v dvojici, skupine). Sadnú si tam spolu, diskutujú o probléme a snažia sa ho vyriešiť. Dôležité je, aby bol v kútiku zrozumiteľný postup riešenia konfliktu (semafor). Zo začiatku je potrebné riešiť spoločne aj jednoduché konflikty v modelových situáciách podľa schémy (semafora):

1. Aký je problém/konflikt? (červená)
2. Kde je príčina? (oranžová)
3. Aké riešenie navrhujem ja? Aké sú možné riešenia vhodné pre oboch? (zelená)

■ V. PRÁCA S UČEBNÝM TEXTOM

Práca s učebným textom pomáha rozvíjať čitateľskú gramotnosť žiaka, rozširuje jeho vedomosti a zručnosti, ktoré mu umožňujú nielen texty čítať, porozumieť im, ale ich aj reprodukovať, analyzovať, interpretovať a hodnotiť. Je kľúčom k schopnostiam pracovať s informáciami a využívať ich v bežnom živote.

Učiteľ vyberá a vytvára žiakom primerané texty, ktoré:

- ponúkajú niečo zaujímavé a potrebné;
- majú úlohy s jasnými a stručnými inštrukciami;
- úlohami a otázkami aktivizujú vyššie kognitívne procesy.

Učiteľ môže pri skupinovej práci pravidelne používať prácu s textom:

Žiaci si osvojujú stratégie čítania s porozumením tak, že striedavo plnia nasledovné úlohy:

1. **sumarizovanie** – *Povedz ostatným, o čom sa hovorí v texte. Vypíš dôležité slová, bez ktorých by text stratil význam.*
2. **anketa** – *Vytvor pre ostatných otázky, aby si zistil, ako porozumeli textu.*
3. **predvídanie** – *Napíš, ako asi text pokračuje (čo sa stane ďalej...).*

4. **plánovanie** – *Čomu nerozumieš? Čo treba zistiť v iných textoch, knihách? Čo ťa zaujíma?*

Na základe informácií v texte a úloh učiteľa žiaci **zhotovujú nové produkty: plagát, knihu, reklamný pútač...**

Učebné texty učiteľ využíva na samostatnú prácu žiakov v skupine pomocou pracovnej karty.

Pracovná karta by mala obsahovať:

- *Nadpis*
- *Jednoduchý a vekuprimovaný text*
- *Farebne vyznačené dôležité údaje*
- *Ilustračný obrázok*
- *Otázky a úlohy za textom*
- *Priestor na sebvýjadrenie žiaka*

■ VI. VOĽNÉ VYJADRENIE

Učiteľ umožňuje žiakom nadobúdať nové skúsenosti, pričom žiaci vychádzajú z predchádzajúcich poznatkov (predispozícií) a na ich základe predkladajú návrhy, ako nové situácie riešiť. Pri prezentácii by sa mali žiaci sústrediť na nové skúsenosti a vyjadriť, ako chápu javy a veci v novom kontexte. O svojich skúsenostiach potom hovoria, píšú o nich, kreslia... Využívame model voľného písania, maľovanie, modelovanie atď., ktorých výsledkom je spoločný produkt (knihy, plagát, dramatický výstup). Dôležitá je prezentácia produktov, v ktorej sa žiaci učia aj hodnotiť svoju prácu.

Námety

Žiaci kreslia na tému: U nás doma, Ako sme sadili fazuľu...

■ VII. KOMUNIKÁCIA V KRuhu

Táto technika je v našich školách už pomerne známa, je považovaná za primárny a najjednoduchšie realizovateľný spôsob sebvýjadrenia, pri ktorom žiaci rozvíjajú svoje vyjadrovacie schopnosti, učia sa prezentovať vlastný názor, zaujať postoj k názoru iného, aktívne počúvať, vyjadriť súhlas/nesúhlas, oceniť iného. Osvojujú si pravidlá komunikácie v kruhu.

Pravidlá komunikácie v kruhu

Ak počúvam:

- sledujem toho, kto hovorí;
- počúvam so záujmom;
- ocením, keď sa mi výpoveď páči.

Ak hovorím:

- hovorím dostatočne hlasno;
- dívam sa na tých, komu to hovorím;
- dám priestor aj iným.

Žiaci sa učia viesť komunikáciu v kruhu a diskutovať.

Komunikačný kruh – Tento je možné využívať v rôznych fázach vyučovania a s rôznym cieľom.

Plánovací kruh – Učiteľ v piatok oznámi žiakom povinné úlohy a predstaví dobrovoľné úlohy. Žiaci si ich zaznačia do svojich plánov a rozdelia medzi sebou.

Diskusný kruh – Badegruber (1992, s. 35) uvádza základné úlohy pre vedúceho diskusie:

- venovať pozornosť poradiu žiakov prihlásených do diskusie,
- udeľovať slovo,
- venovať pozornosť poznámkam a názorom,
- zabraňovať odbočeniu od témy,
- nedovoliť vyrušovať,
- ukončiť diskusiu,
- urobiť zhrnutie.

Informačný kruh – Prezentácia noviniek: *Čo nového v mojej rodine?, Čo zaujímavého som zistil/-a...* (môže byť zaraďovaný pravidelne jedenkrát v týždni alebo náhodne).

Prezentačný kruh – Prezentujú sa tu práce z voľných úloh. Žiaci predstavujú výrobky, ktoré zhotovili, čítajú voľné texty, hovoria o výsledkoch svojich bádání, predvádzajú scénky...

Iné možnosti využitia:

- priestor na verbalizáciu prežitých skúseností,
- čítanie denných odkazov učiteľa k školskému dňu, jeho dešifrovanie a doplnenie,
- podnetné situácie pre prírodovedné učivo, drobné projekty,
- horúca téma, rozhovor o..., príležitosť pre každého...

Pravidlá správania

V triede si môžeme spoločne pripraviť *pravidlá priateľstva*. Určíme si, ktoré pravidlo začneme dodržiavať ako **prvé**. Po čase spoločne **vyhodnotíme**, ako sa žiakom darilo toto pravidlo dodržať. Až potom **pridávame ďalšie** pravidlo.

Stabilná štruktúra práv a povinností žiakov postupne vytvára prostredie pre voľnú hru, prácu, pre voľný výber činností a výber partnera pre spoluprácu. Zároveň sa žiaci učia organizovať a riadiť vlastné procesy učenia.

Pri **tvorbe** pravidiel života v triede je potrebné objasniť si *vhodné* a *nevhodné* správanie. Ako prípravný program pre zavádzanie pravidiel správania a organizovania života v triede sa môžu zaraďovať:

- **algoritmy rutinných činností** – pomáhajú pri osvojení si pravidelne sa opakujúcich činností. Prvé algoritmy majú formu kreslených plagátov, ďalšie môžu byť produktmi párovej a skupinovej práce žiakov.

Ako sa pripravujem na vyučovanie? (Vyložím si všetky veci do lavice, pripravím si knihy, zošity podľa rozvrhu, mám ostrú ceruzku a pastelky, tašku mám zavesenú.)

Ako prežívam prestávku? (Odložím si veci do lavice, umyjem si ruky, vyberiem desiatu, jem nad obrúskom, rozprávam sa s kamarátom, hrám sa, pripravujem sa na ďalšiu hodinu.)

Čo robím, keď skončím prácu skôr ako kamaráti? (Čítam si, prezerám knihy, vyberiem si ďalšiu úlohu, riešim hlavolamy.)

Ako postupujem pri samostatnej práci?

Aký je postup v hracom kútiku?

Čo urobím pri príchode do triedy? (Pozdravím sa, pripravím sa na hodinu, odpíšem si plán dňa, potichu sa podelím o nové zážitky, čakám na pani učiteľku/pána učiteľa.)

Ako sa pripravím na obed? (Urobím si poriadok na lavici a okolo lavice, pripravím si lístok na obed, umyjem si ruky, Dobrú chuť!)

- **nácvik pravidiel správania** – pravidlá správania obsahujú informáciu o tom, ktoré správanie je *prijateľné* a *neprijateľné* pre zabezpečenie pohodlného učebného prostredia pre každého žiaka a udržanie prijateľnej úrovne slušnosti. Prijaté pravidlá sa stávajú *orientačnými bodmi pre sebareguláciu*. Sú zamerané na **medziludské vzťahy alebo na organizáciu práce v triede**.

Pre ich prijatie a akceptovanie žiakmi je veľmi dôležitý **proces ich tvorby**. Pravidlá správania sa môžu zaradiť do základného učiva prírodovedy a ich nácviku sa venuje časť témy o hygiene a čistote. So zavedením pravidiel však môžeme začať i skôr. Postupujeme podľa nasledovných krokov:

1. Stanovte si 3 až 4 pravidiel správania v triede.
2. Pravidlá a dôsledky predložte a vysvetlite naraz. Žiaci im musia porozumieť tak, aby ich na druhý deň vedeli opísať vlastnými slovami.
3. Na ďalší deň pripravte žiakom simulované situácie na precvičovanie zodpovedajúceho správania. Žiaci potrebujú jasnú spätnú väzbu.
4. V precvičovaní a poskytovaní spätnej väzby teba pokračovať až do upevnenia požadovaného správania (jeden až štyri týždne).
  - Vystavte pravidlá na dobre viditeľnom mieste.
  - Pravidlá periodicky opakujte a precvičujte, aby ste zdôraznili ich význam a hodnotu v danom prostredí.

Ukážka pravidiel správania

Pravidlá priateľstva

Úsmev – nie výsmech

Ocenenie – nie ublíženie

Pravda – nie klamstvo

Pomoc – nie žalovanie

Spolupráca – nie súperenie

Pravidlá pre efektívnu prácu

Pracujem potichu.

Neruším ostatných pri práci.

Počúvam pozorne.

Rešpektujem ostatných.

Správam sa láskavo.

Sledujem pokyny a riadim sa nimi.

Rešpektujem školské i osobné vlastníctvo.

■ VIII. RIEŠENIE SITUÁCIÍ BEŽNÉHO ŽIVOTA

Učebné úlohy na riešenie situácií bežného života

S autentickým učením v prírodovede sú spojené činnosti zamerané na riešenie situácií v bežnom živote. Takéto učenie posilňuje u žiakov sebadôveru a vieru vo vlastné schopnosti, stavia sa proti verbalizmu, encyklopedickým a faktografickým poznatkom.

Podmienkou pre autentickú úlohu je, aby:

- vychádzala zo životnej situácie a motivovala k riešeniu žiakov;
- zaujala žiakov, mala pre nich osobnú hodnotu;
- obsahovala neznámy prvok, protirečenie alebo smerovala k tvorivému mysleniu;
- zodpovedala intelektuálnym možnostiam žiakov;
- iniciovala pozitívnu klímu pre spolupracujúce správanie.

Spočiatku používame jednoduché inštrukcie typu: *Z dvoch riešení vyber správne a zdôvodni. Oprav chybný postup. Zostav postup, ako sa dá situácia riešiť inak. Ktorý postup je pre teba vhodný? Čo sa stane, keď... Ako sa rozhodneš, aby si neublížil sebe ani iným? Uveď všetky možnosti. Vyber vhodné...*

■ IX. TVORIVÉ ZNÁZORNENIE SITUÁCIE

Vytvárame modelovú situáciu, ktorej výsledkom je spontánny zážitok. Motiváciou je reálna skutočnosť (skupinová tvorivá práca v priestore). Dôležitým prvkom tvorivého znázornenia situácie sú vzťahové väzby, pri ktorých vzniká vzájomná komunikácia. Utvrdzovanie učiva a opakovanie tematického celku sa napr. môže uskutočňovať formou diskusie žiakov. Úlohou učiteľa je viesť žiakov k vzájomnému dialógu a udržať ho v rovine učebnej látky.

učiteľ – učivo – žiak

Učiteľ má úlohu poradcu, pri dialógu sa stáva rovnocenným partnerom, ktorý nepoučuje, ale žiaka k novým poznatkom motivuje a nabáda.

žiak – učivo – učiteľ

Žiak je komunikatívnym partnerom učiteľa s prirodzeným rešpektom jeho osobnosti. Ak sa učiteľ aktívne zapojí do hry

a zbaví sa svojej „dospelosti“, vznikne priateľská, uvoľnená atmosféra, hra sa stáva prirodzenou a vzniká predpoklad, že učivo sa „premení“ pre žiaka na množstvo žiadaných zážitkov.

žiak – kolektív

Žiaci, s ktorými sa takto pracuje, sa stávajú vnímavejší, otvorenejší, tolerantnejší, naučia sa tvoriť kolektívne, vzájomne komunikovať a rešpektovať svoje osobnostné individuality.

METÓDY TVORIVÉHO ZNÁZORNENIA SITUÁCIE

Hra v situácii

Rolové hry a interpretácia, ktoré realizujeme improvizáciou a dramatickou hrou, čiže práca s tvorivosťou, obrazotvornosťou a predstavivosťou žiakovi uľahčuje trvalé zapamätanie si. Vychádzame z poznatku, že to, čo skúsi a zažije, nezabudne.

Ukážky:

I. Tvorivé znázornenie situácie – improvizácia a riešenie bežných situácií v rodine.

Postup:

1. oboznámenie sa so situáciou,
2. rozdelenie do skupín,
3. pridelenie rolí v skupine,
4. krátka príprava s pomocou učiteľky/učiteľa (Kto? Čo? Kedy? Ako? Kde?),
5. prezentácie pred triedou.

Starý otec má narodeniny. Ideme na oslavu. Rolové úlohy pre žiakov:

- *starý otec* – privítaj si vnúčatá, ponúkni ich ovocím zo záhrady;
- *stará mama* – chystaj koláč a slávnostný obed, pozvi všetkých k stolu;
- *vnúčatá* – pripravte si gratuláciu a blahoželajte starému otcovi;
- *mama, otec* – pripravte si gratuláciu a podarujte darček, vyjadrite poďakovanie za hostinu.

Pomôcky pre fázu prípravy – zvukový záznam rôznych blahoželaní, ukážky telegramov, pohľadníc, esemesiek, artefakty

pre starého otca – klobúk, kravata, papier na výrobu jednoduchých darčiekov, hračky na stolovanie...

II. Projekt *Ja a moja rodina* (spoločný projekt rodičov a žiakov v rámci spolupráce školy s rodinou).

Pokračuje v rozvoji vnímania časových vzťahov a plynutia času.

Postup prípravy projektu:

1. Pripravte si fotky (ich fotokópie) členov rodiny: rodičov, starých rodičov, súrodencov, seba (bábätko, z detských jasí, súčasnú fotografiu, fotografiu mamy, keď si ešte neboli/ nebola na svete) – podľa toho, ktorú líniu chcete sledovať.
2. Tvorenie albumu/knihy *Moja rodina* (séria ozdobených kartónových papierov alebo pás papiera poskladaný ako leprelo) – prepojenie s výtvarnou výchovou.
3. Aktivity s knihou – prezentácie, porovnávanie (svadobné oblečenie rodičov – starých rodičov).

Aby proces učenia rozvíjal všetky stránky osobnosti žiaka, je dôležité zameriavať pozornosť na:

■ **zážitkové učenie**

Žiak sa počas zážitkového učenia učí takým spôsobom, ktorý má preňho význam a zmysel. Pre žiaka je dôležitá vlastná iniciatíva a od nej sa odvíja kvalita jeho osobného zážitku. Prežívanie (so zapojením nielen poznávacích, ale aj emocionálnych procesov) spôsobuje **zmenu v jeho vedomostiach, v budúcom správaní a v postojoch k poznávanej realite**. Zážitkové (skúsenostné) učenie má vždy aj osobný význam: žiak vie, kedy sa naplňujú jeho potreby, kedy učenie vedie k tomu, čo chce vedieť. Keď sa takéto učenie uskutoční, do zážitku je zabudovaný nový význam.

■ **aktívnu pozíciu žiaka v procesoch poznávania**

Žiak je aktívny, keď:

- jeho navonok viditeľné činnosti sprevádza intenzívna práca mysle (pri pohybe, hovorení, hraní sa...);
- pri jeho činnostiach sa objavujú rôzne emócie (radosť, údiv, spokojnosť a pod.);
- produkty jeho práce si všimne okolie a váži si ich, keď skutočne vytvára pre neho nové produkty;
- je aktívny rôznym spôsobom, t. j. keď majú činnosti manipulačno-výskumný charakter a keď pri svojich činnostiach

štandardným spôsobom využíva rôzne predmety (nástroje, prístroje, náradie) alebo keď sám tvorí a produkuje pre seba niečo nové (je tvorivý v subjektívnom zmysle);

- využíva všetky svoje vnútorné fyzické zásoby a keď aktívne hľadá pomoc.

Čím je žiak aktívnejší a zainteresovanejší do procesu vlastného učenia sa, tým je jeho učenie efektívnejšie. **Učebnú aktivitu** u žiakov spúšťajú **informácie učiteľa** (verbálne i neverbálne) a **učebné úlohy** zadávané učiteľom. **Učebná úloha** je každá učebná situácia (inštrukcia, výzva, otázka... učiteľa alebo iného zainteresovaného), smerujúca k splneniu učebných požiadaviek (od reprodukcie poznatku až po tvorivú aktivitu), ktorú vyvoláva učiteľ, žiak alebo vyplýva z učebného kontextu. Dôležité sú aktivity na **prezentáciu vlastných skúseností žiakmi** o veciach, javoch a pozorovaných objektoch (pomocou techník ako voľné vyjadrenie kresbou, textom, tvorivá dramatizácia, rozprávanie, projektové techniky). Konfrontuje sa tak skúsenostné poznanie žiakov s jemu prislúchajúcim učebným materiálom (skúmanie a objavovanie, pozorovanie).

■ **slobodnú voľbu, výber úloh a činností**

Umožnením slobodnej voľby pri výbere úloh a učebných činností sa žiak učí rozhodovať a preberať zodpovednosť za seba (ak je niekto neustále riadený a posúvaný, zostane frustrovaný, keď sa má rozhodovať sám). Žiak považuje úlohu ako slobodne vybranú vtedy, keď sa pre jej riešenie rozhodne sám a jeho výber zohľadňuje uvedomenie si vlastných síl a možností. Pre úspešný priebeh voľnej práce je dôležité najskôr pracovať s pokynmi prostredníctvom hier a pracovných listov. V nich si žiak môže vybrať úlohu, ktorá je pre neho zaujímavá. Môže si zvoliť poradie úloh v nej a spôsob ich riešenia. Pracovné listy musia umožňovať autokorekciu a sebahodnotenie. Kým si žiaci zvyknú na samostatnú prácu v dvojici alebo v skupine, používajú cvičný list na zautomatizovanie činností. Obsahuje pokyny: *Čo mám robiť? Čo potrebujem? S kým? Kde? Kto to skontroluje?* Žiak pri ponúkanej voľbe prežíva subjektívny pocit slobodného rozhodovania, aj keď situáciu pripravil učiteľ, a až postupne prichádza na to, že voľba a zodpovednosť za ňu je prirodzenou súčasťou jeho života. Žiak si postupne vyberá z ponuky učebných činností, učebných úloh, volí si partnera na spoluprácu, miesto učenia i čas učenia.

CH Charakteristika použitých úloh

Zámerom autoriek bolo, aby pracovná učebnica pre 1. ročník slúžila ako možný scenár učebného a vyučovacieho procesu.

Pracovná učebnica:

- prezentuje obsah predmetu, je zdrojom informácií, ktoré sú transformované do úloh;
- poskytuje didaktickú interpretáciu poznatkov vedy a spoločenského poznania pre príslušný vek žiaka;
- je prostriedkom riadenia vyučovacieho procesu učiteľom;
- integruje tie informácie, ktoré žiak získava z iných zdrojov, využíva medzipredmetové vzťahy: matematika, slovenský jazyk, výtvarná výchova;
- rozvíja kognitívne, personálne a sociálne spôsobilosti žiakov;
- stimuluje motiváciu k učeniu, získavanie a upevňovanie vedomostí, sebariadenie, sebakontrolu a spoluprácu pri učení a práci.

Má charakter cvičebnice s výkladovými prvkami, motivačnými obrázkami a textami. Úlohy a inštrukcie v pracovnej učebnici a metodické príručke sú konštruované tak, aby žiakom ponúkali aktivity typické pre ich vek. Záleží len na kompetencii učiteľa, v akom učebnom kontexte ich bude prezentovať. Celá séria využíva:

■ poznávacie (bádateľské) aktivity

Žiaci nadobúdajú skúsenosti pri aktívnom kontakte s realitou (psychické procesy – pociťovanie, vnímanie, pozorovanie, porovnávanie, triedenie, selekcia, usporadúvanie, abstrahovanie...). Základom bádateľských aktivít je produkcia alebo objav novej informácie. Učiteľ to dosiahne najmä zaraďovaním činností:

voľné vyjadrenie (text, maľovanie, modelovanie, grafické znázornenie, dramatické stvárnenie) – slobodná a spontánna výpoveď, ktorá umožňuje uspokojiť potrebu tvoriť a odovzdávať myšlienky a skúsenosti okoliu;

pracovná aktivita – žiaci pracujú na základe voľného výberu, bez donútenia; prostriedkom práce sú pracovné kútiky, školský dvor, pokusné políčka, kútik živej prírody;

mimoškolské pozorovanie – žiaci často opúšťajú školu, aby prostredníctvom bezprostredného kontaktu lepšie spoznávali najbližšie okolie, získavali skúsenosti a poznatky vlastnou činnosťou;

individuálna práca – využívaním „pracovných kariet“, úloh v pracovnej učebnici, encyklopédií v pracovnej knižnici, tvorbou vlastných kníh;

experimentálne činnosti – proces poznávania je založený na prístupe *pokus – omyl*; pozorovanie je podstata samostatnej práce, zavádzame ju veľmi skoro po vstupe do školy, rozvíja žiakom schopnosti používať vedecké metódy;

výmena skúseností medzi žiakmi – ak sú zavádzané už teraz, rozvíjajú schopnosť žiakov používať vedecké metódy v bežnom živote. Takéto úlohy sú komentované v metodickej príručke pri jednotlivých dvojstranách.

■ hrové aktivity

Každá činnosť, ktorá má pre žiaka zmysel a úžitok v prospech jeho prežívania a rozvoja, je ním chápaná ako hra (chce ju robiť, získava v nej skúsenosť, rozvíja jeho schopnosti, kultivuje jeho vzťahy k okoliu, zabezpečuje a podporuje jeho komplexný kognitívny, jazykový a socio-morálny vývin). Preto ju možno v prírodovede využívať ako dominantnú stratégiu vo vzťahu k plneniu hlavných cieľov školy. Dominujú *voľné hry* a *voľná práca* (slobodné činnosti žiakov v skupine podľa učebnej témy, riešenie situácie a práca s didaktickým materiálom, hračkami), *tvorivé hry* (námetové, konštrukčné, tvorivé vizualizácie), *dramatické hry* (na predstavivosť, na sebaovládanie, pantomíma, improvizácia) a *didaktické hry*, ktoré vychádzajú z bežných spoločenských hier a sú obľúbené – v pracovnej učebnici tvoria základ opakovania učiva.

■ sociálne aktivity (životné vzťahy)

Sociálny kontakt žiakov sa realizuje v **učebných aj životných situáciách**. Učiteľ zámerne projektuje systavy **učebných situácií**, pričom každá takáto situácia môže priniesť žiakovi nielen poznatky, ale aj sociálne skúsenosti a rozvíjať jeho sociálne zručnosti. Pri práci v dvojiciach a skupinách sa žiaci

učia: *nadviazať kontakt, oceniť druhého, vyjadriť nespokojnosť, podriaďiť sa, požiadať o pomoc, ponúknuť pomoc, prezentovať výsledky, dobre organizovať, riešiť úlohy, rozhodnúť sa, plánovať a predvídať, zapojiť sa, byť dobrým spoločníkom, mať zmysel pre humor, dočasne sa vedieť vzdať uspokojenia, mať správnu predstavu o skutočnosti, vedieť odmietnuť.* Tieto aktivity sa realizujú prostredníctvom **kooperatívneho učenia**. To vyžaduje od učiteľa vytvárať pre žiakov učebné činnosti zamerané na spoluprácu s ostatnými. Žiaci sa musia najskôr vedieť o niečo *spoločne podeliť*, dohovoriť sa, vzdať sa niečoho, čakať na iných, pomôcť druhému, poprosiť o pomoc. Učiteľ spočiatku dáva pre dvojice žiakov inštrukcie: *Porozprávaj sa so spolužiakom, aké sú rozdiely medzi šteniatkom a psom. Vysvetli susedovi a nauč ho, ako poznávaš celé hodiny na ručičkových hodinách. Prezrite si obrázok v učebnici, tvorte čo najviac viet o ňom (striedajte sa s kamarátom) a utvorte príbeh. Na vychádzke: Lahnite si do trávy, počúvajte všetky zvuky, ktoré k vám doliehajú. Diskutujte s kamarátom, čo ste obaja počuli, čo počul len jeden z vás. Vypracujte stranu knihy tak, že jeden z dvojice nakreslí obrázok a druhý doplní text o domácom zvierati. Žiaci si postupne osvoja pravidlá práce v skupine: pripravte si všetko na prácu, zopakujte si cieľ svojej práce, rozdeľte si úlohy, pracujte najlepšie, ako viete, pripravte sa na prezentáciu.* Je dobré používať vzájomné učenie sa v rámci skupiny: skupinová diskusia, brainstorming, skladačka v skupine, plagátové učenie, hľadanie informácií, dramatické stvárnenie učiva... (bližšie Doušková, A., 2003; Kasíková, H., 1997);

Pracovná učebnica obsahuje:

- motivačné obrázky a texty,
- pravidelné, rutinné úlohy, činnosti zamerané na odkrývanie časových vzťahov,
- učebné ciele pre žiakov (informácie pre rodičov),
- zvládacie úlohy (žiak ich zvládne bez pomoci),
- rozvojové úlohy (žiak ich realizuje s pomocou iného),
- úlohy na okraji,
- úlohy na sebahodnotenie a sebakontrolu.

Pre organizáciu učenia sa žiakov je dôležité, aby boli zaradené:

- úlohy a cvičenia na frontálnu prácu – motivačné a komunikačné cvičenia,
- učebné úlohy na samostatnú prácu žiakov,

- učebné úlohy pre dvojice a skupiny,
- projektové úlohy pre celú triedu.

Typy použitých úloh:

- **s tvorbou odpovede** (vytvor, doplň, nakresli), pri ktorých žiak nevyberá z ponúknutých možností, ale odpovedá na základe vlastnej úvahy. Sám si uvedomí, správne označí alebo vysvetlí jav, dej. Ide o úlohy:
  - **produkčné so stručnou odpoveďou** – sú to doplňovacie úlohy zamerané na pamäť: *Označ deň, ktorý nasleduje hneď po sobote.*
  - **produkčné (otvorené) s veľkým množstvom odpovedí** – zamerané na zapamätanie a porozumenie: *Povedz, ktoré činnosti môžu robiť ľudia počas dňa.*
  - **doplňovacie (neúplné vety, tvrdenia)** – zamerané na porozumenie a pamäť: *Strom môže byť...*
- **s voľbou odpovede** (vyber, prirad', usporiadaj), ktoré môžu byť:
  - **s alternatívnym výberom** – s jednou správnou odpoveďou, výber: áno – nie;
  - **s viacnásobnou správnou odpoveďou** alebo s najvhodnejšou odpoveďou – zamerané na pamäť a porozumenie: *Zakrúžkuj dvojice hodín, na ktorých je rovnaký čas.*
  - **s priradovacím výberom odpovede** – zamerané na porozumenie, aplikáciu poznatkov. Použité sú tam, kde medzi pojmami a vlastnosťami pojmov existujú jednoduché vzťahy. Priradenie sa realizuje na základe stanoveného znaku: *Prirad' rastline... Prirad', čo k sebe patrí...*
  - **s usporiadacím výberom odpovede** – zamerané na porozumenie, hodnotiace posúdenie. Použité sú v úlohách, v ktorých sa údaje, obrázky a činnosti dajú usporiadať podľa istého kritéria (časová následnosť, poloha predmetov, veľkosť a hmotnosť vecí...). *Usporiadaj vtáky podľa veľkosti a opíš ich.* (Zamerané na porozumenie, hodnotiace posúdenie.)
- **produkčné úlohy**, ide len o inštrukciu na konanie a učebné činnosti v interaktívnom kontexte – výzva na učebné projekty (Trnka, M., 2004, s. 57 – 64).

Kontrola a hodnotenie, základy sebahodnotenia

Podstatou kontroly a hodnotenia je zisťovanie vedomostí, schopností, zručností a postojov žiaka a formulovanie hodnotiacich výrokov na základe porovnávania skutočného stavu s predpokladaným – formulovaným ako cieľ výučby. Ide o sústavne prebiehajúci proces, ktorý sa skladá z niekoľkých na seba naväzujúcich činností, ktoré vykonávajú v škole súčasne žiak i učiteľ:

1. pomenovanie cieľov v činnosti (*Aký má byť výsledok?*),
2. vytvorenie podmienok na aktívne učenie,
3. pozorovanie hodnotiacich informácií,
4. analýza získaných údajov,
5. hodnotenie.

Kontrolné a hodnotiace činnosti sa zameriavajú nielen na hodnotenie výsledkov žiaka učiteľom, odhaľovanie jeho chýb v činnostiach a navrhovanie skvalitnenia výsledkov, ale sledujú aj novú kvalitu hodnotenia, jeho rozvíjajúci charakter.

- Do hodnotenia je zapájaný aj žiak, stáva sa viac subjektom ako objektom hodnotenia (učiteľ zaraďuje úlohy na sebareflexiu, sebakontrolu a sebahodnotenie).
- Hodnotenie je zamerané na poskytovanie spätnej väzby a sústavné odkrývanie možností ďalšieho zlepšovania (*Čo treba zmeniť, aby bol výsledok lepší?*).
- Ide o rozvoj hodnotenia ako personálnej kompetencie žiaka. Žiak postupne nadobúda hodnotiace kompetencie v troch oblastiach:

1. **vie hodnotiť seba** a v perspektíve si stanovovať vlastné ciele,
2. **vie hodnotiť svet** – analyzovať a hodnotiť informácie, interpretovať svoje hodnotiace súdy,
3. **vie reflektovať hodnotenie iných** – žiak sa učí prijímať a vyhodnocovať hodnotiace súdy smerujúce k jeho osobe od spolužiakov, priateľov, rodičov, učiteľa a iných ľudí a učí sa chápať tieto súdy ako inšpirujúce podnety pre vlastný rozvoj.

Sebahodnotiace techniky sú rozvíjané počas celého vyučovania – prostredníctvom komunikatívneho kruhu, hodnotenia v skupine či individuálnej činnosti. Žiaci používajú na hodnotenie

svojej práce (nálady alebo správania) súbor symbolov na vyjadrenie spokojnosti alebo nespokojnosti (napr. ☺, ☹). Posudzujú svoju prácu a správanie pomocou rôzneho počtu hviezdíčiek, neskôr píšu správy o sebe, denníkové záznamy. Cieľom je naučiť žiaka hodnotiť.

Reflexia každodenných činností pomáha:

- naučiť sa prijímať hodnotenie a urobiť z neho záver pre ďalšiu činnosť,
- naučiť sa hodnotiť sám seba kritickým, ale aktivizujúcim spôsobom,
- naučiť sa hodnotiť iných, aby to smerovalo k ich rozvoju a zvyšovaniu kvality ich práce.

Učiteľ používa otázky na reflexiu:

Čo si sa naučil/-a? Čo si ešte včera nevedel/-a a dnes už vieš? Čo nové si dokázal/-a? Z čoho máš dnes dobrý pocit?

Čo sa ti dnes na hodine páčilo? Prečo? Čo sa ti dnes na hodine nepáčilo? Prečo?

Ktorá úloha ťa zaujala? Označ ju farebne. Označ poradie troch úloh, ktoré si urobil/urobila najlepšie.

Čo rád robíš? (zisťovanie preferencií) Čo vieš robiť dobre?

Čo ti robí problémy? (prekážky v učení) V čom potrebuješ pomoc? (zisťovanie potreby pomoci) Aký si žiak/žiačka? (sebahodnotenie).

V pracovnej učebnici má žiak možnosť hodnotiť, ako sa mu darilo pracovať, rôznym spôsobom, podľa výberu učiteľa:

- označiť farebne činnosť, v ktorej bol dobrý,
- označiť farebne činnosť, ktorú neurobil dokonale,
- označiť farebne činnosť, na ktorú sa musí viac sústrediť,
- k naznačeným symbolom (činnostiam) dokresliť „smajlíkov“,
- k naznačeným symbolom (činnostiam) dokresliť dohodnutý počet hviezdíčiek.

Pri práci s pracovnou učebnicou odporúčame používať *slovné hodnotenie* na hodnotenie *dosiahnutej kvality*. Týmto spôsobom vieme najlepšie posúdiť žiaka a jeho vlastný rozvoj – vo vzťahu k minulosti, s naznačením možného vývoja a odstránenia nedostatkov. Pri hodnotení jednotlivých učebných úloh je možné pridržiavať sa postupu:

1. hodnotenie kvality dosiahnutej čiastkovej činnosti (úspech aj nedostatok),
2. uvedenie pravdepodobnej príčiny nedostatkov,
3. návrh na zlepšenie.

Pri záverečnom hodnotení (formou vysvedčenia) učiteľ zachytáva učebné výsledky, správanie, sociálne väzby a má vytvoriť obraz o príčinách, podmienkach určitých udalostí, výsledkov. Formulácia slovného hodnotenia (na vysvedčení):

1. uveďte najskôr úspechy a potom nedostatky a problémy,
2. uveďte návrh odstránenia nedostatkov (Čo urobiť, aby nastalo zlepšenie?),
3. používajte konkrétne, nie posudzujúce vyjadrovanie (konkrétne konanie, dosiahnutý výsledok, nevhodné je aj – *si pomalý, lenivý, neporiadny...* Návrh riešenia: *Kde je chyba? Ako postupovať pri zlepšovaní?*),
4. používajte jednoznačné a jasné formulácie,
5. hodnotíte činnosť, výrobok a výsledok, nie osobnosť žiaka,
6. vyvarujte sa ironie.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Práca na projektoch

Projektové vyučovanie a práca na projektoch má niekoľko rozvíjajúcich funkcií. Vede žiakov k postupnej socializácii, rozvíja rôzne zručnosti, schopnosť spolupracovať, komunikovať, tolerovať názory, riešiť problémy, vedieť sa vhodne rozhodovať... Obmedzujúcim faktorom v prvom ročníku je to, že žiaci v tomto veku ešte nevedia čítať ani písať. Ďalším významným faktorom je, že so školským prostredím ešte stále nie sú dostatočne spätí. Preto by práca na projektoch mala v plnej miere rešpektovať úroveň rozvoja kognitívnych schopností myslenia žiakov. Významnú úlohu tu zohrávajú prekoncepty (prehľad predstav žiaka o fungovaní prírody a konkrétneho javu). Na základe ich analýzy plánujeme a realizujeme efektívne učenie. **Projekty v prvom ročníku chápeme ako „prvopočiatky“ poznávania.** Žiakom ukazujeme spôsob (cestu) a pripravujeme ich na prácu vo vyšších ročníkoch.

Aby sme projekt dobre zvládli, musíme dodržať niekoľko zásad:

- zvoliť vhodnú postupnosť zavádzania projektov,
- využiť prirodzenú zvedavosť žiakov,
- zapojiť čo najviac zmyslov,
- dať priestor na voľné vyjadrovanie a uvažovanie nad problémom,
- pri zaznamenávaní údajov a faktov využívať symboliku a výtvorné zručnosti,
- naučiť žiakov klásť správne otázky,
- poskytnúť dostatočný čas na pochopenie súvislostí,
- vychádzať z priameho kontaktu, osobných skúseností a prežívania,
- pozorovať a skúmať najbližšie okolie,
- vychádzať z konkrétneho a hmatateľného sveta,
- postupne ukázať viac možností, ako daný problém riešiť,
- zapojiť do projektov aj rodičov (na stretnutí s nimi konkrétne povedať, čo od nich chceme – strihať, vyhľadávať...),
- začať prácou vo dvojiciach (sociálne kontakty sa nadväzujú a vytvárajú postupne),
- brať ohľad na odlišné prostredie (mesto, dedina, zvyky...),
- venovať dostatočný čas na prezentáciu projektov, zistenia a zovšeobecnenia informácií.

Dôraz kladieme na dostatočnú časovú dotáciu pre riešenie i prezentáciu projektu, aby žiaci i učiteľ nepracovali pod časovým stresom. Osvedčená je práca na projektoch v blokoch s medzipredmetovou integráciou.

Obsahový a výkonový štandard

Tematický celok	Téma	Obsahový štandard	Výkonový štandard
Zmeny v prírode	Cyklus stromu	Druhy stromov, listy stromov. Porovnávanie stromov na základe listov.	Porovnať listy jednotlivých stromov. Na základe listov poznať druhy stromov.
	Projekt: <i>Prečo padá list zo stromu?</i> Kalendár prírody	Ročné obdobie, mesiace v roku. Charakteristiky počasia. Poľné plodiny, ovocie a zelenina.	Vedieť si zaznamenávať počasie podľa znakov: <i>vietor, dážď, slnečno</i> . Uviesť, ako sa menia ročné obdobia. Uviesť, ako sa mení počasie v jednotlivých mesiacoch v roku. Rozpoznať druhy ovocia a zeleniny.
Osobná hygiena a psychohygiena	Denný poriadok žiaka Projekt: <i>Zostavenie jedálneho lístka na týždeň</i> .	Pravidelné stravovanie, striedanie práce a odpočinku. Správne stolovanie.	Poznať pravidlá pravidelného stravovania. Vysvetliť dôvody striedania práce a odpočinku. Uviesť príklady správneho a nesprávneho stolovania.
	Čistota tela	Hygiena človeka, zásady hygieny.	Vedieť správne použiť zubnú kefku. Vysvetliť význam osobnej hygieny.
	Zdravá výživa Projekt: <i>Potraviny, ktoré človeku škodia. Potraviny dôležité pre zdravie človeka</i> . Príprava zeleninového šalátu	Zásady zdravej výživy.	Uviesť príklady potravín, ktoré sú zdravé pre človeka a ktoré nie sú. Porovnať ich.
Plynutie času	Čas a jeho trvanie Projekt: <i>Príprava presýpacích hodín</i> .	Objektívny a subjektívny čas.	Vysvetliť plynutie času. Porovnať objektívny a subjektívny čas. Zoradiť obrázky podľa plynutia času (rastlina, človek, zviera).
	Hodiny		Poznať celé hodiny.
Zvieratá	Voľne žijúce zvieratá		Pracovať s encyklopédiou.
	Domáce zvieratá		Diskutovať na tému: <i>Ako sa pohybujú zvieratá?</i>
	Domáce vtáky		Klasifikovať domáce zvieratá podľa znakov.
Rodina	Moja rodina	Členovia rodiny.	Vymenovať členov rodiny.

Tematický celok	Téma	Obsahový štandard	Výkonový štandard
Voda	Voda a rastliny	Rastliny v zime.	Porozprávať, ako sa treba starať o rastliny v zime.
	Voda a človek		Vysvetliť, prečo musíme dodržiavať pitný režim. Diskutovať, čo sa stane s vodou, ktorú pijeme.
Rastliny a semená	Semeno Projekt: <i>Je to semeno. Záhľadné semená.</i>		Vedieť zasadiť semeno. Opísať pri pozorovaní, ako klíči semeno.
Hmota	Ľudia a veci Projekt: <i>Je to hmota? Je vzduch hmota?</i>	Ručná a strojová výroba. Materiály na výrobu. Vlastnosti hmoty.	Na základe zmyslových vnemov určiť rôzne druhy hmoty.

Zdroj: http://www.minedu.sk/data/USERDATA/ATEMY/2008/20080722_SVP_ISCED_0_1_2_3.zip (24. 07. 2008)

Použitá literatúra

- BADEGRUBER, B.: Otvorené učení ve 28 krocích. Praha: Portál, 1994. ISBN 80-85282-76-3
- BEŇUŠKOVÁ, J. – DOUŠKOVÁ, A.: Vybrané kapitoly z didaktiky prvouky. Banská Bystrica: PF UMB, 1997. ISBN 80-8055-054-9
- DOUŠKOVÁ, A.: Autoregulácia žiakovho učenia sa v procese výučby na 1. stupni ZŠ. In: Acta Universitatis Matthaei Belii. Banská Bystrica: PF UMB, 2003, č. 7., s. 43 – 53. ISBN 80-8055-873-6
- DOUŠKOVÁ, A.: Učenie sa detí v prírodovednom a spoločenskom kontexte. Banská Bystrica: PF UMB, 2003. ISBN 80-8055-807-8
- DOUŠKOVÁ, A. – PORUBSKÝ, Š.: Vedenie študentov na odbornej učiteľskej praxi. Banská Bystrica: PF UMB, 2004.
- FISCHER, R.: Učíme deti myslieť a učiť sa. Praha: Portál, 1997. ISBN 80-7178-120-7
- CANFIELD, J. – WELLS, C.: Hry pro zlepšení motivace a sebaopjetí žáků. Praha: Potrál, 1997. ISBN 80-7178-028-6
- KASÍKOVÁ, H.: Kooperativní učení, kooperativní škola. Praha: Portál, 1997. ISBN 80-7178-167-3
- KOSOVÁ, B.: Personalizácia a socializácia. Banská Bystrica: MC, 2000. ISBN 80-8041-303-7
- KUBOVIČOVÁ a kol.: Prírodoveda pre 3. ročník ZŠ – 2. časť. Bratislava: Orbis Pictus Istropolitana, 2007. ISBN 978-80-7158-766-8
- NAVRÁTILOVÁ, K.: K niektorým zvláštnostiam vyučovania prvouky. In: Komenský, č. 5, 1987, ročník 111, s. 267 – 272.
- OLIVAR, R.: Etická výchova. Bratislava: Orbis Pictus Istropolitana, 1992. ISBN 80-7158-001-5
- WALTEROVÁ, E. a kol.: Pedagogický slovník. Praha: Portál, 2004, s. 322. ISBN 80-7178-772-8
- TRNKA, M.: Didaktický test – prostriedok rozvíjajúceho hodnotenia vo vyučovaní prvouky. Banská Bystrica: PF UMB, 2004. ISBN 80-8083-004-5

Ako pracovať s komentármi k jednotlivým témam?

Cieľom metodickej príručky je:

- prezentovať východiská, ktoré zabezpečujú celostný, permanentný rozvoj personálnych, sociálnych a kognitívnych kvalít žiaka;
- vymedziť ciele výučby;
- opísať základné stratégie výučby, ktoré umožňujú rozvoj kompetencií žiaka;
- didakticky spracovať učebný obsah tak, aby učiteľ získal prehľad o možnostiach práce s učivom.

Každá dvojstrana komentárov k stranám pracovnej učebnice obsahuje:

- 1 názov témy;
- 2 zaradenie v tematickom celku;
- 3 požiadavky obsahového a výkonového štandardu k téme. Doplňkové a rozširujúce učivo je označené nakloneným písmom;
- 4 námety na učebné aktivity (odporúčané aktivity: didaktické hry, opisné hádanky, projekty, bádateľské aktivity, odporúčania na manuálne zručnosti...); pri každej aktivite je uvedený aj jej cieľ;

Život stromu

1

2

3

4

Tematický celok: Zmeny v prírode

Prehľad učiva

Žiaci vedia porovnať listy jednotlivých stromov. Na základe listov poznávajú niektoré druhy stromov.

Odporúčané aktivity

Poznámka: Mnohé odporúčané aktivity možno využiť aj ako motiváciu k preberanej téme. Práci s pracovným zošitom predchádza vychádzka. Žiaci si v priebehu vychádzky robia záznamy. V ďalšej téme odporúčame týždennú aktivitu. Preštudujte si aj návod k téme *Kalendár prírody*.

Na vychádzke

Cieľ: Rozlišovať, zhromažďovať informácie a prírodniny, skámať, voľne sa vyjadrovať, tvoriť produkty.

Nezabudnite vyplniť tlačivo na ohlásenie hromadnej akcie – vychádzky.

Žiaci samostatne:

- hľadajú stromy podľa obrázkov s názvami,
- otláčajú kôru a listy.

Žiaci v skupinách:

- porovnávajú a zoraďujú listy podľa tvaru, veľkosti, odtieňov farieb a hustoty žilkovania;
- rozlišujú rôzne odtiene zelenej farby;
- odhadujú a merajú (krokom) vzdialenosti medzi stromami;
- sledujú viditeľné koreňové systémy, odhadujú ich dĺžku, odhaľujú vzťahy, veľkosť koreňov, mohutnosť stromov;
- zhromažďujú materiál na krátkodobú výstavu v triede (listy, výrobky z dreva...);
- zaznamenávajú druhy (názvy) živočíchov žijúcich na stromoch alebo v ich blízkosti;
- odhaľujú kontrasty (vysoký – nízky, rovný kmeň – krivý kmeň...).

Hra s límiou

Cieľ: Dosiagnúť vytváranie na základe vyvolania predstáv.

Aktivity v triede (tvorenie produktov):

- Výtvarné stvárnenie: koreňové systémy, štruktúra kôry, žilkovanie listov...
- Práca s farbou: miešanie odtieňov zelenej, otláčanie listov...
- Tematické práce: Strom ako príbytok, Kontrasty v parku, Čo vidia stromy?...
- Tvorenie voľných textov (podľa schopností žiakov): Čo si šepkali listy?...
- Stvárnenie pohybom: pantomíma, improvizácia, tvorba príbehov.

s. 2 – 3

Život stromu

zázpis dátumu a počasia podľa schopností žiakov

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

32

33

34

35

36

37

38

39

40

41

42

43

44

45

46

47

48

49

50

51

52

53

54

55

56

57

58

59

60

61

62

63

64

65

66

67

68

69

70

71

72

73

74

75

76

77

78

79

80

81

82

83

84

85

86

87

88

89

90

91

92

93

94

95

96

97

98

99

100

5 možnosti práce s učebnými úlohami (inštrukcie pre učiteľa, ako pracovať s jednotlivými cvičeniami, príklady a vzory, údaj o náročnosti úloh, komentár k úlohám na okraji, tabuľky pre bádateľské aktivity);

6 doplnková literatúra a texty (pre prístup k odborným poznatkom, motivačným materiálom);

Ďalšie didaktické hry s komentárom, ktoré neboli zaradené do pracovnej učebnice (možno ich kopírovať a pripraviť pre všetkých žiakov v triede) sú na konci metodické príručky.

Ponúkané aktivity v metodické príručke majú **výberový charakter**. Učiteľ si **vyberá** tie, ktoré sú vhodné pre jeho spôsob vyučovania, vyhovujú potrebám jeho žiakov a miestnym podmienkam. Sú spracované tak, aby boli východiskom na prácu s pracovnou učebnicou.

5

Hádanka

Cez leto je zelený a košatý, no v jeseni celkom príde o šaty.
Čo je to? (Listnatý strom)

Hľadám pár

Cieľ: Na základe pozorovania rozlíšiť a správne priradiť listy k stromom, precvičiť zrakové vnímanie, postreh a orientáciu v priestore.

Žiaci sa rozdelia na dve skupiny. V prvej skupine majú listy zo stromov (obrázky). V druhej skupine majú siluety s názvami stromov. Na pokyn hľadajú pár: list – siluetu stromu na kartičke. Potom si môžu listy i kartičky vymeniť a hru opakovat.

Komentáre k úlohám

1 a) Žiaci pozorujú obrázky stromov. Všimajú si rozdiely medzi stromami a porovnávajú ich. Všimajú si najmä rozdiely medzi listami. Uvažujú o tom, čo nám park (les) poskytuje, čo okrem stromov je jeho súčasťou. Vhodná aktivita: **Hádanka**.

b) Žiaci pomenujú stromy a vyznačia strom, ktorý poznajú. Potom sa spája názov stromu s obrázkom. **Hľadám pár**.

2 Žiaci vyfarbujú listy – opakovanie jesenných farieb. Žiaci sa sústreďa na porovnanie – aktívne a systematické pozorovanie (farba listov, okraje listov...).

3 a) Vychádzka: aktivity a zámerne pozorovanie prírody: Jeseň je pani krásna a bohatá, pretože... Zistíme mieru a úroveň predstáv žiakov o jeseni. Môžeme použiť vetu: Jeseň je, keď...

b) Riadeným rozhovorom porovnávame obrázok so skúsenosťou z vychádzky (listy, počasie, jesenné plody). V skupinách žiaci triedia prinesené listy podľa ich spoločných znakov. Vytvárajú skupiny listov, ktoré patria určitým druhom stromov. Nakoniec môžu z prinesených listov vytvoriť plagát s jesenným stromom (V) a vymyslieť mu meno.

4 a) Žiaci precvičujú pozorovanie farby a tvaru listov.

b) Úloha rozvíjajúca slovnú zásobu a pamäť.

5 Vhodná aktivita: **Hľadám pár**. Projekt zhrnie vedomosti získané o stromoch a o jeseni. List vyrastie, plní svoju úlohu a potom opadne. Na jar narastie nový. Žiaci by mali vekuprímerane pochopiť kolobeh života v prírode. Viac informácií k projektu uvádzame v závere MP.

Úloha na okraji

Lavý: Žiaci vyfarbia správnu cestičku k pagaštanu.

Pravý: Žiaci začínajú prvé dňochodé pozorovanie. Záznam počasia môžu robiť určitými znakmi. Znak pre iné druhy počasia môžu vyhľadať na konci pracovného zošita. Cieľom je systematické pozorovanie (každú hodinu prírodovedy).

Text detskej encyklopédie

Jednoduchý text je určený žiakom, ktorí prichádzajú do prvej triedy s čitateľskými zručnosťami. Texty primerane veku objasňujú učivo alebo ho dopĺňajú o nové informácie.

6

Doplnková literatúra, texty

Dettská ilustrovaná encyklopédia. Živý svet. Bratislava: Slovart, 1995, 168 s. ISBN 80-7145-150-0

VĚTVIČKA, V.: Stromy a kry. Bratislava: Příroda, 1992, 311 s. ISBN 80-07-00402-5

MOJZÍŠEK, M.: Ihličnaté stromy a kry. Brno: Computer Press, 1995.

ISBN 80-2510-428-1

<http://www.infovek.sk/predmety/1studen/prvouka/tvorcivc.php> (24. 07. 2008)

<http://lackovaj.unas.cz/prvouka.htm> (24. 07. 2008)

<http://lackovaj.unas.cz/prvouka/prvouka-listnatezroc.htm> (24. 07. 2008)

27

Ďalšie námety a vzorové materiály nájdete na <http://www.prirodoveda.a.j.szm.sk>

Prehľad učiva

Žiaci vedia porovnať listy jednotlivých stromov. Na základe listov poznávajú niektoré druhy stromov.

Odporúčané aktivity

Poznámka: Mnohé odporúčané aktivity možno využiť aj ako motiváciu k preberanej téme. Práci s pracovným zošitom predchádza vychádzka. Žiaci si v priebehu vychádzky robia záznamy. V ďalšej téme odporúčame týždennú aktivitu. Preštudujte si aj návod k téme *Kalendár prírody*.

Na vychádzke

Cieľ: Rozlišovať, zhromažďovať informácie a prírodniny, skúmať, voľne sa vyjadrovať, tvoriť produkty.

Nezabudnite vyplniť tlačivo na ohlásenie hromadnej akcie – vychádzky.

Žiaci samostatne:

- hľadajú stromy podľa obrázkov s názvami,
- otláčajú kôru a listy.

Žiaci v skupinách:

- porovnávajú a zoraďujú listy podľa tvaru, veľkosti, odtieňov farieb a hustoty žilkovania;
- rozlišujú rôzne odtiene zelenej farby;
- odhadujú a merajú (krokom) vzdialenosti medzi stromami;
- sledujú viditeľné koreňové systémy, odhadujú ich dĺžku, odhaľujú vzťahy, veľkosť koreňov, mohutnosť stromov;
- zhromažďujú materiál na krátkodobú výstavu v triede (listy, výrobky z dreva...);
- zaznamenávajú druhy (názvy) živočíchov žijúcich na stromoch alebo v ich blízkosti;
- odhaľujú kontrasty (vysoký – nízky, rovný kmeň – krivý kmeň...).

Hra s líniami

Cieľ: Dosiagnúť výtvarné stvárnenie na základe vyvolania predstáv.

Aktivity v triede (tvorenie produktov):

- Výtvarné stvárnenie: koreňové systémy, štruktúra kôry, žilkovanie listov...
- Práca s farbou: miešanie odtieňov zelenej, otláčanie listov...
- Tematické práce: Strom ako príbytok, Kontrasty v parku, Čo vidia stromy?...
- Tvorenie voľných textov (podľa schopností žiakov): Čo si šepkali listy?...
- Stvárnenie pohybom: pantomíma, improvizácia, tvorba príbehov.

Život stromu

Dátum: Počasie: Dátum: Počasie: Znaky počasia

zápis dátumu a počasia podľa

schopností žiakov

1

rozne riešenia

PAGAŠTAN

JAVOR

BREZA

JEDLA

2

- a) Pozoruj obrázky stromov.
b) Porad sa so spolužiakom/spolužiačkou, čím sa líšia.
c) Označ hviezdíčkou strom, ktorý poznáš.
- a) Obíhajú listy a vyfarbi ich.
b) Skús určiť, z akého stromu odpadli.

Povedz, z ktorého stromu odpadol list. Skontroluj cestičkou, či si ma/-a pravdu.

Viem porovnať listy jednotlivých stromov. Na základe listov spoznám niektoré druhy stromov.

Hádanka

Cez leto je zelený a košatý, no v jeseni celkom príde o šaty.
Čo je to? (**Listnatý strom**)

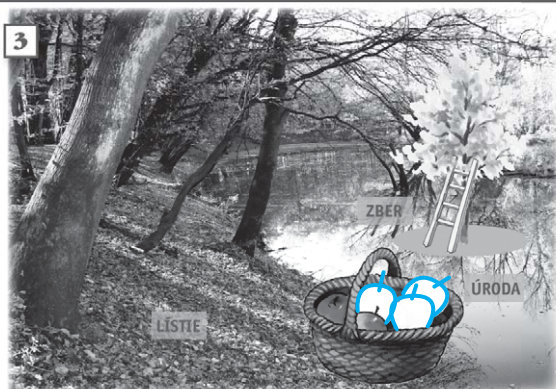
Hľadám pár

Cieľ: Na základe pozorovania rozlíšiť a správne priradiť listy k stromom, precvičiť zrakové vnímanie, postreh a orientáciu v priestore.

Žiaci sa rozdelia na dve skupiny. V prvej skupine majú listy zo stromov (obrázky). V druhej skupine majú siluety stromov (obrázky). Na pokyn hľadajú pár: list – siluetu (obrázok) stromu na kartičke. Potom si môžu listy i kartičky vymeniť a hru opakovať.

Po lete prichádza jeseň. Rastliny a živočíchy sa pripravujú na zimu.
Listnatým stromom opadávajú listy. Ochladzuje sa.

AUGUST SEPTEMBER OKTÓBER NOVEMBER DECEMBER

4

rôzne riešenia

SLNEČNO

DÁŽD

SNEH

VIETOR

DARILKO SA MI:

rôzne hodnotenia

Hovoriť?

Kresliť/Písať?

3

Komentáre k úlohám

- a) Žiaci pozorujú obrázky stromov. Všímajú si rozdiely medzi stromami a porovnávajú ich. Všímajú si najmä rozdiely medzi listami. Uvažujú o tom, čo nám park (les) poskytuje, čo okrem stromov je jeho súčasťou. Vhodná aktivita: **Hádanka**.
b) Žiaci pomenujú stromy a vyznačia strom, ktorý poznajú. Potom sa spája názov stromu s obrázkom. **Hľadám pár**.
- Žiaci vyfarbujú listy – opakovanie jesenných farieb. Žiaci sa sústreďia na porovnanie – aktívne a systematické pozorovanie (farba listov, okraje listov...).
- a) Vychádzka: aktivity a zámerné pozorovanie prírody: Jeseň je pani krásna a bohatá, pretože... Zistíme mieru a úroveň predstáv žiakov o jeseni. Môžeme použiť vetu: Jeseň je, keď...
b) Riadeným rozhovorom porovnávame obrázok so skúsenosťou z vychádzky (listy, počasie, jesenné plody). V skupinách žiaci triedia prinesené listy podľa ich spoločných znakov. Vytvárajú skupiny listov, ktoré patria určitým druhom stromov. Nakoniec môžu z prinesených listov vytvoriť plagát s jesenným stromom (VV) a vymyslieť mu meno.
- a) Žiaci precvičujú pozorovanie farby a tvaru listov.
b) Úloha rozvíjajúca slovnú zásobu a pamäť.
- Vhodná aktivita: **Hľadám pár**. Projekt zhrnie vedomosti získané o stromoch a o jeseni. List vyrastie, plní svoju úlohu a potom opadne. Na jar narastie nový. Žiaci by mali vekuprimerane pochopiť kolobeh života v prírode. Viac informácií k projektu uvádzame v závere MP.

Úloha na okraji

Ľavý: Žiaci vyfarbia správnu cestičku k pagaštanu.

Pravý: Žiaci začínajú prvé dlhodobé pozorovanie. Záznam počasia môžu robiť určenými znakmi. Znaky pre iné druhy počasia môžu vyhľadať na konci pracovného zošita. Cieľom je systematické pozorovanie (každú hodinu prírodovedy).

Text detskej encyklopédie

Jednoduchý text je určený len tým žiakom, ktorí prichádzajú do prvej triedy s čitateľskými zručnosťami. Texty primerane veku objasňujú učivo alebo ho dopĺňajú o nové informácie.

Doplnková literatúra, texty

Detská ilustrovaná encyklopédia. Živý svet. Bratislava: Slovart, 1995, 168 s. ISBN 80-7145-180-0

VĚTVIČKA, V.: Stromy a kry. Bratislava: Príroda, 1992, 311 s. ISBN 80-07-00402-5
MOJŽÍŠEK, M.: Ihličnaté stromy a kry. Brno: Computer Press, 1995.
ISBN 80-2510-428-1

<http://www.infovek.sk/predmety/1stupen/prvouka/tvorcvcic.php> (24. 07. 2008)

<http://lackovaj.unas.cz/prvouka.htm> (24. 07. 2008)

<http://lackovaj.unas.cz/prouka/prvouka-listnate2roc.htm> (24. 07. 2008)

Kalendár prírody

Tematický celok: Zmeny v prírode

s. 4 - 5

Prehľad učiva

Žiaci vedia, ako sa menia ročné obdobia. Vedia povedať, ako sa mení počasie počas roka. Vedia určiť ročné obdobie a jeho zvláštnosti, určiť mesiac.

Odporúčané aktivity

Opisné hádanky

Cieľ: Spoznať ročné obdobie na základe charakteristických znakov.

• Na stromoch pučia kvety. Tráva je zelená. Z teplých krajín prilietajú sťahovavé vtáky. (Jar)

• Na stromoch žltne lístie, štvornohým zvieratám hustne srst'. Ľudia oberajú jablká a hrušky. (Jeseň)

Žiaci skúšajú vytvoriť ďalšie opisné hádanky o ročných obdobiach. Musia použiť minimálne tri znaky.

Moje obľúbené ročné obdobie

Cieľ: Zistiť najobľúbenejšie ročné obdobie v triede. Precvičiť zručnosti potrebné na prácu v skupine.

Trieda má štyri rohy, označíme ich značkami ročných období.

Vyber si to, ktoré máš najradšej, a postav sa do príslušného rohu.

Žiaci sa rozprávajú v rohoch, prečo majú radi to-ktoré ročné obdobie, resp. ktoré nemajú radi.

Vymyslite spolu vyznanie (Mám rád..., pretože...). Žiaci môžu prezentovať vyznanie pred ostatnými.

Štyri ročné obdobia

Cieľ: Vytvoriť symbol ročného obdobia a pojmovú mapu príslušných činností, precvičiť prácu v skupine.

Žiaci sa rozdelia do štyroch skupín. V každej nakreslia obrázok (symbol) jedného ročného obdobia. Potom priradia kartičky činností k obrázkom (podľa čitateľských zručností). Vznikne pojmová mapa činností, ktoré možno v danom ročnom období robiť.

Hra Čo najviac

Cieľ: Rozvíjať slovnú zásobu, myslenie v súvislostiach a precvičiť prácu v skupine.

Žiakovi podľa uváženia rozdelíme do skupín. Každé skupine dáme kartičku so slovom *deň* alebo *noc*. Vyzveme ich, aby vymysleli (podľa schopností aj napísali) čo najviac činností súvisiacich s danými slovami. Skupiny výsledky prezentujú, porovnávajú a argumentujú.

Kalendár prírody

Dátum: Počasie: Dátum: Počasie: Znaky počasia

1

strom
plný kvetov

JESEŇ

strom
plný lístia

LETO

strom
plný plodov

JESEŇ

holy
strom

ZIMA

1 a) Pozoruj, ako sa mení príroda počas roka.
b) Vysvetli, ako vyzerá teraz príroda. Označ * jeseň.
c) Spoj obrázky s vhodným ročným obdobím. Vyfarbi jesenné obrázky. Ku každému ročnému obdobiu dokresli alebo dolepi ďalšie obrázky.
d) Povedz názov ročného obdobia, v ktorom prilietajú lastovičky... Tvorte ďalšie hádanky.
e) Vyfarbi názvy ročných období.

2 Dokresli, ako sa mení strom jablone počas roka.

Viem, ako sa menia ročné obdobia. Viem povedať, ako sa mení počasie počas roka. Viem určiť ročné obdobie a jeho zvláštnosti. Viem určiť mesiac.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Príroda sa počas roka mení. Na jar sa príroda prebúdzá. V lete dozrievajú plody. Na jeseň ľudia zberajú plody a zvieratá sa pripravujú na zimný spánok. V zime príroda oddychuje.

- AUGUST
- SEPTEMBER
- OKTÓBER
- NOVEMBER
- DECEMBER

2

- JAR ☀️
- LETO ☀️
- JESEŇ 🍂
- ZIMA ❄️

DARILO SA MI:

- 2 a) Počúvaj rozprávku *O dvanástich mesiacoch*. Ktoré názvy mesiacov roka si pamätáš?
  - b) Povedz, ktorý mesiac vládne.
  - c) Uveď príklad, čo iné mohla macocha chcieť od Marušky.
  - d) Dopln vetvy: Ja som mesiac Marec a prikazujem, aby všade rozkvitli stromy (...roztopil sa snh...). Ja som mesiac December a prikazujem...
  - e) Spoločne vymenujte názvy mesiacov roka v správnom poradí.
  - 3 Vytvorte plagát, na ktorom znázorníte všetky štyri ročné obdobia.
- a) Vyfarbi mesiac a ročné obdobie, ktoré práve je. Vyznačuj ho postupne aj na ďalších stranách.
  - b) Priraď k obrázkom správne ročné obdobie. Skús dopísať začiatkové písmeno.

Komentáre k úlohám

1. a) Rozhovor o obrázku – rozvoj slovnej zásoby.
b) Môžeme doplniť vetou: Jeseň je pani krásna a bohatá, lebo... *Voľná tvorba detí.*
c, d) Vhodná aktivita: **Opisné hádanky.**
e) Úloha slúži na spätnú väzbu.
2. a, b) Je vhodné, aby sme povedali text celej rozprávky, prípadne ju povedali svojimi slovami. Odporúčame rozhovor o rozprávke zameraný na mesiace.
c) Úloha slúži na precvičenie krátkodobej pamäti. Žiaci môžu dokresliť k mesiacu iné želanie macochy.
d) Spätná väzba na zapamätanie si mesiacov z rozprávky. Žiaci analyzujú jednotlivé ročné obdobia a ich charakteristické znaky (môžu aj mesiace – podľa schopností žiakov).
3. Spoločná práca v komunite – kreslenie plagátu. Tvorba symbolov k daným mesiacom.

Úlohy na okraji

Lavý: Výtvarné vyjadrenie, spätná väzba na pochopenie aktuálnej a minulej témy.

Pravý: Žiakom pomôže pri písaní písmen, ktoré neovládajú, tlačené písmeno, ktoré po vyslovení napíšeme na tabuľu. Môžu si pomôcť úlohou 1. Zároveň začíname druhý dlhodobý záznam. Žiaci v každej téme zapisujú aktuálny mesiac a ročné obdobie. Automatizuje sa spojenie medzi mesiacom a ročným obdobím.

Text detskej encyklopédie

Základná charakteristika ročných období.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Počasie a hry detí

s. 6-7

Tematický celok: Zmeny v prírode

Prehľad učiva

Žiaci vedia zaznamenávať počasie podľa znakov: vietor, dážď, slnečno. Vedia, ako sa mení ročné obdobie, ako sa mení počasie v ročných obdobiach. Vedia pomenovať počasie, poznajú vhodné oblečenie a hry na jeseň.

Žiaci si k ďalšej téme majú priniesť obrázky poľných plodín.

Odporúčané aktivity

Kalendár prírody

Cieľ: Zavedenie pozorovania počasia.

Činnosť môžeme zorganizovať ako úlohu pre dvojice žiakov na celý predchádzajúci týždeň. Žiaci v dvojiciach zaznamenávajú počasie kreslením obrázkov a pridávajú znak dňa (pripravíme sedem kariet podľa názvov dní v týždni). Skupiny priradujú obrázky počasia k daným dňom. O každom dni sa môže rozprávať. Vysvetlíme, že záznam počasia obrázkami je veľmi zdĺhavý, a preto boli zavedené znaky počasia. K jednotlivým dňom preto priradujeme znak počasia.

Televízne rosničky

Cieľ: Upevniť a vedieť používať znaky počasia.

Žiaci si pripravia a prezentujú predpoveď počasia pomocou kalendára prírody. Zohľadníme schopnosti žiakov.

Projekt: Žiaci a rodičia na jesennej slávnosti

Cieľ: Vlastné vyjadrenie vnímania krásy jesene – spojenie výtvarnej výchovy a prírodovedy alebo mimoškolská akcia.

Prezentácia:

1. výrobkov zhotovených z plodov jesene (tekvicové tváre...),
2. básní, opisných hádaniek, plagátov, ktoré žiaci vytvorili, s ohľadom na individuálne schopnosti.

Jesenný strom

Cieľ: Skupinovou prácou vytvoriť priestorový model.

Pomôcky: baliaci papier, pastelky alebo temperové farby, kôpky listov z rôznych stromov, lepidlo v tube

Postup:

1. Žiaci vytvoria skupiny. V skupinách sa rozhodnú, aký strom chcú pripraviť. Vyberú vhodné opadané listy.
2. Na veľký hárok papiera nakreslia kmeň a konáre, ktoré vyfarbia. Korunu stromu vytvoria nalepaním listov do koruny (príp. otlačaním vo farbe). Na záver dotvoria okolie stromu (opadané listy...). Po skončení práce skupina predstaví svoj výtvor.
3. Urobíme spoločnú výstavu na chodbe.

Počasie a hry detí

Dátum:	Počasie:	Dátum:	Počasie:	Znaky počasia
				

1 môžu nájsť aj iné riešenia

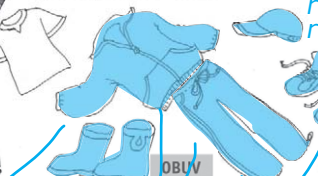

2 rôzne riešenia

3 korčuľovanie, futbal, bicyklovanie

6

a) Rozprávaj o počasí podľa obrázkov na skriňových dverách. Označ a počasie (nad plagátom), ktoré má rád/rada.
b) Precvič si písanie znáčiek počasia (pod plagátom).
c) Dokresli iné počasie a vytvor značku.
2 Pomôž Vlnke pomenovať oblečenie. Povedz, v ktorom ročnom období ho použiješ. Vyfarbi jesenné oblečenie.

Viem pomenovať a pozorovať počasie. Viem ho zapísať správnymi znákmi. Poznám vhodné oblečenie a hry na jeseň. Viem, že jesenné počasie môže byť premenlivé.

Listové girlandy

Ciel: Zdokonaľiť jemnú motoriku žiaka praktickými činnosťami – navliekanie.

Prácu môžeme integrovať v rámci výtvarnej výchovy.

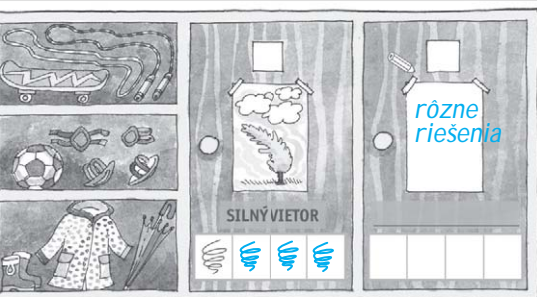
Pomôcky: opadané listy rozdelené podľa tvaru, špagáty rôznej dĺžky (minimálne meter), gaštany s vyvrátanými otvorami na prevlečenie nite, prepichnuté šípky, spony do vlasov na navliekanie.

Postup:

1. Priviažte na koniec špagáta šípku alebo gaštan.
2. Napichujte listy cez stred. Posúvajte ich ku gaštanu. (Na začiatok špagáta môžeme dať sponu.)
3. Nájdite spolu vhodné miesto pre girlandy.

Počasie v jeseni sa často mení. Je chladnejšie ako v lete a vonku sa nemôžeme veľmi dlho hrať. Rýchlo sa stmieva.

AUGUST   SEPTEMBER   OKTÓBER   NOVEMBER   DECEMBER

rôzne riešenia

- a) Pomenuj podľa predmetov hry detí. Povedz, ktoré jesenné hry ešte poznáš.
- b) Skús v úlohe 2 nájsť a spojť čiarou najvhodnejšie oblečenie na hru.
- 4) Nakresli jesenné hry, ktoré máš najradšej. Prečo je dôležitý pohyb na čerstvom vzduchu?
- 5) Pozoruj, čo sa deje, keď sa stmieva (s rodičmi, so súrodencom...).

- a) Nakresli, ako môžeš v jeseni pomáhať rodičom. Čím im pomáhaš?
- b) Pouvažuj, či môže byť aj práca oddychom..

JAR ☀️
LETO ☀️
JESEŇ 🍂
ZIMA ❄️

rôzne riešenia

DARILO SA MI:

Počúvať?

Hovoriť?

Kresliť/Písať?

7

Komentáre k úlohám

1. a, b) Vlnka sa rozhoduje, aké oblečenie si zoberie. Musí sa však rozhodnúť podľa dnešného počasia. Žiaci uvažujú, ktoré počasie je pre nich príjemné, a to označia hviezdíčkou. Zdôvodňujú prečo. Vhodné aktivity: **Televízne rosničky, Kalendár prírody.**

Riadeným rozhovorom sledujeme základné prvky jesenného počasia.

2. Nadviažeme na predchádzajúcu úlohu, hľadáme a priradujeme vhodné oblečenie k počasiu. Rozprávame sa o rozdieloch jesenného a letného oblečenia. Žiakov vyzveme, aby sa pokúsili svoje rozhodnutie zdôvodniť. Vyfarbujeme len oblečenie, ktoré si obliekame, keď ideme von. Žiakom ponúkneme problémovú úlohu: V ktorom ročnom období si môžeme obliecť nevyfarbené oblečenie?

3. V riadenom rozhovore žiaci vymenujú jesenné hry, individuálne vyberajú a zdôvodňujú, ktorú hru by sa zahráli s Vlnkou. Žiaci vysvetľujú, kde a v akom počasí sa môžu hry hrať.

4. Kreslením znázornia svoju obľúbenú hru. Kresby si môžu v dvojiciach porovnať. **Diskusia:** Prečo je dôležitý pohyb na čerstvom vzduchu?

5. Začneme zisťovaním predchádzajúcich skúseností žiakov o skracovaní dní a predlžovaní nocí. Neskôr využijeme tento rozhovor v téme Spoznávanie hodiny.

Úloha na okraji

Ľavý: V korunách stromov hľadáme znaky počasia (silný vietor, dážď, mierny vietor, jasno). Hľadanie znakov je úloha výberová a podľa výkonného štandardu žiaci nemusia znaky poznať. Pomôckou je tabuľka znakov v závere pracovnej učebnice.

Pravý: Žiaci podľa nakresleného obrázka rozprávajú, ako môžu pomáhať. Spoločne diskutujeme o význame pomoci.

Text detskej encyklopédie

Prejavy jesenného počasia, upozornenie na jeho časté zmeny a vplyv na človeka.

Doplňková literatúra, ilustračné texty

Predpoveď počasia: <http://pocasio.atlas.sk/> (24. 07. 2008)

GERMUŠKOVÁ, E. a kol.: Ako šlo počasie na výzvedy. In: Naše čítanie. Prešov: Vydavateľstvo Michala Vaška, 1996, s. 187. ISBN 80-7165-064-1

Na poli – poľné plodiny

Tematický celok: Zmeny v prírode

s. 8 – 9

Prehľad učiva

Žiaci poznajú poľné plodiny, začínajú poznávať semená rastlín.

Odporúčané aktivity

Vychádzka na pole

Cieľ: Pozorovanie poľných plodín a prác na poli.

Nezabudnite vyplniť tlačivo na ohlásenie hromadnej akcie – vychádzky.

Rolové hry

Cieľ: Spoznať predstavy žiakov o témach učiva.

Zaďme tému: *Keby cukor a zemiakový lupienok vedeli rozprávať, čo by nám povedali? Čo všetko zažili, kým prišli na náš stôl? Rozhovor rozšírime otázkami: Aké iné potraviny z vašej komory pochádzajú z poľa? Ako inak možno pomenovať pole? Vedeíme žiakov, aby svoje odpovede zdôvodňovali.*

Opisná hádanka

Na poli, v zemi, sedí koreň biely,
na ňom rastie štica zelená.

Prášok sladký, biely –
cukor z neho sa robí.

Do maškrt aj múčnikov
mamička ho dá. (Cukrová repa)

Dedko repku zasadil

Cieľ: Dramatizácia rozprávky o repe.

Myslím na...

Cieľ: Spoznať plod (výrobok) na základe vymenovania charakteristických znakov.

Žiaci sedia v kruhu, v strede sú uložené poľné plodiny a výrobky z nich (prípadne obrázky). Vyberieme pohľadom plodinu alebo výrobok a povieme: *Myslím na...* Žiaci kladú otázky, ktorými zisťujú vlastnosti plodu (výrobku). Neskôr môžu vyberať žiaci.

Aktivity s plodinami

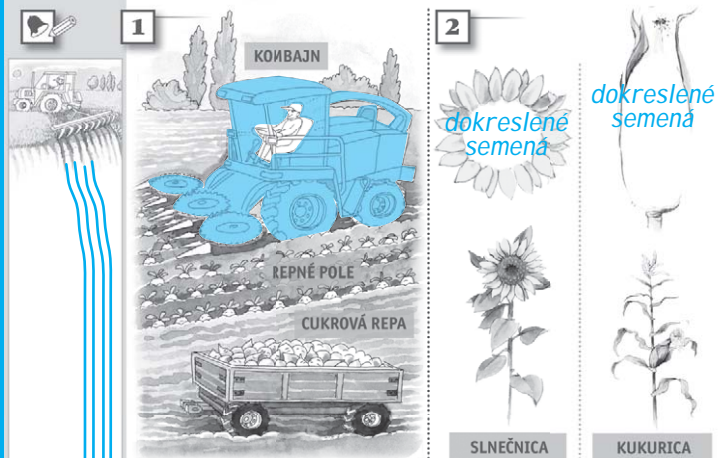
Cieľ: Zistiť viac o plodinách a ich využití.

Zemiaky

Žiaci v dvojici vymenujú čo najviac druhov jedál, v ktorých sú použité zemiaky. Jedlá (potraviny) si môžu aj nakresliť. Zistíte, koľko druhov ste spolu objavili.

Na poli – poľné plodiny

Dátum: Počasie: Dátum: Počasie: Znaky počasia

- Rozprávaj, čo všetko môže rásť na poli.
  - Ako sa zberá úroda na poli?
  - Vyfarbi červenou farbou kombajn na zber cukrovej repy.
- Dokresli do slnečnice jadierka a do kukurice zrná.
  - a) Prirad k cukrovej repe výrobok, ktorý sa z nej vyrába
b) Povedz, ktoré sladké jedlo máš najradšej a prečo.

▼ Dokresli brázdy za traktor. Pouvažuj a poraď sa so spolužiakom, či mohlo na brázdach ešte niečo zostať.

Viem vymenovať poľné plodiny a povedať, na čo sa využívajú. Začínam poznáť semená rastlín.

Bábiky zo šúpolia

Šúpolie chráni kukuričný klas. Jednou z modernejších remeselných techník je výroba bábik zo šúpolia. Na hodinách výtvarnej výchovy sa môžeme pokúsiť bábiku vyrobiť.

Slnečnicové obrázky

Na plochu papiera alebo iného materiálu naznačíme ceruzou tvar a nanesieme vrstvu lepidla. Príkladáme slnečnicové semenka. Precvičujeme jemnú motoriku žiakov.

Ludia na jeseň zberajú úrodu, aby mali zásoby na celý rok. Z úrody sa vyrábajú potraviny. Môžeme ich kúpiť v obchode. Potravinami musíme šetriť.

AUGUST SEPTEMBER OKTÓBER NOVEMBER DECEMBER

4

nakreslené produkty
z plodiny

vlepený
obrázok
plodiny

JAR

LETO

JESEŇ

ZIMA

CHRYZANTÉMA

(CHRYZANTÉMA)

ASTRA

(ASTRA)

JESIENKA

(JESIENKA)

DARILKO SA MI:

ČO ČUJEM?

POČÚVAŤ?

HOVORIŤ?

KRESLIŤ/PÍSAŤ?

Komentáre k úlohám

V tejto téme sa neobjavuje Vlnka, môžeme ju však vhodne zakomponovať do deja. Platí to aj v ďalších témach.

1. Začneme riadeným rozhovorom, aké plodiny rastú na poli a ako ich zberáme. Pomôckou je nápovedná ilustrácia. Vhodná aktivita: **Rolové hry**. Riadeným rozhovorom pomenujeme najčastejšie pestované poľné plodiny. Pozorovanie zberných strojov je mimo požiadaviek vzdelávacieho štandardu.
2. Úloha je prípravou na spoznávanie semien v ďalšej téme. Žiakom ukážeme ešte niekoľko semien kukurice a potom sa usilujú nakresliť čo najviac semien do určeného priestoru. Pokračujeme v rozhovore o zrne a semenách ako plodine.
3. Cvičenie možno začať aktivitami: **Dedko repku zasadil a Myslím na...** V riadenom rozhovore môžeme poukázať na význam zdravého stravovania a škodlivosť niektorých látok v jedlách vo väčších množstvách (tuky a cukry). Podľa uváženia upozorníme žiakov, aby sledovali aj rastlinu a jej časti.
4. Nadviažeme na predchádzajúce úlohy – žiaci kreslia (vlepujú prinesené obrázky). Zároveň uvažujú o ich význame pre človeka (na čo ich pestujeme).
5. Riešením úlohy si žiaci precvičujú analýzu základných znakov (patrí do skupiny – nepatrí do skupiny).

Úlohy na okraji

Ľavý: Kreslenie brázd (rovných čiar) rozvíja jemnú motoriku rúk a pripravuje na písanie.

Pravý: Úloha na spoznávanie vonkajších okrasných rastlín rozširuje vedomosti žiakov.

Text detskej encyklopédie

Námet na ďalší rozhovor. Plodiny nielen zberáme, ale aj uskladňujeme.

Doplnková literatúra, texty, internet

GERMUŠKOVÁ E. a kol.: Pri žencoch. In: Naše čítanie. Prešov: Vydavateľstvo Michala Vaška, 1996, s. 231. ISBN 80-7165-064-1

NAVRÁTIL, J. – LEHOTSKÁ, E.: Ako v čarodějníckovej dielni. In: Prámienok. Bratislava: Mladé letá, 1989, s. 11. ISBN 80-06-00061-1

astra: http://www.heller.cz/foto_big/hellerj16.jpg (24. 7. 2008)

jesienka: <http://ibot.sav.sk/Kvet32.jpg> (24. 7. 2008)

1. Nalep obrázok inej poľnej plodiny. Nakreslí, čo sa z nej vyrába.
2. Vymysli a nakresli jeden výrobok, ktorý sa z rastliny vyrába a jeden, ktorý sa nevyrába. Daj úlohu spolužiakovi, aby priradil k rastline správny výrobok.
3. Vysvetli vetu: Jedz s mierou!

☞ Zisti, ako sa volajú rastliny na okraji.

Prehľad učiva

Žiaci vedia rozoznávať druhy ovocia a zeleniny, vedia, aký význam má ovocie a zelenina pre zdravie.

Odporúčané aktivity

Vychádzka do sadu

Cieľ: Zoznámenie sa s pomôckami pri zbere úrody.

Žiaci spoznávajú spôsob zberu, pomôcky, stroje a nástroje, ktoré uľahčujú zber úrody. Pozorujú a zisťujú zásady zberu.

Vychádzka do obchodu (konzervárne)

Cieľ: Zistiť spôsob uskladnenia a spracovania plodov.

Môžeme zadať úlohy na zisťovanie počtu druhov lekvárov... Zároveň zadáme aj úlohy na zistenie spôsobu uskladnenia nespracovaných plodov (zemiaky, hrozno...).

Nezabudnite vyplniť tlačivo na ohlásenie hromadnej akcie – vychádzky.

Ako sa oberá ovocie?

Cieľ: Spoznávať rôzne spôsoby zberu ovocia riadeným prežívaním.

Komentovaná pantomíma – opisujeme postup a žiaci pohybom znázorňujú činnosť.

Výstava ovocia a zeleniny, ochutnávanie ovocia

Cieľ: Žiaci si zdokonalia vedomosti o ovocí a zelenine.

Projekt možno naplávať v spolupráci so školským klubom. Živé plody môžu žiaci doplniť obrázkami a modelmi ovocia a zeleniny, ako aj vymyslenými reklamami na ovocie a zeleninu... Na záver môžu žiaci pozvať spolužiakov na výstavu a ochutnávku.

Čarovné vrecúško

Cieľ: Žiaci poznávajú rôzne druhy ovocia a zeleniny hmatom, čuchom a sluchom.

Do nepriehľadného vrecúška vložíme jeden druh zeleniny. Žiaci najprv tipujú jeho obsah. Vybraný žiak musí pomocou zmyslov určiť, aký plod je vo vrecúšku. Svoje zistenie môže nahlas komentovať. Ak to situácia dovoľí, žiaci môžu so zaviazanými očami ovocie aj ochutnávať.

My sme dvaja záhradníci

Cieľ: Žiaci určujú ovocie a zeleninu na základe znakov.

Žiaci hrajú podobne ako hru *My sme dvaja remeselníci*.

Ovocie a zelenina

Dátum: _____ Počasie: _____ Dátum: _____ Počasie: _____ Znaky počasia:

1

USKLADNENIE V PIESKU

ZMRAZOVANIE

NAKLADANIE DO SUDA

SUŠENIE

V SADE

2

NAKLADANIE DO SUDA

SUŠENIE

1 a) Pomenuj ovocie vsade a zeleninu v záhrade.
b) Porozprávaj, ako sa zberá ovocie a zelenina.
c) Zakrúžkuj v sade dva druhy ovocia a v záhrade jedendruh zeleniny, ktoré máš rád/rada.

2 a) Vyfarbi ovocie. Tri prirad k správnejmu stromu v sade.
b) Vyfarbi zeleninu. Dve prirad k rovnakému druhu v záhrade.

3 Vysvetli, ako uskladňujeme ovocie a zeleninu. Poznáš aj iné spôsoby?

Viem riediť plody na ovocie a zeleninu. Viem, aký význam má ovocie a zelenina pre zdravie.

Oblúbené ovocie triedy

Ciel: Formou bádateľskej aktivity získať informácie a vyhodnotiť ich.

Aktivita je zameraná na praktické využitie vedomostí v reálnom živote. Aktivitu odporúčame zaradiť po zväžení.

Postup:

1. **Vzbudenie záujmu** – Ktoré ovocie je v našej triede najobľúbenejšie?
2. **Stanovenie predpokladu** – kreslením;
3. **Vyjadrenie vlastnej voľby** – kreslením;
4. **Zisťovanie výsledkov** – hlásenie a spočítavanie, robenie čiarok do tabuľky na tabuli... (učiteľ alebo matematicky zručnejší žiaci);

5. Porovnanie výsledkov s predpokladom;

6. Rozšírenie projektu – obľúbené ovocie v susednej triede.

Komentáre k úlohám

Odporúčame začať aktivitou **Ako sa oberá ovocie?**

1. Na pracovnej strane žiaci pomenujú obrázky ovocia/zeleniny, určujú odlišnosti a podobnosti. Môžeme vyzvať žiakov, aby zatvorili pracovnú učebnicu a pokúsili sa vymenovať čo najviac druhov ovocia/zeleniny, ktoré boli na ilustrácii. Precvičujú sa aj zraková pamäť. Vhodná aktivita: **Opisné hádanky**. Žiaci vymenujú tri druhy zeleniny, ktoré majú najradšej, a uvedú dôvod.
2. Odporúčame doplniť aktivitami **Čarovné vrecúško, Obľúbené ovocie triedy**.
3. Žiaci vymenúvajú rôzne druhy džemov a zaváranín, ktoré majú doma, a dokresľujú ich. Riadeným rozhovorom rozprávame o možnostiach zavárania menej tradičných plodín – zvyky rodín. Môžeme sa ďalej rozprávať o obľúbených zaváraninách (štandard to nevyžaduje).
4. Žiaci uvažujú o spôsobe uskladnenia ovocia.

Úloha na okraji

Ľavý: Hľadáme dôvody a spôsoby uskladnenia ovocia a zeleniny. Vychádza zo súvislostí (štandard to nevyžaduje).

Pravý: Opis postupu prípravy leča pripravuje žiakov na vnímanie časovej následnosti a pozorovanie plynutia času zakresleného obrázkami.

Text detskej encyklopédie

Význam konzumácie ovocia a zeleniny a delenie plodov. Delenie je zložité pri cudzokrajných plodoch, preto sa zameriavame len na domáce.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Doplnková literatúra a ilustračný materiál

GERMUŠKOVÁ, E. a kol.: Záhada deda Kleofáša. In: Naše čítanie. Prešov: Vydavateľstvo Michala Vaška, 1996, s. 173. ISBN 80-7165-064-1

GERMUŠKOVÁ, E. a kol.: Jablň žaluje. In: Naše čítanie. Prešov: Vydavateľstvo Michala Vaška, 1996, s. 22. ISBN 80-7165-064-1

NAVRÁTIL, J. – LEHOTSKÁ, E.: Dobrú chuť. In: Pramienok. Bratislava: Mladé letá, 1989, s. 7. ISBN 80-06-00061-1

sad: <http://www.agroweb.pl/gfx1/sad2.jpg> (24. 7. 2008)

Ludia pestujú rôzne rastliny. Plody rastlín, ktoré u nás pestujeme a jeme delíme na ovocie a zeleninu. Ješ z zeleninu a ovocie je zdravé.

AUGUST   SEPTEMBER   OKTÓBER   NOVEMBER   DECEMBER

V ZÁHRADĚ

PAPRIKA   PARADAJKA   KALERÁB   KAPUSTA   CIBULA   MELÓN   MRKVA   TEKVICA

1* označené môže byť aj bodkam

ZELENINA

3:

LEČO

2:

DARILLO SA MI:

Počúvať?

Hovoriť?

Kresliť/Písať?

3

4

rôzne riešenia

rôzne riešenia

1 Dokresli do pohára svoj obľúbený džem.
2 a) Nakresli zeleninu alebo ovocie, z ktorého môže byť zaváranina.
b) Porozmýšľaj a povedz, čo všetko môžeme zavárať.
3 Označ číslami 1, 2, 3 poradie, ako zo zeleniny vyrobíme lečo.

Prehľad učiva

Žiaci poznajú voľne žijúce zvieratá. Vedia, ako žijú a čím sa živia. Vedia o nich nájsť informácie v encyklopédii.

Na ďalšiu tému si môžu žiaci priniesť obrázky rôznych činností ľudí počas dňa.

Odporúčané aktivity

Oslava zvierat

Cieľ: Rozšíriť poznatky žiakov o zvieratách, o ich spôsobe života a o druhoch prostredia, v ktorých žijú.

Pomôcky: zvieratá (modely, obrázky), baliaci papier, pastely, lepidlo, farebný papier..., prírodniny..., knihy o zvieratách, obrázky alebo ukážky potravy...

Žiaci majú predstaviť prírodné prostredie, kde žije zvolený živočích (les – lúka – dvor – púšť...). Pri predstavovaní sa pokúsia o základné triedenie. Hovoria o zvieratách, čo mohli zažiť v lete, čo ich čaká v zime a pod.

Postup:

1. Prines si svoje obľúbené plyšové (drevené) zvieratko, predstav ho ostatným v kruhu a povedz, čo o ňom vieš.
2. Hľadajme spoločne odpovede na otázky: *Kde žijú zvieratá? Kde sa cítia najlepšie (les, dvor, lúka, pole)?*
3. Hľadajme spoločne v knihách odpovede na otázky: *Čím sa živia zvieratá?*
4. Rozdeľte sa do skupín podľa toho, kde vaše zvieratá žijú. V skupine im pripravte ich prírodné prostredie, doplňte potravu, príbytok (výtvarné stvárnenie).
5. Prezentujte sa medzi skupinami.

Prvá kniha o zvieratách

Cieľ: Vytvoriť skupinový projekt, vedieť ho vhodne prezentovať, naučiť sa pracovať v skupine a vedieť zosúladiť svoje požiadavky s požiadavkami iných.

Pomôcky: výkres, obrázky zvierat, voskový pastel, tuš, drievko
Každá skupina pripraví knihu, ktorá vznikne zo strán pripravených jednotlivými žiakmi. Bude sa venovať zvoleným okruhom (zvieratá a jeho rodina, kde žije, potrava, kamaráti, strach...). Kniha môže byť o jednom zvierati (monotematická) alebo o viacerých zvieratách.

Postup:

1. **Výber témy** – vyber si zviera, jeho rodinu, príbytok, potravu, prezimovanie...

2. **Zbieranie informácií** v materiáloch, ktoré sú k dispozícii v škole a doma.
3. **Prezentácia predstavy** – práca v skupine, samostatná práca, diskusia, otázky a prezentácia predstavy budúcej strany.

Živočíchy

Dátum:	Pocasi:	Dátum:	Pocasi:	Znaky pocasia
				☀ ☁ 🌪

1

4

2

6

V

J

S

2 nohy

HOLUB

HUSI

HOLUBNÍK

KRMIVO

LÍSTIE

JEŽ

pozn. pichlia zo zmenenej

2

a) Pozoruj jesenný les. Pomenuj na obrázku všetko, čo vieš.

b) Aké počasie môže zastihnúť živočích na jeseň?

c) Označ * zvieratá, ktoré majú srst.

d) Porozmýšľaj, na čo slúži ježovi úkryt. Dokresli mu hč z listia a konárov.

e) Zisti a rozprávaj, ako prežívajú zimu vtáky.

Poznáš voľne žijúce zvieratá. Viem, ako žijú a čím sa živia. Viem o nich nájsť v encyklopédii rôzne informácie.

a) Povedz, koľko nôh majú živočích na obrázku. Spoj ťh ťiarou s číslom podľa počtu nôh (do úlohy 2).

b) Prirad k zvieratám začiatkové písmená (do úlohy 2)

4. **Tvorenie strany** – samotná príprava strany.
5. **Spojenie strán** do knihy.
6. **Prezentácia kníh** medzi skupinami, otvorenie vlastnej triednej knižnice.

Hra na Popolušku

Cieľ: Triedenie semien.

Pri triedení slnečnicových jadierok, obilia a iných semien ich spoznáваме a precvičujeme jemnú motoriku rúk. Pripravujeme sa na poznávanie významu semien.

Opisné hádanky

Žijem pod zemou, mám silné predné končatiny. Hravo vám urobím v záhrade kopček hlíny. (Krt)

Zvieratá vo voľnej prírode sa pripravujú na zimu. Zbierajú si zásoby. Hustne im srš. Niektoré vtáky odlietajú do teplých krajín.

AUGUST   SEPTEMBER   OKTÓBER   NOVEMBER   DECEMBER

JAR ☀️
LETO ☀️
JESEŇ 🍂
ZIMA ❄️

ÚKRYT
VEVERICA
SRNA
SÝKORKA
KŔMIDLO
ŠÍPKY
ZALUDE
MRAVENISKO
MRAVEC
DÁTEĽ
2 nôhy
* 4 nôhy končatiny

nakreslený úkryt z lístia
če vznikli srsti

3

VRABEC   SÝKORKA

DARILKO SA MI:
Počúvať?
Hovoriť?
Kresliť/Písať?

2 a) Dokresli nevfarbeným zvieratám srš, zby ich hraila.
b) Prirad čiarou živočíchom vhodnú potravu.
c) Pokús sa vymenovať tri zvieratá, ktorým na zimu hustne srš. Zdôvodni prco.
3 Pozoruj farbu a veľkosť vtákov. Ak vták na zimu odlieta, označ ho ☁️. Ak vták u nás prezimuje, označ ho *

13

Zbieram lesné plody, skáčem zo stromu na strom a pomáham si hustým huňatým chvostom. Som ryšavá... (Veverica)

Komentáre k úlohám

1. Žiaci pozorujú jesenný les a jesennú krajinu. Pomenujú zvieratá na obrázku. Porovnávajú ich podľa vonkajšieho vzhľadu. Ďalej môžu vyhľadávať zvieratá na obrázku podľa zadania (počet dvojnôhých zvierat...) – orientácia na ploche. Vhodná aktivita: **Prvá kniha o zvieratách**. Žiaci nájdu a vymenujú vtáky, ktoré odlietajú do teplých krajín. Doplňa ďalšie, ktoré nie sú na obrázku.

2. Žiaci dokresľujú srš. Priradené by mali prísť na to, prečo zvieratám hustne srš. Riadeným rozhovorom sa oboznamujú s rôznymi druhmi príprav zvierat na zimu.

Poznámka: Prezimovanie hmyzu sa vyskytuje vo všetkých formách – vajčka, kukly, dospelé jedince. Prezimujú väčšinou v škárach a jaskyniach.

3. Žiaci pozorujú a porovnávajú stavbu tela zvierat. Môžeme diskutovať o vplyve počasia na živočích (vhodná rolová hra).

Úlohy na okraji

Lavý: Žiaci si precvičujú vedomosti z matematiky a spájajú. Precvičujeme počítanie (počet nôh) a analýzu hlásky na začiatku slova (názov – začiatkové písmeno).

Pravý: Riadeným rozhovorom môžeme zistiť, kto už pomáhal pri výrobe vtáčieho krmidla. Aké iné materiály možno na výrobu použiť? Úloha slúži na vnímanie deja, časovej následnosti a pozorovanie postupu výroby. Zároveň ich pripravujeme na vnímanie hmoty (drevo). Na výtvarnej výchove si môžu krmidlo vyrobiť.

Text detskej encyklopédie

Príprava zvierat na jeseň a spôsoby prezimovania. Text je výborným východiskom na ďalší rozhovor.

Doplnková literatúra a ilustračné texty

ŠURINOVÁ, M.: Kde žijú zvieratká. Bratislava: Mladé letá, 1988, 112 s.

BODENEK, J.: 0 líške a mačke. In: Benková, S. a kol.: Čítanka pre 3. ročník ZŠ. Bratislava: Litera, 1997, s. 38. ISBN 80-854552-86-3

vrabec: http://www.aldebaran.cz/actions/2001_africa/gallery/other/Vrabec.jpg (24. 7. 2008)

drozd: <http://www.parkmura.com/galerije/drozd%20bravenjak.jpg> (24. 7. 2008)

Denný poriadok žiaka

Tematický celok: Osobná hygiena a psychohygiena

Prehľad učiva

Žiaci vedia vysvetliť význam striedania práce a odpočinku. Poznajú časti dňa. Vedia rozlíšiť deň a noc. Vedia určiť dni v týždni.

s. 14 – 15

Odporúčané aktivity

Čo možno teraz robiť?

Cieľ: Poznať vhodné činnosti v určenej časti dňa.

Žiaci z prinesených obrázkov činností ľudí určujú, v ktorej časti dňa túto činnosť robíme najčastejšie. Potom môžeme určiť časť dňa a žiaci prinesú na určené miesto vhodné obrázky činností. Ak máme dostatok obrázkov, môžeme urobiť plagáty činností ľudí (ráno, dopoludnia...).

Živé obrazy častí dňa

Cieľ: Žiaci si systematizujú predstavy o činnostiach ľudí počas dňa a večer.

Pomôcky: kartičky s názvami častí dňa podľa počtu žiakov

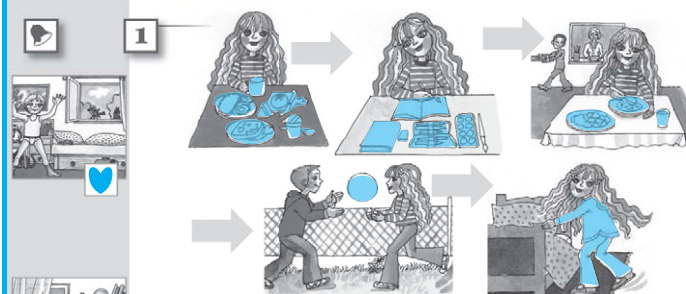
Žiaci utvoria päťčlenné skupiny (1. ráno, 2. predpoludním, 3. napoludnie, 4. popoludní, 5. večer). Každý žiak v skupine si pripraví a stvárni inú časť dňa. Dáme im dostatočný čas na prípravu. Skupina sa postaví pred žiakov a na signál zaujmú pripravené pozície. Žiaci hádajú, kto stvárňuje ktorú časť dňa. Pri tejto činnosti možno žiaci znázornia aj nočné povolania (lekár, železničiar, strážnik...). Na túto tému vhodne nadviažeme riadeným rozhovorom o dôležitosti týchto povolání.

Komentáre k úlohám

1. a) Vhodná aktivita: **Živé obrazy častí dňa.**
b) Ktoré ďalšie iné činnosti mohla robiť Vlnka večer, ráno...?
2. Pokúšame sa primerane veku vysvetliť, že striedanie dňa a noci je prirodzené. Žiaci kreslia vhodné obrázky.
3. Hra vychádza z ľudovej slovesnosti a je spojená s ukazovaním častí tela. Riadeným rozhovorom môžeme hovoriť o spôsoboch obliekania a činnostiach ľudí v minulosti. Učivo o dňoch v týždni nevyžaduje štandard v 1. ročníku, no potrebujeme ho na pochopenie súvislostí a zostavenie jedálneho lístka na týždeň (projekt). Hra na tvorenie slov na začiatkové písmená (tvorenie slov na prvé slabiky je náročnejšie a vyžaduje si vedomosť o delení slov na slabiky) názvov dní: po-nožka, ne-vesta.

Denný poriadok žiaka

Dátum: Počasie: Dátum: Počasie: Znaky počasia

rôzne
riešenia

rôzne riešenia,
napr. lekár,
vodič,
strojvodca,
policajt...

- 1 a) Opíš podľa obrázkov, čo robí Vlnka ráno, predpoludním, napoludnie, popoludní a večer.
b) Zisti a povedz, v ktorej časti dňa použila Vlnka prístroj (hračky, pyžamu). Dokonči nevyfarbené časti obrázkov.
- 2 a) Povedz, čo môžu ľudia robiť počas dňa a čo večer.
b) Porozmýšľaj, ktoré povolania sa musia robiť aj v noci? Nakresli, čo robíš, keď je deň (noc).

☐ Pozoruj dvojice obrázkov. Správne správanie z dvojice označ ♥, nesprávne !.

Poznám časti dňa. Viem rozlíšiť deň a noc. Viem, prečo treba striedať prácu a odpočinok.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. a) Žiaci dopisujú radové číslavky – integrácia matematiky.
 b, c) Žiaci spoločne v kruhu diskutujú o zdravých a nezdravých jedlách a zaraďujú ich k dňom v týždni. Vpísaná radová číslavka pomáha žiakom so slabšími čitateľskými zručnosťami. Počúvanie s porozumením, tréning aktívneho počúvania.

5. V projekte žiaci využijú získané vedomosti a informácie. Môže tu nastať niekoľko nečakaných situácií: napr. mlieko je zdravé, no môže sa vyskytnúť alergia naň, podobne bezlepková diéta. V týchto prípadoch citlivo vysvetlíme situáciu a pomôžeme žiakom zorientovať sa v nových súvislostiach. Viac informácií k projektu uvádzame v závere MP.

Úlohy na okraji

Ľavý: Dôraz na správnu životosprávu (režim dňa, stravovanie).
Pravý: Predstava o čase – 1 týždeň – zameraná na zdravú výživu.
 Pracujeme s údajmi z úlohy 4.

Text detskej encyklopédie

Informácie o režime dňa, význame striedania práce s odpočinkom a význame zdravej výživy.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Počas dňa robíme rôzne veci. Chodíme do školy, do práce, zabávame sa, športujeme. Človek by mal pravidelne striedať prácu s odpočinkom. Aj vhodná strava dodáva ľuďom silu.

AUGUST   SEPTEMBER   OKTÓBER   NOVEMBER   DECEMBER

3

Takto sa Dora vyhýba robote

Dora vraví v **pondelok**: „Jaj, mamička, bdlí bok!“ Dora vraví v **utorok**: „Jaj, bolí ma druhý bok!“ A keď prišla tá **streda**: „Jaj, mamička, jaj, beda!“ A keď prišiel ten **štvrtok**, zas ju bolel žalúdok. A keď prišiel ten **piatok**, Dora mala zas sviatok. A keď prišla **sobota**, smrdela jej robota. A keď prišla **nedeľa**, hneď do tanca letela.

(ľudová slovesnosť)

4

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
PONDELOK	UTOROK	STREDA	ŠTVRTOK	PIATOK	SOBOTA	NEDĚLA

rôzne riešenia

DARILKO SA MI:

Počúvať?   Hovoriť?   Kresliť/Písať?

15

Doplňková literatúra, texty

ELLIOTOVÁ, J. – KING, C.: Obrázková encyklopédia. Bratislava: Mladé letá, 1991. ISBN 80-06-00400-5

ŘÍHA, B. a kol.: Detská encyklopédia. Bratislava: Mladé letá, 1985, 265 s. ISBN 80-06-00004-2

GERMUŠKOVÁ, E. a kol.: Postieľka v tulipáne. In: Naše čítanie. Prešov: Vydavateľstvo Michala Vaška, 1996, s. 159. ISBN 80-7165-064-1

NAVRÁTIL, J. – LEHOTSKÁ, E.: Od rána do večera. In: Prámienok. Bratislava: Mladé letá, 1989, s. 5. ISBN 80-06-00061-1

Prehľad učiva

Vedia, aký je význam osobnej hygieny. Vedia správne použiť zubnú kefku.

Odporúčané aktivity

Poznámka: Mnohé odporúčané aktivity možno využiť aj ako motíváciu k preberanej téme.

Na čo mi slúžia?

Cieľ: Pomocou tvorivých aktivít si uvedomiť užitočnosť zmyslov človeka a potrebu čistoty prostredia a tela ako podmienku zdravia a plnohodnotného života.

Uši mám na to, aby som mohol počuť...

Ústa mám na to, aby som...

Oči mám na to, aby som videl...

Nohy mi umožňujú...

Rukami môžem...

Vymyslíte reklamu

Cieľ: Poskytnúť priestor na voľné, tvorivé vyjadrenie, upevňovať spoluprácu v skupine a následne budovať zručnosť prezentácie pred publikom.

Žiaci v skupinách vytvoria vtipnú reklamu na zubnú kefku, uterák, šampón, mydlo, čistiaci paličky do uší, hrebeň... Povedia aspoň päť dôvodov, prečo je potrebné kúpať sa častejšie ako raz za dva týždne.

Báseň

Zuby

Po jedle si zúbky umy!

Zubnému kazu sa veru vyhni!

Keď sú tvoje zuby čisté,

vŕtanie už nie je isté.

Hygiena

Mydlo, voda, zubná kefka, uterák,
každý deň nech s tebou je kamarát.

Ak chceš byť zdravý, fit,
každý deň ich musíš použiť.

Hra na bacily

Cieľ: Pomocou dramatizácie vnímať nebezpečnosť, zákernosť bacilov a potrebu dôslednej hygieny.

Žiaci sa hrajú na bacily. Sú neposedné, vrtia sa, robia grimasy,

Hygiena

Dátum: Počasie: Dátum: Počasie: Znaky počasia

1

2:

ZAŠPINIŤ SA

UMÝVAŤ SA

SPRCHOVAŤ SA

1:

2

3:

može byť
aj bodkami

- 1 Pozoruj chlapička na obrázkoch. Opíš, čo robí.
- 2 a) Zakružuj predmety, ktoré potrebujeme na každodennú hygienu.
b) Wytvetli, čo sa môže stať, keď si nebudeš umývať zuby.
c) Prines si zubnú kefku a nauč sa, ako sa správne umývať zuby.

☐ Očísluj obrázky podľa poradia. Zdôvodni svoj postup.

Viem, aký je význam osobnej hygieny. Viem správne použiť zubnú kefku.

strkajú sa. Potom príde žiak (mydlo), ktorý pohladením „uspi“ bacily, potom ďalší žiak (voda) „zmyje“ bacily. Žiaci sa vystriedajú a diskutujú o pocitoch v role bacilov a v role mydla.

Text na prácu Čo je hygiena?

Hygiena bola grécka bohyňa zdravia. Aj dnes **hygiena** prispieva k zdraviu. Hygiena je napríklad čistota, poriadok, ale aj čisté životné prostredie. V špíne sa množia baktérie, ktoré spôsobujú rôzne choroby. Preto je čistota dôležitá. Baktérie sú malinké organizmy, ktoré voľným okom nevidíš. To však neznamená, že nie sú všade okolo nás. Preto ťa mama posielala umyť si ruky pred jedlom, po jedle si vy-

čistiť zuby a večer sa osprchovať.

Otázky k textu:

Čo si predstavuješ pod slovom čistota a čisté životné prostredie?

Ako si predstavuješ Hygienu? Čo by nám odkázala?

Nakresli, ako si predstavuješ baktérie, a napíš, čo všetko môžu spôsobiť človeku. Pomôž si encyklopédiou zdravia.

Prečo sa zuby umývajú po každom jedle?

Komentáre k úlohám

1. Žiaci porovnávajú s vlastnou skúsenosťou, pozorujú a diskutujú, aký význam má umývanie rúk a hygiena tela.

2. a) Žiaci analýzou činností vyberajú predmety, ktoré potrebujú pre každodennú hygienu. Úloha je divergentná, pretože návyky jednotlivých žiakov sú rozdielne.

b, c) Rozhovor: starostlivosť o zuby. Praktický nácvik môžeme realizovať v spolupráci so zubným lekárom. Rolová pantomíma: Jeden žiak znázorňuje činnosť pri umývaní zubov, ostatní ju hádajú. Dopĺňanie viet: Keď si čistím zuby, tak... Keď som pod sprchou, väčšinou... Pri obliekaní musím...

3. a, b) Pozorujeme obrázky a porovnávame so spôsobom zavedeným v triede.

4. Žiaci uvažujú a kreslia podľa zadania. Prejdeme na spoločné kreslenie plagátov. Prvý plagát: čo zubom pomáha, druhý plagát: čo im škodí. Urobíme spoločné zhrnutie.

Úlohy na okraji

Lavý: Žiaci pozorujú obrázky a na základe skúseností z úlohy 2 zoradujú obrázky do správneho poradia. Precvičujú si vnímanie času.

Pravý: Úloha podporuje skupinovú prácu – schopnosť dohodnúť sa a akceptovať názory iných.

Text detskej encyklopédie

Žiaci sa stretávajú s pojmom hygiena. Text dopĺňa predstavu o jeho obsahu.

Hygiena je udržiavanie čistoty, umývanie, kúpanie, cvičenie, dodržiavanie zásad zdravej výživy. Aby sme boli zdraví, silní a odolní voči chorobám, musíme dodržiavať zásady hygieny.

NOVEMBER * DECEMBER * JANUÁR * FEBRUÁR MAREC

4

rôzne riešenia

- Povedz, čo robíš po príchode do triedy. Ťomôž si obrázkami.
  - Čo robíš pri odchode na WC? Čo robíš po príchode z WC? Opíš postup.
  - Nakresli, čo spôsobuje zubný kaz a čo zuby chráni pred zubným kazom.
  - Zisti (od rodičov, spolužiakov), prečo je hygiena pre človeka dôležitá.
- Navrhni postup pri odchode na telesnú výchovu, pri desiatovaní... S pani učiteľkou/pánom učiteľom vytvoríte postup na plagáty a vystavíte ich v triede. Využite symboly na okraji a v úlohe 3.

- JAR ☀
- LETO ☀
- JESEŇ 🍂
- ZIMA ❄

obsadené WC

voľné WC

umývanie a utieranie rúk

desiata

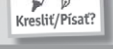
odhodenie odpadkov

Počúvať?

Hovoriť?

Kresliť/Písať?

Doplňková literatúra a texty

NAVRÁTIL, J. – LEHOTSKÁ, E.: Chránime si zdravie. In: Pramienok. Bratislava: Mladé letá, 1989, nestr. ISBN 80-06-00061-1

PARKER, S.: Ľudské telo. Martin: Osveta, 1999, 64 s. ISBN 80-8882-493-1

STRMEŇOVÁ, J.: Ja som človek, ty si človek. Bratislava: Mladé letá, 1981, 79 s.

JUNAS, J. – ĎURÍK, P.: Encyklopédia zdravia pre deti a mládež. Martin: Osveta, 1983, 201 s.

Prichádza zima

Tematický celok: Zmeny v prírode

s. 18 – 19

Prehľad učiva

Vedia rozprávať o zimnej krajine. Vedia priradiť k počasiu správny znak. Poznajú zvyky Vianoc a zásady správneho a nesprávneho stolovania.

Odporúčané aktivity

Tanec snehových vločiek

Ciel: Znázorniť pantomímou pohyb, získať predstavu o snehu a jeho vlastnostiach.

Vymenujeme čo najviac vlastností snehu, žiaci znázorňujú pantomímou snehové vločky.

Porovnávanie záznamov počasia

Ciel: Porovnať charakteristické prejavy dvoch ročných období.

Aktivitu môžeme začať porovnávaním a vymenovaním charakteristických znakov jesene a zimy. Môžeme vytvoriť **reklamu na jeseň** a **zimnu**. Žiaci v každej skupine tvoria jednu reklamu. Prezentáciou reklamy na ročné obdobie vyzdvihneme kontrast dvoch ročných období.

Zimný strom sebaúcty, vločky ocenení

Ciel: Vytvoriť priestorový výrobok, upevniť si predstavu o zimnej krajine.

Pomôcky: vzorový strom, drevená palička, modelovacia hmota, farby alebo pastelky

Postup:

Strom

Žiaci si vyrobia podľa rovnakej makety ihličnaté stromy. Zoskupením viacerých stromov vznikne les. Každý žiak má v lese svoj strom.

Snehové vločky

Žiak si každý deň vyrobí dve snehové vločky a môže ich darovať tomu, kto mu pomohol, kto sa správal priateľsky... Môže pripojiť aj ústne želanie (písomné podľa schopnosti) – žiaci sa učia formulovať myšlienky.

Vyjadri bez slov

Ciel: Vnímať podstatné znaky niektorých dejov, rozvíjať schopnosť empatie.

Ako štípe mráz? Si snehová vločka, predstav si, že sa topíš.

Môžeme použiť aj iné situácie: Predstav si, že si snehová vločka, ktorá dopadla na zem (na dvor, na ruku, na zasnežené pole). Vymysli čo najviac slov na písmená slova ZIMA.

Výzdoba v triede

Ciel: Spoznať regionálne tradície vianočného obdobia.

Žiaci zbierajú a prezentujú regionálne vianočné zvyky.

Pečieme alebo zdobíme medovníčky

Ciel: Podporiť spoluprácu rodiny a školy.

Prichádza zima

Dátum: Počasie: Dátum: Počasie: Znamky počasia

1

IHLIČNATÝ STROM

STROM BEZ LISTOV

24.12

VIANOCE

NÁMRAZA

6.1

TRAJA KRÁLI

2

ZÁVEJ

SNEH

rôzne
riešenia

18

- 1 Vymysli a povedz spolužiakovi vetu o zimnej krajine. Rozprávaj, čo vieš o zime.
- 2 Nakresli obrázok o zime. Porovnaj si obrázok so susedom. Čo máte rovnaké? Čo máte rozdielne?
- 3 a) Pozoruj obrázky na okraji. Ktoré sviatky znázorňujú?
b) Pozoruj, či dnes sneží. Nauč sa správny znak.

Viem porozprávať o zimnej krajine. Viem k počasiu priradiť správnu značku. Poznáam zvyky Vianoc, zásady správneho a nesprávneho stolovania.

Môžeme vytvoriť blok aktivít v spolupráci s rodičmi a staršími rodičmi, ktorí môžu prísť do školy. Najmä starí rodičia môžu rozprávať o tradíciách a folklóre.

Opisné hádanky

Ciel: Vedieť určiť charakteristické vlastnosti daného predmetu.

Žiaci by mali mať možnosť predmet pozorovať a potom o ňom tvoria opisnú hádanku.

Otázky na tvorivosť

Ciel: Rozvíjať vyššie poznávacie schopnosti a tvorivosť žiakov.

Vymysli rozprávkový názov pre stromček.

Predstav si, že si Mikuláš. Čo by si žiakom podaroval do triedy?

Keby si mal zázračné sane, kam by si chcel na nich cestovať?
Keby vtáčiky vedeli rozprávať, čo by si sa ich chcel opýtať?
Čo si myslia stromčeky, keď ich ľudia píliu?

Tvorenie jednoduchých výrobkov

Ciel: Rozvíjať manuálnu zručnosť žiakov.

- Vytvor zo zápalkových škatuliek adventný kalendár.
- Nakresli vianočný stromček. Vyzdob ho vianočnými ozdobami.
- Nakresli a vystrihni papierový medovník. Kresliace činnosti môžeme zadať aj ako prácu s počítačom v grafickom programe (napr. Skicár).
- Vytvorte si vianočný stromček na triednej nástenke. Každý žiak vytvorí jednu snehovú vločku, na ktorú napíše svoje želanie. Ozdobte stromček vločkami a ďalšími vianočnými ozdobami.

Komentáre k úlohám

1. Vhodné aktivity **Tanec snehových vločiek** a **Vyjadri bez slov**. Zatvor oči a predstav si, že si cencúlik. Zohrievajú ťa slnečné lúče a ty visíš zo strechy. Ako sa cítiš? Žiaci ústne odpovedajú na otázku: Čo by sa stalo, keby... namiesto snehových vločiek padali loptičky?/... sme písali do zošita cencúľom?
2. Žiaci najprv analyzujú charakteristické znaky. Porovnávaním obrázkov opäť uvažujú o hlavných znakoch zimy.
3. Žiaci môžu hovoriť známe vlnse, ktoré sa naučili od rodičov, našli v čítanke, na internete... Vhodné aktivity: **Opisné hádanky**, **Tvorenie jednoduchých výrobkov**.
4. Žiaci uvažujú o správnom stolovaní. V druhej časti úlohy nacvičujú správne stolovanie a vhodné správanie pri stole – na nesprávne upozorníme. Vhodná aktivita: **Otázky na tvorivosť**.

Úlohy na okraji

Ľavý: Žiaci spoznávajú najznámejšie vianočné sviatky. V spodnej časti sa oboznamujú so znakom pre sneženie. Vhodná aktivita: **Porovnávanie záznamov počasia**.

Pravý: Žiaci si precvičujú kreslenie (zdobenie). Vhodná aktivita: **Pečieme alebo zdobíme medovníky**, práca s počítačom v programe Skicár.

Text detskej encyklopédie

Charakteristické znaky zimy. Námet na diskusiu o bezpečnom správaní a pohybovaní sa po snehu a ľade.

Doplňková literatúra, texty

GERMUŠKOVÁ, E. a kol.: Biela rozprávka. In: Naše čítanie. Prešov: Vydavateľstvo Michala Vaška, 1996. s. 85. ISBN 80-7165-064-1
ANDERSEN, H. CH.: Snehová kráľovná. In: Rozprávky. Bratislava: Junior, 2004, 122 s. ISBN 80-7146-688-3

V zime príroda oddychuje. Zvyčajne napadne sneh a je chladno. Počas zimných prázdnin si oddýchame. V zime sa môžeme lyžovať a sánkovať.

NOVEMBER ❄️ DECEMBER ❄️ JANUÁR ❄️ FEBRUÁR ❄️ MAREC ❄️

JAR 🌸
LETO ☀️
JESEŇ 🍁
ZIMA ❄️

3

1

2

4

3

4

4

príbor, tanier, obrúsok...

STROM

DARČEKY

rôzne riešenia

DARILO SA MI:

Počúvať?

Hovoriť?

Kresliť/Písať?

19

a) Vyfarbí ozdoby, ktorými doma zdobíte vianočný stromček.
b) Ozdob vianočný stromček. Nakresli naň daný počet ozdôb.
c) Porozprávaj, ako prebieha u vás doma príprava na Vianoce.
d) Porozmýšľaj a nakresli, čo patrí na prestretý stôl. Spoločne uvažujte, čo tam patrí a čo nie.
e) Zahrajte sa v skupinách, ako sa máme správať pri stole.

☑️ Vyzdob perníky.

Voda pre rastliny a človeka

Tematický celok: Voda

s. 20 – 21

Prehľad učiva

Poznajú základné potreby rastlín. Vedia, ako sa treba o ne v zime starať. Vedia, aký význam má voda pre všetko živé na Zemi. Vedia, že treba dodržiavať pitný režim. Vedia, že človek vodu prijíma aj vylučuje.

Žiakov upozorníme, že na ďalšiu tému si majú priniesť suroviny na výrobu šalátu.

Odporúčané aktivity

Putovanie vody rastlinou

Cieľ: Poznať, čo potrebuje rastlina k životu (najmä vodu).

Cvičenie môžeme realizovať ako komentovanú pantomímu. Slovný komentár: *Si zvädnutá, veľmi smädná rastlina. Voláš sa pelargónia. Si smutná, máš ovisnuté kvety, zvädnuté listy, korene ťa pália v suchej zemi. Príde k tebe Ferko. Naleje ti vodu. Tvoje koreňky saajú vodičku, cítiš, ako ti voda prechádza koreňmi, dostáva sa do stonky, prúdi telom a osviežuje ťa, lístky sa začínajú preberať a kvietky vzpriamujú hlavičku. Ako sa teraz cítiš?*

Riadeným rozhovorom môžu žiaci rozprávať o svojich pocitoch pri aktivite. Komentovanú pantomímu odporúčame používať častejšie a komentáre prispôbiť aktuálnej téme, resp. iným vyučovacím hodinám.

Nácvik starostlivosti o izbové rastliny

Cieľ: Nacvičiť spôsoby starostlivosti o izbové rastliny.

Ako sa treba starať o izbové rastliny, demonštrujeme priamo na nich. Môžeme vytvoriť systém piktogramov, ktoré žiakom pomôžu ľahšie zistiť, ako sa treba o jednotlivé rastliny starať (napr. jedna kvapka – polievame v pondelok a vo štvrtok, dve kvapky – polievame denne). Množstvo symbolov závisí od druhu rastlín v triede.

Strážca kvetov

Cieľ: Zaviesť službu, ktorá sa stará o kvety.

Zavádzame v prípade, že sa každý žiak nestará len o vlastný kvet. V systéme samoobslužných činností zavedených v triede môže pribudnúť *strážca kvetov* – týždenná služba, ktorá má na starosti starostlivosť o kvety.

Voda pre rastliny a človeka

Dátum: _____ Počasie: _____ Dátum: _____ Počasie: _____ Znaky počasia: _____

1 **Hlavné riešenie** **rôzne riešenia kvetov**

VODA

NÁMRAZA **POLIEVANIE** **SLEČNO** **rôzne riešenia**

2 **SPREJ PROTI ŠKODCOM** **HNOJIVO** **KYPRENIE**

kresba **kresba**

UTIERANIE PRACHU Z LISTOV **DOSTATOK TEPLA**

a) Dokresli, aké kvety majúce na okná mráz.
b) Pozoruj izbové rastliny, Porovnaj ich.
c) Označ * izbové rastliny, ktoré poznáš.
d) Vyfarbi nevyfarbené časti rastlín.

Dokresli, ako sa staráme o rastlinu v zime.

Zakrúžkuj, čo potrebuje izbová rastlina k životu.

Poznám potreby rastlín. Viem, ako sa treba o ne v zime starať. Viem, aký má voda význam pre všetko živé na Zemi. Viem, že človek vodu prijíma aj vylučuje.

Komentáre k úlohám

1. b, c) Žiaci pozorujú rastliny v triede a hľadajú ich na obrázkoch. Označia tie, ktoré majú v triede.
d) Pri vyfarbení môžu pozorovať časti rastlín – nie je to však obsahom prvého ročníka.
2. Žiaci diskutujú a kreslia, ako sa staráme o rastliny v zime. Vhodná aktivita: **Nácvik starostlivosti o izbové rastliny.**
3. a, b) Na základe pozorovania obrázkov spoločne uvažujeme o „putovaní“ vody, ktorú chlapec vypil – dramatizácia. Pri znázorňovaní situácií pripomenieme význam vody pre život človeka a pravidelný pitný režim.
4. a, b) Pokus o zovšeobecnenie – všetko živé potrebuje pre život vodu.
5. Text je prípravou na pochopenie kolobehu vody vo vyšších ročníkoch. Téma nie je požadovaná štandardom, ďalšiu diskusiu zaradíme len po uvážení: Odkiaľ putovala kvapôčka? Kam spadla? Kde priplávala? Kto ju privolal späť k oblaku?

Voda je pre rastliny, živočíchy a človeka veľmi dôležitá. Bez vody nemôžu rastliny, živočíchy ani ľudia žiť. V zime sa musíme o kvety starať inak ako v lete.

NOVEMBER ❄️ DECEMBER ❄️ JANUÁR ❄️ FEBRUÁR ❄️ MAREC

JAR 🌸
LETO ☀️
JESEŇ 🍂
ZIMA ❄️

3

odišla potom

odišla močom

4

5

KVAPÔČKA 🌧️ PUTOVALA Z ☁️ NA ZEM. SPADLA NA 🏠. KOTÚĽALA SA DO 🌊. PRIPLÁVALA AŽ DO 🐉. HORÚCE ☀️ JU PRIVOLALO SPÄŤ K ☁️. CESTOU VIDELA...

1. a) Pozorujte obrázky. Povedz, čo sa stalo s vodou, ktorú chlapec vypil. Čo cítil chlapec?
1. b) Ako sa cítiš, keď si smädny/-á?
2. a) Označ ▲, kto potrebuje k životu vodu.
2. b) Vymenuj ďalšie živočíchy a rastliny.
3. a) Spoločne čítajte o putovaní kvapôčky z oblohy na zem a späť.
3. b) Ako príbeh pokračoval?

4. Označ obrázok, na ktorom je nedostatok vody. Uvažuj, čo sa môže stať, ak piveľmi prší.

Úlohy na okraji

Ľavý: Vhodná aktivita: **Putovanie vody rastlinou.** Nadviažeme na úlohu 1 a 2. Žiaci uvažujú, čo by sa stalo, keby sme rastlinu prehnojili, príliš často polievali, postavili na radiátor alebo príliš teplé miesto, dali na balkón, keď mrzne... Na záver odporúčame zaviesť **Strážcu kvetov.**

Pravý: Spättná väzba o pochopení učiva. Diskutujeme o dôsledkoch sucha a povodniach. Primerane veku diskutujeme o krajinách a ľuďoch s nedostatkom vody, resp. postihnutých živelnými pohromami (záplavami).

Text detskej encyklopédie

Diskutujeme o tom, aké sú rozdiely v starostlivosti o rastliny v zime a v lete.

Doplňková literatúra, texty

SIMONOVÁ, H.: Izbové rastliny. Bratislava: Príroda, 1997, 208 s. ISBN 80-07-00934-5
MARTIŠOVÁ, M. a kol.: Kvety – moja záľuba. Bratislava: Obzor, 1990, 234 s. ISBN 80-2150-071-9

Prehľad učiva

Poznajú zdravý a nezdravý spôsob života. Vedia, že zdravie si treba chrániť. Vedia, aký význam má odpočinok (najmä aktívny).

Odporúčané aktivity

Pán čistoty

Cieľ: Zdôrazniť význam starostlivosti o čistotu prostredia.

Služba musí dbať o dodržiavanie čistoty v laviciach a pri koši. Služba nie je povinná robiť poriadok, ale upozorniť vinníka na porušovanie čistoty vinníka. Žiaci sa po týždni striedajú a hodnotia sa: *Páčilo sa mi, ako upozorňoval..., ako skontroloval lavice po veľkej prestávke..., ako kontroloval čistotu úborov na telesnej výchove... Nepáčilo sa mi, že si nevšímal...*

Doplniť čo najviac slov

Cieľ: Rozvoj slovnnej zásoby, vzťahov a súvislostí.

Pri športe si zdravie chránim, keď... (mám prilbu, mám okuliare, chrániče, dobrú obuv, odrazové sklíčka, dávam pozor na cestu...).

Hra na sochy

Cieľ: Vnímať charakteristické znaky (pohyby a úkony) pri výkone povolania.

Žiaci sa dohodnú v dvojici a urobia nehybný obraz pacienta a lekára v ambulancii. *Vymyslite, čo robí lekár a čo pacient. Vyjadrite situáciu a premeňte sa na sochy.*

Čo je vhodné a čo nie?

Cieľ: Uvedomiť si zásady slušného správania.

Žiaci hovoria, čo možno robiť v čakárni. Činnosti triedia na vhodné a nevhodné.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

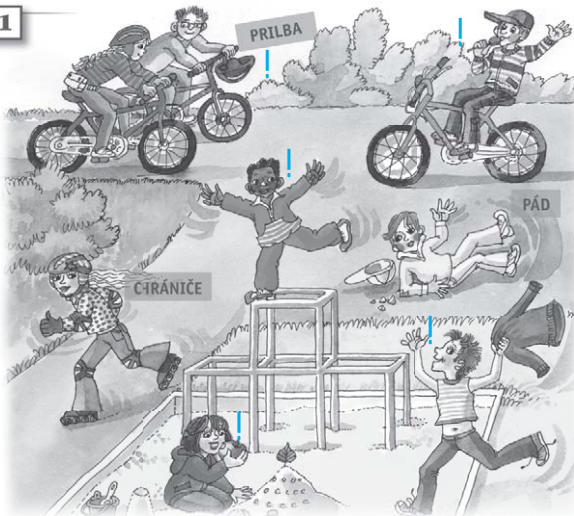
Zdravie a my

Dátum:	Počasie:	Dátum:	Počasie:	Znaky počasia
				☀ ☁ 🌪

LEKÁR

1

ZDRAVOTNÁ SESTRA

2

UMÝVANIE RÚK

UMÝVANIE HLAVY

ČISTENIE ZUBOV

LEKÁRNIK

a) Pozoruj, ako sa deti hrajú na obrázku. Utvor o nich vetu.
b) Rozhodni, ktoré deti sa správajú bezpečne a ktoré ne.
 Nebezpečné hry a správanie označ !!
! Pomenuj a označ * činnosti, ktoré robievaš.
 Kedy ich robievaš?

a) Pozoruj ľudí na obrázkoch. Povedz, kedy a kde ich môžeš stretnúť.
b) Vytvor trojicu podľa obrázkov na okraji. Predstavť sa medzi sebou. (Napri.: Som lekár a viem... Som lekárnik...)

Viem aj chrániť zdravie pri odpočinku a hrách. Viem, aký následok môže mať neopatrnosť.

Komentáre k úlohám

1. a, b) Odporúčame, aby žiaci pohybom (môžu aj slovom) vyjadrili rôzne druhy úrazov a chorôb. Netriedime ich však, nie je to obsahom 1. ročníka. Zameriavame sa najmä na vyzdvihnutie aktívneho odpočinku pred pasívnym (sledovanie televízie...). Žiaci môžu samostatne alebo v menších skupinách skúsiť vytvoriť pravidlá, ako si chrániť zdravie.
2. Vhodná aktivita **Pán čistoty, Doplň čo najviac slov**. Zameriame sa na večernú hygienu a jej význam.
3. Žiaci pozorujú dva príklady aktívneho odpočinku a dokresľujú ďalšie možnosti. Uvažujú o svojich predchádzajúcich úrazoch a chorobách – len v súvislosti s ochranou zdravia pri hrách.
4. Žiaci nadviažu na úlohu 3 a dozvedia sa, čo sa stane, keď sa porania alebo ochorejú. Vhodné aktivity: **Hra na sochy, Čo je vhodné a čo nie?** Aktivitu môžeme doplniť pantomimickým stvárnením situácií z obrázkov.

Úlohy na okrají

Ľavý: Žiaci hovoria o povolaniach zobrazených na okrají. Riadeným rozhovorom vyzdvihneme význam ich práce. Žiaci sa môžu hrať hru na zobrazenie práce (Hra na remeselníkov...).

Pravý: Žiaci rozhodujú, či obrázok zobrazuje ľahké poranenie, alebo ťažší úraz. Úloha je výberová (učivo nie je obsahom 1. ročníka), ale učí žiakov vnímať súvislosti.

Text detskej encyklopédie

Zameriava sa na ochranu vlastného zdravia pred chorobami a má aj výrazný protidrogový charakter. Tému sa musíme venovať už v 1. ročníku. Na tomto mieste môžeme hovoriť nielen o drogách, ale aj o ďalších závislostiach (počítačové hry, televízne programy a pod.).

Pravidelným umývaním a cvičením upevňujeme svoje zdravie. Pravidelné umývanie rúk nás tiež chráni pred chorobami. Pri hrách si musíme dávať pozor. Pred úrazmi nás chránia chrániče a prilba.

NOVEMBER ❄️ DECEMBER ❄️ JANUÁR ❄️ FEBRUÁR ❄️ MAREC

3

rôzne
riešenia

JAR ❄️

LETO ❄️

JESEŇ ❄️

ZIMA ❄️

ZUB

KRK

RUKA

PRST

DARILLO SA MI:

Počúvať?

Hovoriť?

Kresliť/Písať?

4

- a) Pozoruj, čo robia deti pre svoje zdravie.
- b) Nakresli, čo robíš pre svoje zdravie.
- Pozoruj a opíš, čo najdeš v zdravotnom stredisku. Kedy treba navštíviť lekára?
- Označ ❄️ deti, ktoré musí ošetriť lekár.

Doplňková literatúra, texty

GERMUŠKOVÁ, E.: Lekárska prehliadka. In: Naše čítanie. Prešov: Vydavateľstvo Michala Vaška, 1996, s. 207. ISBN 80-7165-064-1

NAVRÁTIL, J. – LEHOTSKÁ E.: Chránime si zdravie. In: Pramienok, Bratislava: Mladé letá, 1989, s. 17 – 18. ISBN 80-06-00061-1

OTUŽOVANIE. In: Časopis Adamko, september 2006, s. 8. ISSN 1336-6505

Zdravý život – zdravá výživa

Tematický celok: Osobná hygiena a psychohygiena

s. 24 – 25

Prehľad učiva

Vedia pomenovať časti tela (nadviažeme na predprimárne vzdelávanie). Poznajú zdravé a nezdravé jedlá, zdravý a nezdravý spôsob života.

Odporúčané aktivity

To som ja

Cieľ: Vnímať, že telo je zložené z častí a každá má svoj význam a úlohu. Vnímanie povrchových aj vnútorných častí tela.

(Vv + prírodoveda)

Žiaci v dvojici urobia na baliaci papier obrys svojho tela. Nakresli svoju tvár. Porozmýšľaj, ako asi vyzerá telo vnútri. Dokresli, čo máš vo vnútri tela. Ako to vnútri tela funguje? Porozprávaj ostatným, čo si nakreslil.

Kým pracujú, potichu zisťujeme ich predstavy, zapisujeme na plagáty (nevyžaduje štandard v 1. ročníku).

Hlava, ramená, kolenná palce

Cieľ: Precvičiť určovanie častí tela.

Žiaci si zopakujú informácie získané v predprimárnom vzdelávaní v jednoduchej detskej hre.

Reťaz priateľstva

Cieľ: Rozvoj pozitívnych vzťahov v triede.

(Ev + prírodoveda)

Rozdáme papierové kruhy. Žiaci napíšu do kruhu meno svojho kamaráta a zistia jeho najobľúbenejšiu farbu. Tou vyfarbia kruh. Kruhy pospájame do reťaze priateľstva (napr. špagátom).

Aký som, keď... (Ako ma vidia iní?)

Cieľ: Pozorovať tvár človeka.

Pomôcky: pás papiera s oválnymi tvarmi, malé zrkadielo

Tvár môže vyjadrovať rôzne prežívanie a rôzne pocity. Ukážeme žiakom, ako vyzerá tvár smútiaceho, preľaknutého, šťastného človeka. Sami skúšajú pred zrkadlom znázorniť ľubovoľný pocit a pozorovať svoju tvár.

Obrázky emócií

Cieľ: Pochopiť emócie ľudí, cvičiť schopnosť empatie.

Prípravíme si obrázky s tvármi ľudí, ktorí prežívajú rôzne emócie. Obrázky označíme číslami. Žiaci si môžu vyberať tie, na ktorých sú ľudia smutní, na ktorých sa niečoho boja, kde sú šťastní... Skúsia pomenovať, čo prežíva osoba na obrázku, a uvádzajú, podľa čoho

tak usudzujú (výraz tváre, oči, ústa...). Žiak si vyberie obrázok a uvažuje, či niečo podobné už zažil.

Kocka pocitov

Cieľ: Učiť sa vnímať pocity iných a cvičiť sa v prosociálnom správaní a empatii.

Zdravý život – zdravá výživa

Dátum: _____ Počasie: _____ Dátum: _____ Počasie: _____ Znaky počasia:

1 a)

HLAVA
KRKY
TRUP
RUKY (HORNE KONČATINY)
NOHY (DOLNE KONČATINY)

b)

rôzne riešenia

2

DROGY **FAJČENIE** **ALKOHOL** **ŠPORT**

1 a) Pomenuj časti tela spolužiaka/spolužiačky. Doočíš na linkajku označené časti tela. Ukáž tiich na sebe.
b) Povedz, na čo ti slúžia ruky, krk, nos, oči...
c) Vyfarbi, ktorými zmyslami môžeme vnímať cibuľu, počítač.
2 Označ **!** čo poškodzuje zdravie a ľudské telo.

Pozriam zdravé jedlá a zdravý spôsob života. Poznáme nezdravé jedlá a nezdravý spôsob života.

1 a) Vymysli deťom mená. Aké hry sa s nimi môže hrať?
b) Je pre človeka dôležitá farba pleti?

Žiaci si podávajú „kocku pocitov“ (na kocke sú nalepené slová – nahnevaný, smutný, zúrivy, prekvapený, šťastný, ustráchaný alebo obrázky vyjadrujúce tieto emócie). Žiaci kocku otáčajú a opisujú situácie, keď sa takto cítili. Môžu hodiť kockou a rozprávať (vymyslieť) príbehy o konkrétnom pockite.

Ochutnávka spoločne pripraveného ovocného pohára

Ciel: Poznávať ovocie, pochopiť jeho význam pre zdravie človeka.

Žiaci prinesú ovocie. Spoločne ho očistíme a pripravíme ovocný pohár. Počas práce vysvetlíme význam umývania ovocia pred konzumáciou. Žiaci môžu určovať, ktoré ovocie práve jedia (nadviažeme na prebrané učivo). Pozor na žiakov s alergiou!

Telo každého človeka sa skladá z častí. Ľudské telo je zraniteľné. Na zdravie si musíme dávať pozor. Šport, hygiena a zdravá výživa nám pomáhajú, aby sme boli silní a zdraví.

JAR	☀️
LETO	☀️
JESEŇ	🍂
ZIMA	❄️

KOLA

DŽÚS

PITNÁ VODA

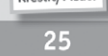
DARILO SA MI:

Počúvať?

Hovoriť?

Kresliť/Písať?

NOVEMBER ❄️ DECEMBER ❄️ JANUÁR ❄️ FEBRUÁR ❄️ MAREC

so zdôvodnením

rôzne riešenia

- 1 a) Pomenuj potraviny na obrázkoch.
- 1 b) Označ ♥ potraviny, o ktorých si myslíš, že sú zdravé.
- 2 a) Nakresli potraviny, ktoré máš najradšej.
- 2 b) Nájdi niekoho, kto má rád tie isté potraviny ako ty.
- 3 a) Urobte si spoločne zeleninový šalát. Nakreslite na papier, čo ste na jeho prípravu potrebovali.
- 3 b) Nakreslite na jeden plagát potraviny, ktoré sú dôležité pre zdravie. Nakreslite na druhý plagát potraviny, ktoré človeku škodia.
- 3 b) Vieš zistiť, prečo sú niektoré potraviny zdravé a niektoré nezdravé?

☑️ Ktoré nápoje sú zdravé? Označ ich ❄️. Prečo sú niektoré nápoje nezdravé?

Komentáre k úlohám

1. a, d) Vhodná aktivita: **Hlava, ramená, kolená palce; To som ja.**

Poznatky nie sú priamo obsahom učiva 1. ročníka. Vychádzame z poznatkov, ktoré žiaci získali v predprimárnom vzdelávaní (určovanie častí tela a opis ich funkcie), no tvoria východisko pre pochopenie významu zdravého života a životného štýlu.

b) Úlohe môže predchádzať voľné dopĺňanie viet: Očami môžem... Uši mi pomáhajú... Rukami viem... Ústami dokážem... Nosom rozlíšim... Aj zmyslami môže človek zistiť, čo je vhodné na konzumáciu a čo nie (zápach pokazeného jedla, štiplavé a korenisté jedlá...)

2. Vychádzame zo skúseností žiakov a diskutujeme o potravinách, ktoré sú nezdravé. Pridávame aj nezdravé konanie (fajčenie, závislosť, drogy), pretože súvisí so zdravím. K téme pristupujeme citlivo s ohľadom na rodičov a ich nesprávne návyky. Úlohu môžeme rozšíriť na projekt a hľadať rôzne potraviny, ktoré ľuďom prospievajú a ktoré im škodia.

3. Žiaci analyzujú jednotlivé potraviny, vysvetlíme im význam zdravej stravy a jeho vplyv na zdravý životný štýl.

4. Žiaci najprv kreslia ľubovoľne a potom vyberajú zdravé potraviny.

5., 6. Pri projektovom vyučovaní žiaci využijú získané poznatky a pracujú so všetkými dostupnými materiálmi a zdrojmi informácií. Na záver môžeme urobiť zovšeobecnenie primerané ich veku. Viac informácií k projektom uvádzame v závere MP.

Úlohy na okraji

Ľavý: Podporujeme multikultúrnu výchovu a podvedome podporujeme rasovú a kultúrnu znášanlivosť.

Pravý: Žiaci pokračujú v poznávaní zdravých a nezdravých nápojov. Na internete môžu hľadať ďalšie príklady. Podľa uváženia odporúčame zaradiť aj diskusiu na tému: Čo je chutné, nemusí byť zdravé.

Text detskej encyklopédie

Ochrana vlastného zdravia. Venujeme sa správne a nesprávne spôsoby života a vplyvu nebezpečných látok na zdravie človeka (drogy, alkohol...).

Doplňková literatúra, texty

Svet a človek. Bratislava: Slovenská kartografia, 1989. ISBN 80-8516-419-1

Spoznávame hodiny

Tematický celok: Plynutie času

s. 26 – 27

Prehľad učiva

Vedia, že čas plynie a vnímajú ho ľudia, zvieratá i rastliny. Čas plynie rovnako, no vnímame ho relatívne. Poznajú celé hodiny.

Od tejto dvojstrany sa v pravom hornom rohu objavuje ciferník, na ktorom pribúda v každej téme jedna hodina.

Odporúčané aktivity

Fotografia okamihov jedného dňa

Ciel: Spoznať činnosti charakteristické pre konkrétnu časť dňa.

Žiaci utvoria päťčlenné skupiny. Každý v skupine znázorní činnosť jednej časti dňa. Na signál sa všetci „zastavia“ ako na fotografii. Ostatní pomenujú časti dňa a činnosti, ktoré žiaci znázorňujú.

Olovrant v škole

Ciel: Hľadanie a čítanie návodov. Spoločná príprava jedla. Budovanie pozitívnych vzťahov s rodičmi. Vnímať olovrant ako súčasť popoludnia. Spoločne so žiakmi zbierame jednoduché recepty. Podľa niektorých si spoločne urobíme olovrant, na ktorý žiaci pozvú svojich rodičov. Počas hľadania receptov si opakujeme, či sa v nich používajú potraviny, ktoré prospievajú zdraviu.

Spoločná desiata

Ciel: Porovnávať a posudzovať potraviny prospešné a menej prospešné zdraviu človeka. Vnímať desiatu ako súčasť dopoludnia.

Žiaci vyložia do stredu vytvoreného kruhu svoju desiatu (dodržiavame zásady hygieny). Spoločne uvažujeme o vhodných a nevhodných druhoch desiaty. Zohľadníme spoločenské rozdiely žiakov a finančné možnosti rodičov. V závere diskutujeme: *Jeme s mierou.*

Spoznávame hodiny

Dátum: _____ Počasie: _____ Dátum: _____ Počasie: _____ Znaky počasia:

1

	6:00 UMÝVANIE	7:00 RANAJKY	9:00 ŠKOLA	12:00 OBED
	15:00 ŠPORT	16:00 UČENIE	19:00 VEČERA	20:00 SPÁNOK

2 rôzne vyfarbenia

3

1 a) Pozoruj a porozprávaj, čo robí Braňo počas dňa. Čo robíš v tom istom čase ty?
b) Podľa času zistite, o kolkej vstáva, učí sa, hrá sa, večera.
2 Vyfarbi hodiny, ktoré sa ti páčia. Zakružuj dvojicu, na ktorej je rovnaký čas. Povedz, ktorý typ hodín si už videl/-a.

3 Pozoruj postup výroby prespáčiacich hodín.

Viem, že čas plynie. Čas vnímajú ľudia, zvieratá i rastliny. Čas plynie ľuďom podľa toho, čo práve robia. Poznám celé hodiny.

Komentáre k úlohám

Aktivita: **Fotografia okamihov jedného dňa**

1. Využijeme skúsenosti žiakov a spoločne pozorujeme plynutie času podľa obrázkov. Pri každom je znázornený orientačný čas v celých hodinách. Uvažujeme o tom, či možno zameniť poradie niektorých obrázkov.
2. Žiaci slovnou opíšu ich tvar. Uvažujú, z akého materiálu sú vyrobené (využijeme v ďalšej téme). Porovnávajú ich s tými, ktoré poznajú z domu.
3. Môj denný poriadok: žiaci kreslia na listy papiera fázy dňa, ukladajú obrázky podľa časovej postupnosti, priradujú im vhodný čas. Zároveň sa učia poznávať čas na modeli hodín.
4. Pozorovanie plynutia času. Diskusia o relatívnom plynutí času. Odporúčame urobiť aj ďalšie ukážky relatívnosti času. Pri zoraďovaní obrázkov je dôležité sledovať ciferník a policu vpravo.
5. Žiaci pozorovaním obrázkov na ľavom okraji získajú obrázkový postup práce. S úlohami využívajúcimi časový sled obrázkov sme sa už stretli a môžeme sa k nim vrátiť (napr. s. 13). Presýpacie hodiny môžu žiaci využívať aj pri ďalšej práci: Kým sa presypú hodiny, napíšte... Zároveň im ukážeme, že rôzne presýpacie hodiny neurčujú rovnaký čas. V živote ľudí sa však stanovil jednotný čas. Viac informácií k projektu uvádzame v závere MP.

Úlohy na okraji

Ľavý: Žiaci pozorujú postup výroby. Využijú ho v projekte (úloha 5).

Cieľom je pozorovanie následnosti deja.

Pravý: Žiaci uvedú ďalšie príklady. (Pes zavýja na mesiac, netopier lieta za šera a v noci...)

Text detskej encyklopédie

Význam poznávania času a plánovania činnosti.

Deň delíme na menšie časti – hodiny a minúty.
Kto pozná hodiny, vie si lepšie rozdeliť čas na učenie a hru.
Striedanie dňa a noci cítia ľudia, zvieratá aj rastliny.

NOVEMBER ❄️ DECEMBER ❄️ JANUÁR ❄️ FEBRUÁR ❄️ MAREC

JAR 🌸
LETO ☀️
JESEŇ 🍁
ZIMA ❄️

OTVORENÝ
KVET

ZATVORENÝ
KVET

DARILLO SA MI:

Počúvať?

Hovoriť?

Kresliť/Písať?

3

a)

b)

c)

napr. učenie

rôzne riešenia

4

1

3

2

- a) Dokreslí vhodný čas.
  - b) Nakreslí, čo robí v tomto čase.
  - c) Nakreslí, čo rád/-a robí. Dokreslí vhodný čas. Ako rýchlo ti pri tom plyniečas?
- a) Povedz, koľko hodín je na jednotlivých obrázkoch. Očísľuj obrázky podľa poradia.
  - b) Pozoruj, ako plynie cukrárov čas pri práci.
- 1 Pozoruj dve minúty svoj prst. Hľadaj dve minúty ukrytý vec. Kedy plynul čas rýchlejšie?
  - 2 Vyrobi si presýpacie hodiny. Pomôz si postupom na ľavom okraji (viac v MP).

- 1 Pozoruj, ako sa otvára a zatvára kvet počas dňa a noci.

Zvieratá a ich pohyb

Tematický celok: Zvieratá

Prehľad učiva

Poznajú domáce zvieratá a ich význam. Vedia, ako sa pohybujú.

Žiaci by si mali priniesť na ďalšiu hodinu obrázky domácich vtákov.

Odporúčané aktivity

Ako prišli na svet?

Cieľ: Zisťovanie predstáv žiakov o príchode mláďat na svet.

Žiaci v skupinách uvažujú, čo by im povedalo kura, mača... o svojom príchode na svet. Podľa diskusie vytvoria príbeh a dramatizujú ho. Odporúčame využiť knihy *Tomáš objavuje prírodu*. Kura sa vyľahne po 21 dňoch. (Kubovičová, M., 2007)

Hľadajte sa!

Cieľ: Poznávať zvieratá, spôsob ich života a pohybu.

Každý žiak dostane obrázok zvieratá. Žiaci sa voľne pohybujú v priestore a hľadajú svoju „rodinu“ (podľa zvuku alebo napodobňovaním pohybov). Obmena: mláďatá hľadajú svoje matky, oboch rodičov podľa potraviny. Aktivita nie je obsahom 1. ročníka.

Kde bývajú?

Cieľ: Poznať život domácich živočíchov.

Žiaci z odpadových materiálov vytvárajú príbytky pre domáce zvieratá: maštal, chliev, koterec, kurín, stajňu (rôzne druhy potraviny). Pohybom znázorňujú starostlivosť o príbytky zvierat (čistenie, bránenie pred škodcami).

Opisné hádanky

Myslím na dvor. Žije tam domáce zviera, ktoré... – pridať tri znaky, ktoré sú spojené s daným zvieratom (ovca – mlieko, vlna, mäso, syr, čiapka, šál, sveter...).

Kto som?

Cieľ: Pozorovať pohyb zvierat.

Žiak si vyberie zviera a zistí, ako sa pohybuje. Pohybom ho znázorní. Ostatní žiaci hádajú jeho meno.

Pohľadnicové skladačky

Cieľ: Pozorovať stavbu tela živočíchov.

(Vv + prírodoveda)

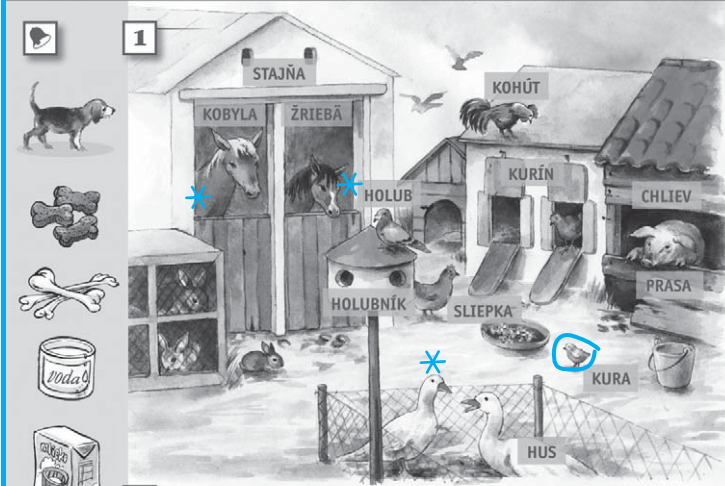
Žiak si nájde obrázok živočícha a zistí zaujímavosť z jeho života. Obrázok nalepí na kartičku a na druhú stranu napíše zaujímavosť.

s. 28 – 29

Kartičku rozstrihá na časti a vloží do obálky. Obálku si vymení so spolužiakom. Keď zloží a zlepiť jeho obrázok, po otočení zistí zaujímavosť, ktorú objavil spolužiak.

Zvieratá a ich pohyb

Dátum: _____ Počasie: _____ Dátum: _____ Počasie: _____ Znaky počasia:

1

2

napr. hus   napr. pes   napr. holub

KRÁČA   PLÁVA   LIETA

1 a) Rozprávaj o živote živočíchov na hospodárskom dvore podľa obrázka.
b) Znázorni, ako sa pohybujú a aké zvuky vydávajú.
c) Označ znakom * zvieratá, ktoré plávajú. Sú aj zvieratá, ktoré sa nepohybujú? Uvažujte spoločne.
d) Zakrúžkuj mláďa, ktoré sa vyľahlo z vajčka.

2 Nakresli domáce zviera podľa toho, ako sa pohybuje.

3 Prirad' čiarou správnu potravu mačke a psovi. Kde a ako sa pohybujú?

Poznám domáce zvieratá a ich význam. Viem, ako sa pohybujú.

Šuškáme si, čo vieme

Cieľ: Vnímanie života zvierat, zisťovanie predstáv žiakov o tomto živote.

Rozprávaj susedovi príbehy o živote zvieráťa, podľa toho, čo si čítal/čítala, videl/videla, počul/počula...

Vymýšľame

Cieľ: Rozvíjať predstavivosť.

Žiaci kreslia zaujímavé a netradičné príbytky pre domáce zvieratá. Precvičujeme tým vnímanie života domácich zvierat. Aké zvieratá by si chcel/chcela chovať a prečo? Predstav si, že si psíček a deti ťa ťahajú za chvost, ubližujú ti.

Na jar sa mnohým zvieratám rodia mláďatá. Učia sa pohybovať. Zvieratá kráčajú, skáču, bežia a niektoré i lietajú. Niektoré zvieratá vedia liezť a plaziť sa.

FEBRUÁR   MAREC   APRÍL   MÁJ   JÚN

JAR   LETO   JESEŇ   ZIMA

3

PLÁVA
KRÁČA
LIETA
LEZIE

pozn.: zajac, nie králik

DARILO SA MI:
Počúvať?
Hovoriť?
Kresliť/Písať?

3 Spoj obrázky so správnymi slovami. Zdôvodni riešenie.

4 Pomenuj živočíchy na okraji. Dopíš začiatočné písmeno ich mena. Zisti, či ich ľudia chovajú, alebo žijú vo voľnej prírode.

Komentáre k úlohám

Strana je vhodná i na integrovanie matematiky (sčítanie – štvornohých, dvojnohých zvierat, počítanie, tvorba matematických príkladov).

1. Motiváciou môže byť pieseň Slúžil som, slúžil... Vhodná aktivita:

Opisné hádanky, Kto som? V triede ukryjeme obrázky zvierat a ich mláďat. Žiaci ich hľadajú, utvoria „rodiny“, pozorujú ich stavbu tela (najmä krídla a nohy). Ďalšou úlohou môže byť priradenie rodiny k správne mu bydlisku (na tabuli napísané pojmy: búda, kurín, košiar, maštal, dvor). Môžeme využiť pexeso s obrázkami domácich zvierat. c) Žiaci triedia zvieratá podľa toho, ako sa pohybujú. Vhodná aktivita: **Kde bývajú?** Žiaci uvažujú, či súvisí spôsob života zvierat s ich obydľím.

d) Riešením úlohy sa žiaci pripravujú na tému vtáky a taktiež si opakujú skupinu živočíchov, ktoré lietajú. Vhodná aktivita: **Hľadajte sa!**

2. Pred úlohou zopakujeme, ako vplyva stavba tela na spôsob pohybu zvierat. Žiaci kreslia vhodné príklady. Na tomto mieste môžeme spomenúť plazenie (hady).

3. Žiaci spájajú názov živočicha a vhodný spôsob pohybu. Niektoré zvieratá možno spojiť s viacerými slovami. Žiaci sa pokúsia o jednoduché zdôvodnenie. Vhodná aktivita: **Šuškáme si, čo vieme, Vymýšľame.** Žiaci povedia, ktoré je ich najobľúbenejšie zviera. Môžeme zistiť najobľúbenejšie domáce zviera v triede (postup v komentári k s. 10 – 11).

Úlohy na okraji

Ľavý: Žiaci môžu uviesť, akú ďalšiu potravu pre psa a pre mačku poznajú.

Pravý: Žiaci uvažujú, ako sa pohybujú zvieratá, ako vplyvajú ich príbytky na spôsob pohybu. Odporúčame doplniť aktivitou **Ako prišli na svet?** V zadaní používame všeobecne slovo meno, odborné je to časť názvu, ktorý sa skladá z rodového a druhového mena.

Text detskej encyklopédie

Zásadné rozdiely medzi domácimi a voľne žijúcimi zvieratami. Kategorizácia podľa pohybu.

Doplnková literatúra, texty:

JAREMBÁKOVÁ, J.: Starček, starenka a vajíčko. In: Čítanka pre 1. ročník ZŠ, Bratislava: SPN, 1977, 48 s.

NAVRÁTIL, J. – LEHOTSKÁ, E.: Kto nám čo dáva. In: Pramienok, Bratislava: Mladé letá, 1983, s. 38. ISBN 80-06-00061-1

OPRAVILOVÁ, E.: Dieťa sa hrá a spoznáva svet. Bratislava: SPN, 1988, viaz.

HART, M.: Príroda okolo nás. Bratislava: Mladé letá, 2000, 156 s. ISBN 80-80-0135-8

BURNIE, D.: Encyklopédia prírody. Bratislava: Slovart, 1999, 604 s. ISBN 80-7145-390-0

Život domácich vtákov

Tematický celok: Zvieratá

Prehľad učiva

Vedia určovať domáce zvieratá podľa znakov. Rozlišujú domáce a voľne žijúce vtáky. Vedia, aký úžitok máme z domácich vtákov.

s. 30 – 31

Odporúčané aktivity

Kukučka (oddychová hra)

Cieľ: Spestriť hodinu, zabezpečiť oddych.

Hra na kukučku s obmenou (3x zakikiríkaj, 3x zahrkútaj, 3x zakotkodákaj).

Jeden žiak ide za dvere. V triede sa určia tri „kukučky“. Žiak príde do triedy a hovorí: *Prvá kukučka, zakukaj!* Vybraný žiak zakuká. Žiaci majú hlavy položené na lavici, aby hádajúci nevidel, kto kuká. Žiak háda. Ešte dvakrát sa žiak pýta a „kukučky“ kukajú. „Kukučka“, ktorú žiak neuhádol, ide za dvere a háda. Obmena: Žiaci majú hlavy na stole. Hovoríme mená domácich zvierat. Ak povieme voľne žijúce, žiaci zdvihnú hlavu a zakukajú.

Pexeso

Cieľ: Rozvíjať pozornosť a postreh žiakov.

Hrá sa pexeso s motívmi zvierat. Žiaci pri hľadaní opisujú príslušné obrázky (pomenúvajú ich). Žiaci ťahajú dvojice postupne tak, aby sa všetci vystriedali. Nejde o víťazstvo (mať čo najviac kartičiek), ale o spoznávanie zvierat.

O zábudlivom gazdovi

Cieľ: Pohybom názornití vypočítý text a vytvoriť dobré rady gazdovi.

Gazdu skoro ráno zobudil kohútik Kiko. Gazda spal veľmi hlboko a Kikov hlasný spev ho tak vyľakal, že vyskočil z postele ako zajac. Od ľaku celkom zabudol, čím má nachovať svoje zvieratá. A tak sa stalo, že kravička s údivom pozerala na žlté zrná kukurice, psík neveriacky oňuchával kúsky mrkvičky a zajačiky drgali ňufáčikmi do akýchsi hnedých granúl. Poradte gazdovi, ako vyriešiť túto situáciu.

Vhodné piesne

Slúžil som slúžil, Strýko Donald farmu mal

Opisné hádanky

Cieľ: Spoznávať a pomenovať domáce vtáky.

Žiaci pomocou opisných hádaniek, ktoré si dávajú medzi sebou, hádajú meno vtáka (vzor: *Má biele bruško, krídla a rada sa plačka. Čo je to...?*).

Život domácich vtákov

Dátum: Počasie: Dátum: Počasie: Znaky počasia

1

1

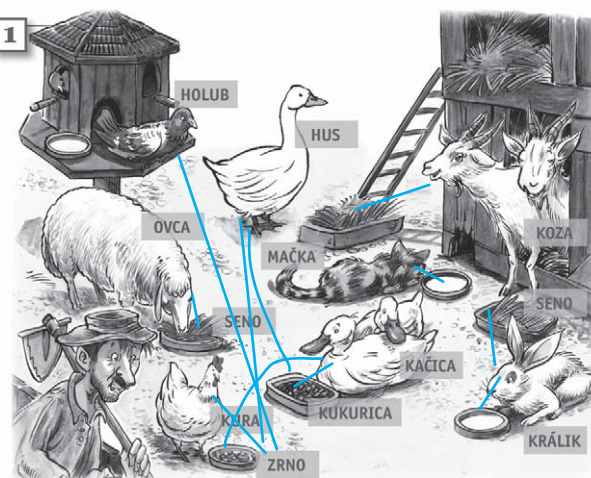
2

4

3

2

a)

b)

rôzne
obrázky

- Pozoruj, aké zvieratá sú na obrázku. Priraď im potravu čiarou.
  - Označ domáce vtáky.
  - Povedz, prečo chováme jednotlivé zvieratá a vtáky.
- Spoj body. Zistiš, kto sa odtiaľ z gazdovského dvora. Obrázok vyfarbi.
  - Nakresli alebo nalep obrázok domáceho vtáka.

- Doplň čísla od 1 do 4 podľa toho, ako prišlo kuriatko na svet.

Viem, aký úžitok máme z domácich vtákov. Viem triediť domáce zvieratá podľa znakov. Rozlišujem domáce a voľne žijúce vtáky.

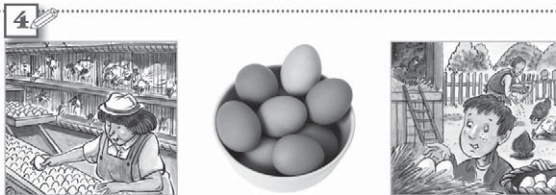
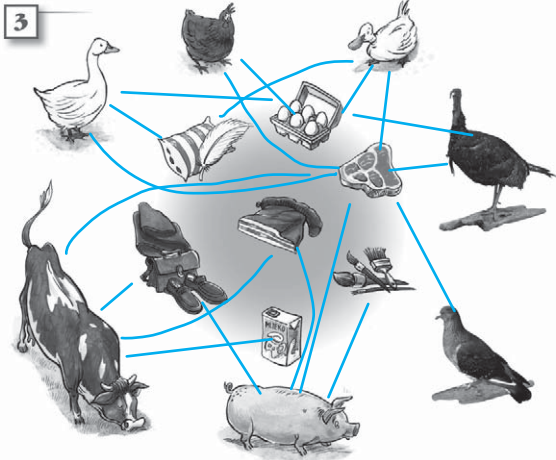
Čarovná plachtička

Ciel: Využiť skúsenosti žiakov s produktmi zvierat, zapojiť viac zmyslov do poznávacích procesov.

Pod plachtou (nepriehľadnou textíliou) sú uložené produkty domácich zvierat a vtákov. Vyzveme žiakov, aby siahli rukou pod plachtu a podľa hmatu uhádli, čo držia v ruke. Potom predmet vytiahnu, opíšu jeho vlastnosti, spoločne určia, od akého zvieratka produkt pochádza a na čo ho využívame.

Zo zvierat máme rôzny úžitok. Domáce vtáky chováme väčšinou pre mäso, vajcia a pre perie.

FEBRUÁR   MAREC   APRÍL   MÁJ   JÚN

- Spoj čiarou zviera a produkt, pre ktorý ho človek chová. Prečiarkni zvieratá, ktoré nepatria medzi vtáky.
  - Rozprávaj o úžitku kury domácej.
  - Označ hviezdičkou produkty, ktoré sú od domácich vtákov.
  - Porovnaj podľa obrázka, ako sa vajčička môžu dostať na stôl.
- Prečítajte, ako sa nazývajú vtáky na obrázkoch. Ako prežívajú zimu?
  - Pozoruj veľkosť tela vtákov a zorad ich podľa veľkosti od 1 (najmenší) do 3.
  - Označ * vtáka, ktorý ťa zaujal/o ktorom vieš rozprávať.
  - Vyber si jedného voľne žijúceho vtáka a porovnaj ho s morkou.

JAR
LETO
JESEŇ
ZIMA

rôzne
mešenia
1

3
*
RANA

2
*
ROZD

DARILO SA MI:

Počúvať?

Hovoriť?

Kresliť/Písať?

Komentáre k úlohám

1. a, b, c) Odporúčame začať motivačnou hrou **O zábudlivom gazdovi**. Žiaci môžu znázorniť (pohybom) rozprávanie učiteľa. Po skončení príbehu radia gazdovi a rozprávajú o pocitoch hladných zvierat. Nadviažeme na tému a vyberáme vtáky, ktoré chováme doma. Spoločne uvažujeme, prečo chováme domáce zvieratá.

2. a) Žiaci kreslia kura. Uvažujú, ako sa pohybuje a čím sa živí.
b) Žiaci kreslia alebo vlepujú obrázky domácich vtákov, uvažujú o ich význame pre človeka.

3. a) Úloha predchádza aktivita **Čarovná plachtička**. Pri riešení úlohy žiaci aplikujú poznatky z aktivity a predchádzajúcich úloh.
b) Od žiakov žiadame čo najviac možností. Rozdáme plagáty, na ktorých sa v strede nachádza obrázok kury. Žiaci v skupine píšú okolo obrázka slová, ktoré označujú úžitok. Vytvorí sa pojmová mapa. Výsledky si porovnávajú. (Obmena: každá skupina bude mať iné domáce zviera.)
c) Samostatná práca ukončená spoločným hodnotením a anketou, ktorý výrobok je v triede najobľúbenejší a najmenej obľúbený.

4. Vysvetlíme žiakom, že potraviny niekto vyrobil alebo spracoval a priviezol do obchodu. Doplnia vetu: Potravínami šetríme, lebo... Za výrobkami a produktmi je ľudská práca. Tu je ukážka veľkovýroby a domácej výroby.

Úlohy na okraji

Ľavý: Žiaci by mali pochopiť, že vtáky sa liahnu z vajčička. Zároveň opakujeme vnímanie časovej následnosti a žiaci zoradujú obrázky do správneho poradia. Problémová úloha: Ktoré ďalšie živočích sa liahnu z vajčička?

Pravý: Môžeme integrovať so slovenským jazykom: Ktorá hláska je na začiatku slova? Skús povedať ďalšie mená vtákov, ktoré poznáš. Úloha rozširuje tému o voľne žijúce vtáky.

Text detskej encyklopédie

Úžitok z domácich zvierat zameraný na domáce vtáky.

Doplnková literatúra a texty

ŠURINOVÁ, M.: Kde bývajú zvieratká? Bratislava: Mladé letá, 1988, 112 s.

<http://www.infovek.sk/predmety/1stupen/prvouka/domace.php> (24. 7. 2008)

<http://www.infovek.sk/predmety/1stupen/prvouka/tvorcivic.php> (24. 7. 2008)

<http://www.svsbb.sk/files/sw/vp/prvouka.htm> (24. 7. 2008)

<http://www.beruska8.cz/zviratkadomaci/zviratkadomacirozdeleni/zviratkadomaci.htm> (24. 7. 2008)

Moja rodina a kamaráti

Tematický celok: Rodina

Prehľad učiva

Vedia vymenovať členov rodiny. Poznajú ich zamestnanie.

Upozorňujeme, že téma je veľmi citlivá najmä pre žiakov z neúplných rodín a pre adoptované deti. Aj tu záleží na majstrovstve učiteľa, ako tému zvládne.

Odporúčané aktivity

Prezeranie rodinných fotografií

Cieľ: Spoznávanie rodín žiakov a ich rodinných príslušníkov podľa obrázkov.

Blízkosť témy spôsobí, že žiaci budú chcieť hovoriť čo najviac.

Ja a moja rodina – projekt

Cieľ: Rozvíjať predstavu o plynutí času.

Príprava na realizáciu projektu: Pripravte si fotografie (kópie), kde budú členovia vašej rodiny, svadobnú fotografiu rodičov, starých rodičov.

Tvorenie albumu *Moja rodina*

Môžeme im dať na výber formu:

1. súbor ozdobených kartónových papierov,
2. pás papiera poskladaný ako leporelo.

Aktivitu realizujeme na hodinách výtvarnej výchovy.

Aktivity s albumom: Pozornosť žiakov sústredíme najmä na pozorovanie zmien vzhľadu osôb. Pozorovaním spresňujeme predstavy o pojmoch starší, mladší, najstarší...

Tvorba rodostromu (vzor v prílohe 3)

Cieľ: Chápať, že v rodine sú príbuzenské vzťahy a existuje hierarchia rodiny.

Stáva sa, že práve touto aktivitou začnú žiaci chápať vzťahy v rodine a pochopia rodinné vetvy. Žiaci tvoria strom z prinesených fotografií (ich kópií). Rodostrom môžu opísať ostatným v skupine.

Keď budem veľký, chcem byť...

Cieľ: Vyjadriť predstavy o budúcom povolání.

Žiakom priblížime, aká je práca učiteľa náročná a zodpovedná. Vyzveme ich, aby skúsili charakterizovať význam nimi zvoleného povolania.

Odtlačok prstov

Cieľ: Zanechať svoju jedinečnú stopu (pamiatku).

Žiaci si namočia prst do farby a po predchádzajúcom súhlase urobia najlepšiemu kamarátovi odtlačok do pracovného zošita.

s. 32 – 33

Pavučina priateľstva

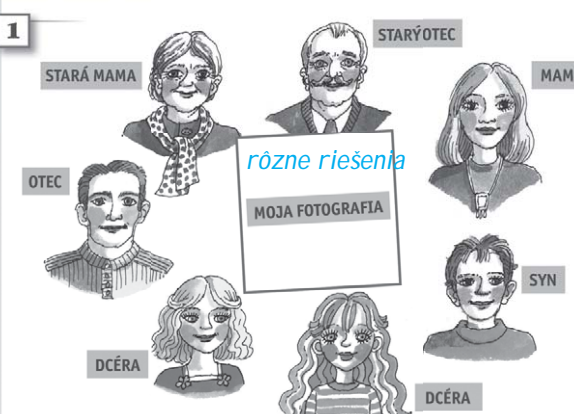
Cieľ: Znáznorniť dôležitosť súdržnosti a priateľstva v triede.

Žiaci sedia v kruhu. Prinesieme kľbko vlny alebo klobúčkovej gummy, chytíme koniec, odmotáme časť a hodíme

Moja rodina a kamaráti

Dátum: _____ Počasie: _____ Dátum: _____ Počasie: _____ Znaky počasia:

1

rôzne riešenia

rôzne riešenia

2

a) *rôzne riešenia*

b) *rôzne riešenia*

JA

1 a) Prines fotografiu svojej rodiny. Vymenuj členov svojej rodiny. Povedz ich mená. Obrázky môžeš prelepíť fotografiami.
b) Ukáž, kto je na obrázku najstarší – najmladší.
2 a) Do kruhov vpiš začiatkové písmená mien svojich kamarátov/kamarátok. Zisti, aká je ich obľúbená farba. Podľa toho krúžky vyfarbi.
b) Zisti a nakresli, čo by tvojich kamarátov potešilo.

Zisti počet členov rodiny, ktorí s tebou bývajú. Vyfarbi číslo, ktoré označuje tento počet (seba nepočítaj).

Viem vymenovať členov svojej rodiny, poznám ich príbuzenské vzťahy (mama, otec, brat...).
Poznám ich zamestnanie.

ľubovoľnému žiakovi. Ten kľbko chytí, odmotá kus, chytí vlnu a kľbko hodí svojmu najlepšiemu kamarátovi. Trieda sa spojí do veľkej pavučiny. K jednému žiakovi môže viesť aj viacero nitiek.

Tvorivá dramatizácia

Cieľ: Vedieť znázorniť stanovenú činnosť – rodinnú oslavu.

Téma: Starý otec má narodeniny. Idete na oslavu.

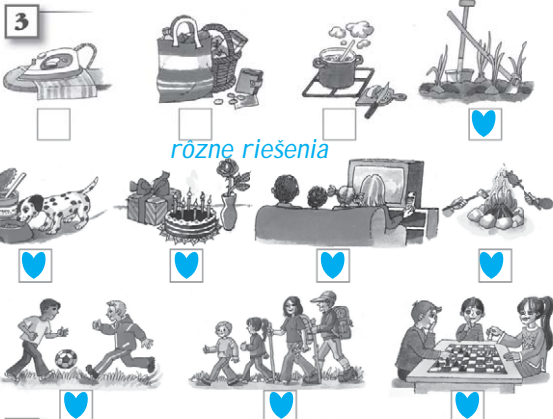
Žiaci si rozdelia úlohy a pripravujú si svoje výstupy. V príprave sa zamerajú na podstatné znaky (viac na s. 15).

Postup:

1. Oznámenie situácie, rozdelenie žiakov do skupín, pridelenie rolí.
2. Krátka príprava s pomocou (Kto?, Čo?, Kedy?, Ako? Kde?).
3. Prezentácia pred triedou.

Okolo nás žijú ľudia – naša rodina, príbuzní, známi alebo neznámi. Ľudí okolo nás si musíme vážiť. Ľudia môžu mať rôznu farbu pleti a hovoriť rôznymi jazykmi.

FEBRUÁR   MAREC   APRÍL   MÁJ   JÚN

rôzne riešenia

JAR

LETO

JESEŇ

ZIMA

rôzne riešenia

rôzne riešenia

DARILO SA MI:

Počúvať?

Hovoriť?

Kresliť/Písať?

- 1 a) Označ ● činnosti, ktoré robia členovia tvojej rodiny. ♥ tie, ktoré robíš ty.
- b) Povedz, ktoré činnosti radi vykonávajú tvoji rodičia.
- 2 Pozoruj a pomenuj povolania na obrázkoch. Význač to, ktoré by si chcel/-a vykonávať.
- 3 Dopln vetu: Mój kamarát... by chcel byť...
- 4 Utvorte štvorčlennú skupinu. Rozprávajte sa: a) Ktorú hru máte najradšej? b) S ktorou hračkou sa najradšej hrajete?
- 5 Dopĺňajte v kruhu vety: U starej mamy sa mi páči, pretože...; Brat/sestra mapotesia, keď...
- 6 Nakresli, čím by si potešil/-a svojich rodičov.

Komentáre k úlohám

1. **Vhodná aktivita: Ja a moja rodina.** Žiaci sa učia poznávať len najbližších príbuzných.
2. a) **Vhodná aktivita: Pavučina priateľstva, Odtlačok prstov.** Pri oboch aktivitách sledujeme reakcie žiakov a dávame pozor, aby nik neostal nepovšimnutý (odstrčený z kolektívu).
b) Podporujeme priateľstvo a prosociálne správanie.
3. **Opis činností na ilustráciách. Vhodná aktivita: Prezeranie rodinných fotografií.** Ktoré činnosti robíte spoločne? V riadenom rozhovore diskutujeme o dôležitosti delenia práce v rodine a pomoci pri domácich prácach.
4. **Pred samotné cvičenie môžeme zaradiť Hru na remeselníkov.** Žiaci v tomto veku častokrát nevedia presne určiť prácu rodičov (pracuje s počítačom). Preto im pomáhame pri určení povolania.
5. **Vhodná aktivita: Keď budem veľký, chcem byť...**
6. **Ukázať svoju obľúbenú hračku spolužiakom v kruhu.** Podporujeme priateľstvo a schopnosť zisťovať, triediť a sumarizovať informácie.
7. **Možnosti rozšírenia cvičenia:** U starého otca sa mi páči, lebo... Poteším rodičov, keď...

Úlohy na okraji

Ľavý: Úlohu môžete doplniť: Nakresli na papier, čo by si chcel/chcela zažiť so svojou rodinou (rodičmi).

Pravý: Opatrne pristupujeme v tom prípade, ak by mal žiak tendenciu hovoriť o súkromných informáciách z rodiny. Žiaci môžu povolanie znázorniť aj pohybom.

Na doplnenie učiva môžeme z prílohy rozmnožiť kartičky (príloha 2) a pripraviť ich pre žiakov. Odporúčame ich ako doplnok k cvičeniu 1 alebo ako samostatný malý projekt. Začneme informáciami osvojenými pri práci s cvičením 1.

Text detskej encyklopédie

Členovia rodiny, príbuzní a známi. Pozornosť treba venovať aj rasovej znášanlivosti a multikultúrnej výchove.

Doplnková literatúra, texty

NAVRÁTIL, J. – LEHOTSKÁ, E.: Pozri si náš album. In: Pramienok. Bratislava: Mladé letá, 1989, s. 1. ISBN 80-06-00061-1

NAVRÁTIL, J. – LEHOTSKÁ, E.: Dnes má narodeniny. In: Pramienok. Bratislava: Mladé letá, 1989, s. 8. ISBN 80-06-00061-1

Vzácna voda

Tematický celok: Voda

s. 34 – 35

Prehľad učiva

Vedia, aký má voda význam. Vedia, že voda má rôzne podoby. Vedia, že je potrebná pre všetko živé na zemi.

Odporúčané aktivity

Hra na paru

Cieľ: Dramatické stvárnenie premien vody.

Sme para v kanvici, stúpame nahor, rozplývame sa, strácame sa...

Hra na hmlu

Cieľ: Dramatické stvárnenie premien vody, orientácia v priestore.

Z rôznych kútov prichádzame ako hmla, postupne sa stávame hustou, nepriehľadnou hmlou, ktorá všetko zahalí (stretnutie žiakov).

Hra na dážď

Cieľ: Dramatické stvárnenie premien vody, rozvoj jemnej motoriky a rytmu.

(Hv + prírodoveda)

- Klopáme po stole: najskôr jeden prst, potom dva, tri, štyri, päť a nakoniec dlaňou – ticho, nahlas, pomaly, rýchlo, spomaľovať, zrýchľovať, kombinovať, potom môžeme pridať aj druhú ruku...
- Žiaci stoja v kruhu. Dupú najprv pravou nohou o podlahu, pridáme potom aj ľavú. Rytmus je pomalý, mierne ho zrýchľujeme až nakoniec zosilnie. Môžeme pridať aj ruky (tlieskanie).
- Na záver vytvárame v kruhu asociácie, aký dážď sme predstavovali: prehánky, búrku, lejak...

Hra na ľad

Cieľ: Dramatické stvárnenie premien vody

Sme snehové vločky, ktoré sa na dlani roztápajú. Je z nás kvapka vody v kaluži. Postupne mrzneme, až je z nás jedna ľadová plocha. Otepluje sa, nastáva odmäk a my sa roztápame. Je z nás opäť kvapka vody v kaluži.

Vzácna voda

Dátum: _____ Počasie: _____ Dátum: _____ Počasie: _____ Znaky počasia:

1 rôzne riešenia

2

3 rôzne riešenia podľa vedomostí žiakov, hlavné sú vyfarbené pozn.: aj stolový olej môže obsahovať vodu

a) Pozoruj, aká je čistá voda v pohári. Preskúmaju.
b) Zistiť a povedz, ako chutí, akí má farbu, ako vonia, kde všade nájdeme vodu? Aký má význam?
c) Nakresli (napíš) do kvapiek, na čo všetko vodu používaš. Označ & výroby, v ktorých je voda.
5 Napíš, aké rôzne nápoje piješ počas dňa. Slová porovnaj so susedom.

a) Daj vhodnú vodu chlapcovi aj rastline. Zdôvodni.
b) Prečo rastlina zvädla? Ako sa cíti chlapec na obrázku?

Viem, aký má voda význam. Viem, že voľa má rôzne podoby. Viem, že treba dodržiavať pitný režim.

Komentáre k úlohám

1. a, b) Žiaci napustia do priehľadného pohára (najlepšie plastového – kvôli bezpečnosti) vodu z vodovodu. Pozorujú jej vlastnosti. Ich zistenia priebežne zapisujú na tabuľu. Vlastnosti vody nie sú obsahom štandardu 1. ročníka, venujeme sa im pre lepšie pochopenie súvislostí. c) Úloha pripravuje žiakov na prácu s pojmovou mapou vo vyšších ročníkoch.
2. Vo väčšine potravín je voda. Niekedy však v minimálnych množstvách. Tomuto faktu sa môžete venovať (melón, chlieb, sušienky...) a môžete o tom diskutovať so žiakmi.
3. Na základe predchádzajúcich poznatkov žiaci píšú vhodné príklady. V sporných prípadoch vyzveme žiaka, aby svoje rozhodnutie obhájil, a učíme ho argumentovať.
4. Žiaci pozorujú rôzne podoby vody. Ide o rozšírenie vedomostí (učivo nie je priamo určené pre žiaka prvého ročníka). Rastliny a príroda dostávajú vodu vo forme dažďa i snehu, človek využíva všetky formy vody. Na tomto mieste odporúčame využiť a zopakovať vedomosti získané v téme Zmeny v prírode.
5. Žiaci využívajú predchádzajúce skúsenosti a získané poznatky.
6. Nadvižeme na tému Zmeny v prírode – zima. Pripomenieme žiakom, ako vzniká v prírode ľad. Človek dokáže vyrobiť ľad aj umelo. Pripravujeme tým žiakov aj na ďalšiu tému – strojová výroba.

Úlohy na okraji

Ľavý: Upozorníme žiakov, že nepijeme vodu, ktorej pôvod nepoznáme. Môže byť znečistená alebo nebezpečná. Moderné domy majú rozvody pitnej a úžitkovej vody. Učíme žiakov šetriť vodou.

Pravý: Zmrzlina obsahuje vodu. Cieľom je zisťovanie údajov, ich sumarizácia a vyhodnotenie.

Text detskej encyklopédie

Význam vody pre rastliny a živočíchov. Diskutujeme o nenahraditeľnosti vody.

Doplnková literatúra, texty

PAVLOVIČ, J.: Kuriatko a obláčik. In: BENKOVÁ a kol.: Čítanka pre 2. ročník základných škôl. Bratislava: OG – Vydavateľstvo Poľana, 2006, s. 156. ISBN 80-89192-33-5
ZELINOVÁ, H.: O lesnej studničke. In: BENKOVÁ a kol.: Čítanka pre 2. ročník základných škôl. Bratislava: OG – Vydavateľstvo Poľana, 2006, s. 154. ISBN 80-89192-33-5
<http://enviroportal.sk/clanok.php?cl=11926> (24. 7. 2008)

Voda je pre človeka, rastliny a živočíchov veľmi dôležitá. Bez vody by nebol život na Zemi. Voda má rôzne podoby. Človek by mal pravidelne piť dostatok vody.

FEBRUÁR   MAREC   APRÍL   MÁJ   JÚN

4

PARA

DÁŽĎ

SNEH

ĽAD

5

rôzne riešenia

6

- a) Pozoruj obrázky. Na ktorých obrázkoch je voda? Označ ich ●.
  - b) Akú podobu má voda?
  - c) Spoj čiarou obrázok s vhodným slovom.
- 4 Nakresli, aké rôzne podoby môže mať voda.
  - a) Ako si Vlnka mohla vyrobiť ľad? Nakresli.
  - b) Čo vieš o snehu (ľade)? Čo sa stane s vložkou (kúskom ľadu) na dlani?

► Dokresli do kornútka obľúbenú zmrzlinu. Zisti, kto má rád rovnakú zmrzlinu

JAR

LETO

JESEŇ

ZIMA

DARILO SA MI:

Počúvať?

Hovoriť?

Kresliť/Písať?

Prehľad učiva

Vedia rozprávať o zmenách v prírode na jar. Vedia zasadiť semeno a pozorovať, ako klíči. Poznajú význam semien.

Odporúčané aktivity

Vychádzka a zámerné pozorovanie

Nezabudnite vyplniť tlačivo na ohlásenie hromadnej akcie – vychádzky.

Cieľ: Vedieť, ako sa mení počasie v jednotlivých mesiacoch v roku.

Zmyslové vnímanie prírody na jar – Ako vonia jar? Aké zvuky počuješ na jar? Pomenujme jarne farby...

Všimame si rozdiely: zima – jar.

Voľné rozprávanie o jari.

Hráme sa ľudové hry.

Čo potrebujú rastliny k životu?

Porovnávanie zimy a jari

Cieľ: Porovnávať ročné obdobia na základe charakteristických znakov.

Žiaci pozorujú a porovnávajú počasie, oblečenie, hry detí, ako sa topí sneh, otepľovanie, silu slnečných lúčov. Odporúčame, aby žiak pozoroval jednu, maximálne dve veci. Len vtedy sa vie dobre sústreďiť na pozorovanie.

Voľné rozprávanie o jari

Cieľ: Formulovať myšlienky do krátkych prejavov.

Žiaci si pripravujú krátke rozprávanie o jarnej prírode. V texte by mali (primerane veku) zachytiť aspoň niekoľko významných prejavov jari.

Pozorovania na lúke

Cieľ: Poznávať liečivé rastliny.

Žiaci pripravujú zo známych liečivých rastlín čaj. Musíme však dôsledne skontrolovať, aké rastliny žiaci priniesli.

Zisťovanie, čo potrebujú rastliny k životu

Cieľ: Zopakovať vedomosti o základných potrebách rastlín.

Nadviažeme na učivo *Voda pre rastliny a človeka* a zopakujeme všetky základné potreby rastlín (svetlo, teplo, voda, pôda a živiny).

Dlhodobé pozorovanie púpav

Cieľ: Pozorovať rastlinu a zapisovať zmeny v časovej postupnosti.

Žiaci by mali dlhodobým pozorovaním postrehnúť tieto fázy:

1. Kvet púpavy čaká na opelenie hmyzom.
2. Kvet sa zatvorí a vyvíja sa plod.

3. Zatvorený plod sa otvára a padáčky sú pripravené na cestu.

4. Drobné plody letia na svojich padáčikoch do sveta. Žiaci možno postrehnú aj bod 5:

5. Semienko s padáčikom sa odlomí, padne do pôdy a čaká na jar.

Jar a klíčenie

Dátum:	Počasie:	Dátum:	Počasie:	Znaky počasia
				☀️ ☁️ 🌧️

1

2

vonku uvidela, ako prilietajú
Zo zeme vykúkali a voňali

bežala mamičke pomôcť. Jej mamička presádzala

3

a) Povedz vetu o jarnej krajine (ako sa mení príroda).
b) Zakrúžkuj prvý jarný kvet. Pomenujte ostatné kvety.
c) Dokresli iné jarne kvety.

4

a) Prečítaj obrázkové čítanie.
b) Porozmýšľaj a povedz, ako mohla Vlnka pomáhať.

5

☑️ Dopln vhodné dátumy. Použi kalendár. Ktorí spolužiaci majú sviatok na jar?

Viem rozprávať o zmenách v prírode na jar. Viem zasadiť semeno a pozorovať ako klíči. Poznám význam semien.

Sadíme fazuľu

Cieľ: Zahať pokus klíčenia fazule.

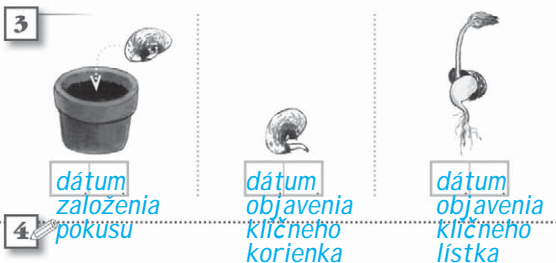
Žiaci začal pokus, v ktorom môžu dlhodobo pozorovať rastlinu.

Postup:

1. Semienko zabalíme do vlhkej vaty (utierky, obrúska) na 8 – 10 hodín.
  2. Potom ho vložíme do pripravenej plastovej fľaše tak, aby semienko bolo na okraji a dalo sa pozorovať jeho klíčenie.
  3. Zalievanie a pozorovanie.
- Dlhodobým pozorovaním môžeme žiakov viesť k systematickej práci.

Na jar sa príroda prebúdzá. Stromom pučia kvety. Zo semien začínajú rásť nové rastliny. Aj malé semienko môže v sebe ukrývať veľký strom. Ten však musí veľmi dlho rásť.

BRUÁR   MAREC   APRÍL   MÁJ   JÚN

rôzne riešenia

JAR

LETO

JESEŇ

ZIMA

OBLIEVANIE

ŠIBANIE

rôzne riešenia

DARILO SA MI:

Počúvať?

Hovoriť?

Kresliť/Písať?

Príbeh o snežienke

Cieľ: Poznávať zmeny v prírode počas jari.

Žiaci sa pokúšajú znázorniť pohybom, ako vychádza snežienka zo zeme za slnkom.

Tvorivé dielne

Na doplnenie témy jarých sviatkov a zvykoslovia môžeme zdobiť rôznymi technikami kraslice. Aktivitu integrujeme s výtvarnou výchovou.

Komentáre k úlohám

1. Vhodná aktivita: **Príbeh o snežienke**. Žiakom predstavíme charakteristické znaky jarného počasia. Pri práci s obrázkom sa zameriame na hľadanie a porovnávanie s realitou.
2. Žiaci prečítajú text a pokúsia sa vysvetliť jeho význam. Môžeme im pomôcť otázkami.
3. Žiaci začnú pokus **Sadíme fazuľu**. Zasadia prinesené semeno rastliny, pripraví vhodné podmienky na jeho klíčenie a zapisujú pozorovanie: 1. obrázok: príprava pomôcok a semienka, 2. obrázok: prvý kličný koreň, 3. obrázok: prvý kličný lístok.
4. Žiaci pozorujú ďalšie semená, uvažujú, akú rastlinu ukrývajú. Úlohu môžeme spojiť s ďalším sadením semien, resp. spojiť s úlohou 3. Cieľom projektu je vysvetliť, že v malom semienku je nový život. Bez semien by nepokračoval život v celej prírode. Pripomenieme, že rastliny a živočchy od seba závisia a musíme ich chrániť. Viac informácií k projektu uvádzame v závere MP.
5. Žiaci pozorujú predmet a pokúsia sa vytvoriť opisnú hádanku na základe jeho charakteristických znakov.

Úlohy na okraji

Ľavý: Žiaci spoznávajú významné jaré sviatky a doplnia ich dátum.

Žiaci zisťujú, kto z ich okolia má sviatok na jar.

Pravý: Žiaci uvažujú a diskutujú o veľkonočných tradíciách a zvykoch vo svojom regióne. Odporúčame doplniť zdobením kraslíc (tvorivé dielne).

Text detskej encyklopédie

Základné znaky jari a fenomén semien. Diskutujeme o kolobehu života. Nadviážeme na projekt, prečo padá list zo stromu.

Doplnková literatúra, texty

- GERMUŠKOVÁ, E. a kol.: Snežienka. In: Naše čítanie. Prešov: Vydavateľstvo Michala Vaška, 1996, s. 157. ISBN 80-7165-064-1
- GERMUŠKOVÁ, E. a kol.: Stará mama rozpráva o veľkej noci. In: Naše čítanie. Prešov: Vydavateľstvo Michala Vaška, 1996, s. 179. ISBN 80-7165-064-1
- GERMUŠKOVÁ, E. a kol.: Veľkonočná šibačka. In: Naše čítanie. Prešov: Vydavateľstvo Michala Vaška, 1996, s. 181. ISBN 80-7165-064-1

- a) Pozoruj rast fazule podľa obrázkov.
  - b) Zasaď si fazuľu a pozoruj, ako rastie.
  - c) Zapiš, kedy je tvoja fazuľa taká, ako na obrázkoch.
1. Prines si niekoľko semien rôznych rastlín. Každé pozoruj a nakresli. Dokresli, čo zo semena vyrastie (viac v MP).
  2. Skús vymyslieť opisnú hádanku o rastline. Vždy použi aspoň dva znaky. Napr.: Je drobná, má fialový kvet...
- a) Podľa obrázka povedz, ako prežívaš Veľkú noc.
  - b) Vytvor vajčiko podľa zvykov vo svojej rodine.

Tematický celok: Hmota

s. 38 – 39

Prehľad učiva

Vedia, že predmety sa vyrábajú z rôznych materiálov. Vedia triediť predmety okolo seba podľa materiálov.

Odporúčané aktivity

Kde všade sa dá bývať?

Cieľ: Zistiť predstavy žiakov o obydli a predmetoch, ktoré človeka obklopujú.

Obydlie vnímame ako ohraničený priestor. Obydlia triedime aj podľa toho, zo čoho sú vyrobené.

Čarovné vrečko

Cieľ: Poznávanie materiálov.

Žiaci z nepriehľadného vrečka vyberajú predmety. Vo vrečku sú uložené predmety z rôznych materiálov (drevené, plastové, kovové, plyšové, textilné). Žiaci predtým, ako vyberú predmet, opíšu jeho vlastnosti a určujú pomocou hmatu, z akého materiálu je vyrobený. Upozorníme žiakov, že drevené veci môžu mať rôzny povrch a farbu. Úlohu môžeme podľa situácie rozšíriť: primerane veku zisťovať aj vlastnosti materiálov.

Poznávame materiál

Cieľ: Poznávanie materiálov, z ktorých sú predmety vyrobené.

Žiaci sa voľne pohybujú po triede. V duchu určíme materiál, napr. sklo (povieeme prvé písmeno slova, napr. s), žiaci sa snažia rýchlo nájsť predmet vyrobený z tohto materiálu a dotknú sa ho. Pri hre dbáme na bezpečnosť.

Áno – nie (stoj – drep)

Cieľ: Určovanie skupín predmetov a vylúčenie zo skupiny na základe analýzy znakov.

Medzi nábytok patrí bábika, stôl...

V kúpeľni sa nachádza umývadlo, uterák... Môžeme použiť aj obmenu hry Kukučka (pozri komentár k s. 30 – 31).

Čo z toho nemožno vyrobiť?

Cieľ: Analyzovať vlastnosti hmoty a spôsob jej využitia.

Zadáme hmotu (materiál). Žiaci hľadajú predmety, ktoré sú z nej vyrobené a pokúšajú sa povedať, čo z daného materiálu nemožno vyrobiť. Žiaci si precvičujú vyššie úrovne kognitívnych schopností.

Veci okolo nás

Dátum: _____ Počasie: _____ Dátum: _____ Počasie: _____ Znaky počasia:

1

2

DREVO: _____

PLAST: _____

TEXTIL: rôzne riešenia

SKLO: _____

KOV: _____

1 a) Pomenuj miestnosti v dome na obrázku. Povedz, ako ich využijeme. Povedz, z čoho sú asi vyrobené.
b) Vyfarbi v dome hnedou farbou nevyfarbený nábytok modrou kuchynský riad. Hračky zakrižkuj.

2 a) Skús určiť, z čoho je najviac predmetov v triede.
b) Hľadaj, z čoho sú vyrobené predmety v triede. Za každý nájdený predmet nakresli značku.
c) Spočítaj značky a výsledky porovnaj so svojimi tvrdením.

Nájdi a označ výrobok, ktorý do skupiny nepatrí. Zdrovni.

Viem, že predmety sa vyrábajú z rôznych materiálov. Viem triediť predmety okolo seba podľa materiálov.

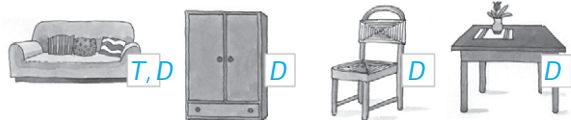
Hra na pozornosť

Ciel: Zdokonaľiť priestorovú predstavivosť a pozornosť žiakov.

Vyberieme žiaka (napr. vyčítankou) a zakryjeme mu oči. Urobíme malú zmenu v triede (napr. niekoho presadíme) a žiak ma zmenu objavíť. Hľadá dovtedy, kým zmenu neobjaví. Žiaci mu môžu napovedať slovami *vpravo, vľavo, bližšie, horšie* (keď stojí pri hľadanej veci).

V našich domovoch sú rôzne predmety. Voláme ich zariadenie. Vyrábajú sa z rôznych materiálov. Každý materiál má iné vlastnosti. Izby si zariadenujeme tak, aby nám bolo príjemne.

FEBRUÁR   MAREC   APRÍL   MÁJ   JÚN

4

rôzne riešenia

JAR

LETO

JESEŇ

ZIMA

DARILÓ SA MI:

Počúvať?

Hovoriť?

Kresliť/Písať?

Komentáre k úlohám

1. a) Precvičenie pojmov: *hore, dole, vľavo, vpravo, na poschodí*. Pozorujeme predmety, ktoré sa v miestnostiach nachádzajú. Neskôr budeme určovať, z čoho sú vyrobené. Vhodná aktivita: **Hra na pozornosť**.

b) Žiaci rozlišujú, čo je nábytok a kuchynský riad. Vyfarbujú ho. Pri výrobe kuchynského riadu môžeme využiť všetky materiály.

2. Výskumná úloha. Na záver treba vyhodnotiť, ktorého materiálu sme mali v triede najviac, ktorého najmenej. Údaje porovnáваме.

3. Vhodná aktivita: **Čarovné vrecko**. Rozvíjame schopnosť pozorovať a prirovnávať, rozlišovať a kategorizovať: Sklo je hladké, ako..., číre, ako... Vytvor skupinu predmetov, ktoré patria do jednej miestnosti. Vytvor skupiny predmetov, ktoré sú z rovnakého materiálu. Vyznač predmety, ktoré sú krehké, ľahko zničiteľné...

4. Projektová úloha je určená na zamyslenie. Žiaci nemusia nájsť sami odpoveď, skôr sa zameriame na to, ako treba postupovať pri odhaľovaní úplne neznámej veci, nad ktorou sme sa možno ešte nezamýšľali. Ide o hľadanie stratégie a určenie postupu, prácu so zistenými údajmi (internet, rodičia, kamaráti...). Viac informácií k projektu uvádzame v závere MP.

Vhodné ukážky: stláčanie nafúknutého balóna, váha prázdneho a nafúknutého balóna, potápanie nafúknutého balóna, ponorenie otočeného pohára do vody a postupné vypúšťanie vzduchu do vody...

5. Práca v dvoj- a trojčlenných skupinách. Každé skupine určíme materiál. Na plagáte je jeho názov a žiaci dopĺňajú údaje na plagát. Využívame rôzne propagačné materiály, zdokonaľujeme výtvarné zručnosti žiakov.

Úlohy na okraji

Ľavý: Medzi predmetmi je jeden, ktorý nie je z dreva.

Pravý: Vhodné otázky: Z akých materiálov môžu byť vyrobené predmety z rébusu? Do ktorých miestností by mohli patriť?

Text detskej encyklopédie

Domáce zariadenie a materiály, z ktorých je vyrobené. Diskutujeme o vplyve vlastností na funkciu a použitie.

- a) Označ písmenom D veci z dreva. P z plastu. T z textilu. S zo skla. K z kovu.
- Nájdí podobné predmety v okolí. Pozoruj ich a povedz, aké majú vlastnosti.
- Je vzduch hmotný? Dokáž svoje tvrdenie – nakresli, napíš, urob pokus... (viacv MP).
- Pracujte v skupinách. Vytvorite plagát, na ktorom budú len obrázky vecí z dreva (z textilu, skla, kože, kovu, plastu...). K plagátom priložte veci z daného materiálu. Pozorujte ich očami, sluchom, hmatom...

- Nájdí predmety v rébusu.

Doplňková literatúra, texty

NAVRÁTIL, J. – LEHOTSKÁ, E.: Ako bývame. In: Prámienok. Bratislava: Mladé letá, 1989, s. 3. ISBN 80-06-00061-1

Ako vznikajú veci?

Tematický celok: Hmota

Prehľad učiva

Vedia určiť rôzne druhy hmoty. Vedia, že ľudia vyrábajú výrobky ručne alebo pomocou strojov. Vedia povedať, ako sa vyrábajú niektoré veci.

Odporúčané aktivity

V rozprávkových kráľovstvách

Cieľ: Prehliť vedomosti o materiáloch a predmetoch, ktoré sa z nich vyrábajú.

Pomôcky: predmety z rôznych materiálov

Projekt môžeme realizovať v rámci medzipredmetovej integrácie. Použijeme prinesené materiály. Neodporúčame, aby žiaci nosili predmety zo skla a kovu, ktorými by si mohli spôsobiť zranenie.

Postup:

1. **Zaujatie pozornosti** – Rozprávame príbeh o kráľovstvách, v ktorých bolo všetko z jedného materiálu.
2. **Sluchové vnímanie** – Žiaci si položia hlavy na lavice, zatvoria oči. Predmetom z danej hmoty spôsobíme niekoľkokrát zvuk. Žiaci zistia počet zvukov.
3. **Práca v skupinách** – Žiaci roztriedia prinesené predmety podľa materiálu. Po skupinách z nich vytvoria rôzne kráľovstvá. Vyhľadávajú informácie o materiáloch. Na záver môžu urobiť reklamný plagát o svojom kráľovstve.
4. **Prezentácia a predstavenie kráľovstva** ostatným skupinám.

Ako vznikajú veci?

Cieľ: Chápať, že ľudia niektoré veci vyrábajú.

Žiaci dopĺňajú v riadenom rozhovore výroky a usilujú sa postrehnúť proces, ako sa vyrába vec. Môžu vyrobiť leparelo (knihu), ktoré bude znázorňovať proces vzniku ľubovoľného výrobku podľa ich chápania. Učivo nie je obsahom 1. ročníka, aktivitu zaradíme podľa uváženia.

Čarovné predmety

Cieľ: Postrehnúť základné vlastnosti predmetu a jeho využitie.

Po čarovných slovách *Čáry-máry fuk!* sa žiaci premenia na predmety. Pokúsia sa predstaviť sa v role zvoleného predmetu a povedať o sebe niekoľko viet: *názov, materiál, vlastnosti...*

Múzeum budúcnosti

Cieľ: Poznať význam predmetov pre život človeka.

Žiaci vytvoria výstavu predmetov bežnej potreby. Ako návštevníci

s. 40 – 41

Ako vznikajú veci?

Dátum: Počasie: Dátum: Počasie: Znaky počasia

--	--	--	--	--

1 VÝROBA CERUZKY

NITE

ČÍPKÁR

DREVO

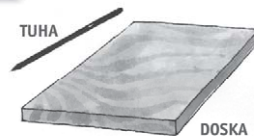
REZBÁR

HLINA

HRNČIAR

KROK 2

KROK 4

KROK 5

HOTOVÝ VÝROBOK

KROK 1

KROK 3

LEPIDLO

LEPIDLO

BRÚSENIE

- a) Pozoruj, ako sa vyrába ceruzka.
  - b) Povedz, čo potrebujeme na výrobu ceruzky.
  - c) Skús opísať postup, ako sa ceruzka vyrába.
  - d) Porozprávajte sa, čo ste už videli vyrábať.
- a) Rozmýšľaj, čo vyrábajú ľudia na obrázkoch. Pokús sa nakresliť chýbajúce výrobky/produkty.
  - b) Kde pracujú a čo robia tvoji rodičia a príbuzní?

- ✓ Napíš k remeselníkovi prvé písmeno názvu jeho výrobku, ktorý vyrobil.

Viem povedať, ako sa vyrábajú niektoré veci. Viem, že veci sa vyrábajú pomocou strojov alebo ručne.

z budúcnosti rozmýšľajú, na čo asi ľudia predmet používali. V skupinách rozmýšľajú, ako by predmety zlepšili.

Môj hrnček na nápoj (na kakao)

Ciel: Predstaviť si v mysli často používaný predmet.

Zatvor oči. Niekoľkokrát sa zhlboka nadýchni a uvoľni sa. Vystri ruku, v ktorej držíš doma hrnček na kakao. Predstavuj si ho. Sleduj jeho farbu, pozoruj, z čoho je vyrobený. Zaklopaná a počúvaj, aký zvuk vydáva. Je ťažký? Je v ňom veľa nápoja? Je hrnček horúci? Skús, či už možno nápoj piť. Zisti jeho vôňu, ochutnaj ho. Žiaci otvoria oči a nakreslia čo najpresnejšie svoj hrnček. Predstavujú ho spolužiakovi/spolužiačke. Uvažujú, prečo sa nepoužíva hrnček z papiera alebo dreva.

Ľudia vyrábajú veci z dreva, textilu, kovu, plastov, papiera. Niektoré sa vyrábajú ručne, iné vyrábajú stroje. Ľudia tvoria aj veci, ktoré sa nedajú chytiť. Vymýšľajú piesne počítačové programy.

MÁJ JÚN JÚL AUGUST SEPTEMBER

2

POVOLANIE/REMESLO

VÝROBK/PRODUKT

ZAHRAĐNÍČKA

RUŽE

MURÁR

napr. múr, dom

STOLÁR

napr. stoličku, skriňu

3

PEKÁREŇ

TOVAREŇ

KANCELÁRIA

JAR
LETO
JESEŇ
ZIMA

rôzne riešenia

POUŽIL/-A SOM:

DARILLO SA MI:

Počúvať?

Hovoriť?

Kresliť/Písať?

- Porozprávaj o ľuďoch na obrázkach. Poveď, čo robia/čo vyrábajú. Aké materiály používajú?
- Je v okolí školy továrneň, dielňa alebo veľká firma? Čo tam vyrábajú/tvoria?
- Pozorujte prinesené predmety a určite, z čoho sú vyrobené. Akú majú farbu tvar, vôňu? Skúsie neskôr určovať len hmatom.
- Spoločne uvažujte, či môžu ľudia vytvoriť aj to čo sa nedá chytiť. Uveďte príklady.
- Zhotov s rodičmi taký výrobok, aby si použil/-a rôzne druhy materiálov. Napr., aké druhy materiálov si použil/-a.

Hra na remeselníkov

Ciel: Spoznávať rôzne remeslá, prácu a nástroje rôznych remeselníkov. Vybraný žiak si zvolí remeslo a slovami Ja som remeselník, moje remeslo sa začína na... a končí na... Môže pridať: Pracujem s... (nástroje, stroje a materiály).

Komentáre k úlohám

- Vhodná aktivita: **Ako vznikajú veci?** Žiaci nemusia vedieť opísať postup činnosti (ide o naznačenie, že výrobky sa vyrábajú a nevznikajú samy). Žiaci uvažujú, aké iné postupy výroby poznajú. Zároveň ich nabádame, aby uvažovali, či výrobky vyrábajú len stroje.
- Vhodná aktivita: **Čarovné predmety.** Úloha vysvetľuje, že produkty môžu byť neživej povahy (sklo, kov, drevo...) ale aj živej (ruže...). Objasňujeme, že za vznikom výrobku sú rôzne nástroje a často aj veľa ľudskej práce. Úloha nabáda na ekologické správanie. Žiaci môžu názvy výrobkov/produktov aj napísať.
- Vhodná aktivita: **V rozprávkových kráľovstvách, Hra na remeselníkov.** Obrázky predstavujú typové skupiny: malovýroba, veľkovýroba a kancelária, resp. domáca práca. Vzhľadom na zmenené pracovné aktivity býva práca v domácnosti čoraz častejšia.

Úlohy na okraji

Ľavý: Obrázky predstavujú niektoré tradičné ľudové remeslá, ktoré sa dodnes zachovali. Žiaci pracujú s pojmi: remeselník, materiál a výrobok. Ide väčšinou o ručnú výrobu. Odporúčame doplniť aktivitou **Múzeum budúcnosti.**

Pravý: Žiaci sa aktívne zamýšľajú nad predchádzajúcou témou, opakujú si materiály a vymýšľajú výrobok. Ide o syntézu poznatkov na najvyššej úrovni kognitívnych schopností.

Text detskej encyklopédie

Ľudské výtvyry môžu byť hmotné aj nehmotné. Diskutujeme o tom, či výtvyry ľudského myslenia sú „zo vzduchu“, lebo sa nedajú chytiť.

Doplnková literatúra, texty

- NAVRÁTIL, J. – LEHOTSKÁ, E.: Pracujeme spolu. In: Pramienok. Bratislava: Mladé letá, 1989, s. 31. ISBN 80-06-00061-1
- NAVRÁTIL, J. – LEHOTSKÁ, E.: Čo by bolo, keby... In: Pramienok. Bratislava: Mladé letá, 1989, s. 32. ISBN 80-06-00061-1
- NAVRÁTIL, J. – LEHOTSKÁ, E.: Kto nám šetrí čas. In: Pramienok. Bratislava: Mladé letá, 1989, s. 29. ISBN 80-06-00061-1

Leto – opakovanie

Tematický celok: Zmeny v prírode

Prehľad učiva

Vedia, aké sú základné charakteristiky počasia, vedia, čo robia ľudia v lete.

s. 42 – 43

Odporúčané aktivity

Cestujeme za oddychom

Ciel: Poznať rôzne spôsoby aktívneho odpočinku.

Pomôcky: písťalka

Určíme žiaka, ktorý bude sprievodca vlaku, ktorý berie ostatných na výlet. Žiaci sa postupne pridávajú, chytajú sa za boky a spievajú: *Zo stanice do stanice malý vláčik ženie sa. Beží si a pofukuje, točia sa mu kolesá. Š-fú-š-fú.* Sprievodca zapíska a zvolá: *Vystupovať, stanica Turistika! (Maľovanie, Plávanie, Korčuľovanie, Čítanie, Skákanie gumy...)*. Žiaci sa pustia a v priestore znázornia pohybom činnosť z názvu stanice. Písťalku dostane ďalší, hra sa opakuje.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Leto – opakovanie

Dátum:	Počasi:	Dátum:	Počasi:	Znaky počasia
				

1

HOJDANIE

STAVANIE

ŠMÝKANIE

HÁDZANIE

ZBER ÚRODY

TURISTIKA

KÚPANIE

DOZRIEVANIE ÚRODY

obrázok búrky

obrázok dúhy

BŮRKA

DÚHA

1 a) Pozoruj letnú krajinu. Porozprávaj o nej. Opíš počasie v lete.
b) Dokonči vety: Ľudia v lete... Na stromoch... V lete môžem...
c) Povedz, čo všetko v lete dozrieva.

2 a) Nakresli búrku a dúhu.
b) Zisti, kedy sa vytvorí dúha na oblohe. Diskutujte v kruhu o svojich zisteniach.

3 Zakrúžkuj obrázok, ktorý je na okraji dvakrát.

Viem, čo robia ľudia v lete. Viem, aké je počasie v lete.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Komentáre k úlohám

1. Žiaci pozorujú letnú krajinu a jej charakteristické znaky. Pozorujú život prírody (dozrievanie) a činnosti človeka – práca i odpočinok. Uvažujú o typických zvláštnostiach leta: búrka a dúha.
2. Nadviážeme na diskusiu v úlohe 1 a žiaci kreslia búrku a dúhu.
3. Opakovanie:
  - a) Žiaci najprv opakujú ročné obdobia, ich charakteristické znaky, potom kreslia svoje ročné obľúbené obdobie.
  - b) Opakujeme všetko, čo sme sa naučili o hygiene, a žiaci sa snažia zachytiť čo najviac.
4. a) Žiaci na základe znakov vyberajú domáce zvieratá. Spoločne diskutujeme, ako sa pohybujú.
  - b) Žiaci pozorujú materiály a výrobky a označujú, z čoho boli vyrobené. Úlohy 3 a 4 nie sú určené na skúšanie, je to jeden zo spôsobov, ako opakovať poznatky získané v prvom ročníku.

Úlohy na okraji

Ľavý: Žiaci môžu vyznačiť hviezdikou tie činnosti, ktoré robia na ihrisku najradšej. Porozprávame sa o bezpečnosti pri hrách. Úloha je zameraná na rozvoj zrakového vnímania.

Pravý: PRÁZDNINY.

Vhodná integrácia so SJL: Vyhľadaj mäkkú slabiku, hlásku hneď za tretím písmenom, druhú slabiku...

Text detskej encyklopédie

Základné znaky leta a význam leta pre prírodu a človeka. Diskutujeme o zbere a spôsoboch oddychu.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Leto je najteplejšie ročné obdobie. Dni sú dlhšie. Stmievajú sa neskôr. V lete dozrieva úroda. Ľudia ju začínajú zberať. V lete bývajú dlhé prázdniny.

MÁJ JÚN JÚL AUGUST SEPTEMBER

JAR	
LETO	
JESEŇ	
ZIMA	

P
R
Á
Z
D
N
I
N
Y

DARILO SA MÍ:

3 a)

rôzne riešenia

b)

rôzne riešenia

---

4 a)

b)

- a) Nakresli svoje obľúbené ročné obdobie.
  - b) Nakresli, ako sa staráš o svoje telo (hygienu, šport...).
  - a) Označ * domáce zvieratá.
  - b) Označ, z čoho sú predmety vyrobené (K – kov, D – drevo, S – sklo).
- Poskladaj písmená do slova. Nakresli nič, ktorá ich spoj.

Doplňková literatúra, texty

- ULIČIANSKY, J.: Darček od mora. In: BENKOVÁ, S. a kol.: Čítanka pre 3. ročník ZŠ. Bratislava: Litera, 1997, s. 165. ISBN 80-854552-86-3
- NAVRÁTIL, J. – LEHOTSKÁ, E.: Prázdniny a dovolenka. In: Pramienok. Bratislava: Mladé letá, 1989, s. 27. ISBN 80-06-00061-1

Projekty

Projekt – Prečo padá list zo stromu? (PZ, s. 3)

1. Komunikačná forma

Ciel: Zistiť predstavy žiakov o danej téme.

Postup:

1. Zistíme rozsah a kvalitu predstáv žiakov – prekonceptov.
2. Žiaci zisťujú názory u členov rodiny.
3. Žiaci diskutujú v kruhu.
4. Spoločne zovšeobecníme zistenia (viac možností riešenia).

2. Priame pozorovanie (v podmienkach triedy)

Ciel: Pozorovať zmeny listov počas jedného týždňa. Triediť listy podľa charakteristických znakov do skupín, resp. podľa druhu stromu, z ktorého odpadli.

Pomôcky: listy, lepidlo, papier, farby, farbičky

Žiaci nakreslia na plagát kmeň, konáre a korene. Živé listy dolepia do koruny (nemali by listy trhať – poškodzovať prírodu). Žiaci môžu prinesené listy pozorovať podľa tvaru, veľkosti a farby. Listy potom triedia do skupín podľa tvaru a vytvoria rôzne druhy stromov. **Vyslovia predpoklad:** Čo sa stane s listami na stromoch v triede? Pozorujú zmeny na listoch v čase (cca 1 týždeň). Nasleduje potvrdenie alebo nepotvrdenie predpokladu a **konfrontácia** s predpokladom. Vhodná je aj **spätná väzba**.

3. Dlhodobejšie sledovanie stromu

Ciel: Pozorovať zmeny listov na vybranom strome.

Pomôcky: tabuľka na záznamy pozorovania, farbičky

Postup:

1. výber listnatého stromu v blízkom okolí školy, pozorovanie a starostlivosť o strom primeraná veku (nelámať konáre, nerezat' do kôry, upozorniť na škodcov...);
  2. vytvorenie (urobíme spolu so žiakmi) spoločnej tabuľky na záznamy, záznamy pozorovania by mali byť žiakom stále dostupné;
  3. pozorovanie stromu (počas týždňa, mesiaca...);
  4. spoločné zaznamenávanie kľúčových zmien (dátum a zachytenie zmeny): 1. zelené listy, 2. listy začali meniť farbu – zachytiť ju v záznamoch, 3. strom zostal holý;
  5. spoločné zhrnutie a vyhodnotenie poznatkov – uvedomenie si plynutia času, vytvorenie pozitívneho vzťahu k prírode – ekologická výchova.
- Všetky zápisy robia žiaci spôsobom, ktorý zvládnu (kreslením, s pomocou starších spolužiakov...).

Tabuľka na zápis pozorovaní

1. Žiaci nakreslia obrázok stromu s listami	2. Žiaci nakreslia zelené listy	3. Žiaci nakreslia sfarbené listy	4. Žiaci nakreslia obrázok stromu bez listov
LÍPA	Dátum:	Dátum:	Dátum:

Vysvetlenie k tabuľke:

1. výber stromu, jeho názov;
2. vyfarbenie listov nazeleno – dátum začiatku projektu;
3. vyfarbenie listov jesennými farbami – zápis dátumu;
4. zapísanie dátumu, odkedy strom zostal bez listov.

Projekt – Zostavenie jedálneho lístka na týždeň (PZ, s. 15)

1. Praktická činnosť

Cieľ: Zhotoviť jedálny lístok kreslením alebo lepením.

Pomôcky: obrázky potravín, lepidlo, háčky papiera, papierové nálepky na ozdobenie jedálneho lístka

Postup:

1. Rozmnožíme tabuľky na prípravu jedálneho lístka.
2. Žiaci kreslia alebo lepia obrázky jedál do tabuľky (samostatná práca); ak zvolíme lepenie, žiaci by si mali priniesť obrázky vopred.
3. Žiaci prezentujú svoje tabuľky pred triedou.
4. Žiaci si porovnávajú tabuľky navzájom – vyznačia rovnaké jedlá dohodnutým symbolom.
5. Spoločne pripravíme výstavku v triede (vo vestibule školy).

2. Práca s počítačom (možno nahradiť výrobou plagátov z obrázkov)

Cieľ: Využiť počítač na výrobu jedálneho lístka.

Pomôcky: počítač, dataprojektor, papier

Postup:

1. Na pracovnú plochu pripravíme textový dokument s tabuľkou a obrázkami jedál (kliparty alebo obrázky voľne dostupné na internete – dbáme na dodržanie autorského zákona). Pri práci môžeme využiť spoluprácu s vyšším ročníkom (títo žiaci už majú viac skúseností s prácou s počítačom a vedia vhodne pomôcť) – medziročníková spolupráca.
2. Žiakom ukážeme (najlepšie pomocou dataprojektora), ako budú presúvať obrázky, ktoré si vyberú do príslušných okienok pripravenej tabuľky.
3. Žiaci pracujú samostatne.
4. Spoločne vytlačíme zostavené jedálne lístky.
5. Žiaci prezentujú svoju prácu, ktorú spoločne hodnotíme:
Ako sa ti pracovalo? Čo bolo pre teba najťažšie? S čím si mal/-a problémy?
6. Urobíme výstavku prác.

Diferenciácia práce: pre zručnejších žiakov môžeme pripraviť tabuľku na sedem dní, ostatní môžu robiť jedálny lístok na päť dní. Premyslíme si, či zaradíme aj desiatu a olovrant, alebo len hlavné jedlá.

	raňajky	desiata	obed	olovrant	večera
PONDELOK					
UTOROK					
STREDA					
ŠTVRTOK					
PIATOK					

Projekt – Potraviny, ktoré človeku škodia (PZ, s. 25)

Žiakov vopred upozorníme, aby si priniesli dostatočné množstvo obrázkov potravín z časopisov a letákov.

1. Praktická činnosť (plagáty)

Cieľ: Vytvoriť plagát o škodlivých potravinách lepením, kreslením.

Pomôcky: vystrihnuté obrázky potravín, lepidlo

Postup:

1. Zistíme úroveň a kvalitu predstáv žiakov o tom, ktoré potraviny sú škodlivé.
2. Žiaci vytvoria dvojice.
3. Žiaci triedia obrázky: Vyberte obrázky potravín, ktoré ľuďom škodia. Zdôvodnite svoj výber.
4. Dvojice prezentujú, čo zistili, na čom sa dohodli.
5. Dvojica porovnáva svoje zistenia s ostatnými skupinami (v kruhu, na koberci). Na základe porovnávania sa pokúsia zovšeobecniť zistenia.
6. Spoločne vyhodnotíme zistenia.
7. Žiaci sa rozdelia do dvoch skupín a plnia úlohy podľa zadania.
8. 1. skupina: Nalepte (nakreslite) na papier potraviny, ktoré sú dôležité pre zdravie človeka. 2. skupina: Nalepte (nakreslite) na papier potraviny, ktoré škodia zdraviu človeka.
9. Farebne odlíšime plagáty prvej a druhej skupiny.
10. Spoločne vyhodnotíme plagáty a diskutujeme o výsledkoch. Urobíme výstavku prác.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. Práca s počítačom (zaradíme podľa technického vybavenia školy)

Cieľ: Vytvoriť plagát z obrázkov rôznych druhov potravín.

Pomôcky: obrázky potravín v počítači

Postup:

1. Pripravíme do textového dokumentu obrázky rôznych druhov potravín.
2. Žiakov rozdelíme na dve skupiny (v rámci skupiny môžeme vytvoriť podskupiny podľa počtu počítačov).
3. Žiaci pracujú podľa pokynov: *1.skupina:* Vymažte obrázky potravín, ktoré nám škodia. *2. skupina:* Vymažte obrázky potravín, dôležitých pre naše zdravie.
4. Vytlačíme vytvorené dokumenty.
5. Skupiny prezentujú svoju prácu, navzájom ju porovnávajú a zisťujú, či úlohu vyriešili správne (pomoc učiteľa).
6. Spoločne vytvoríme dva symboly – jeden pre zdravé a jeden pre nezdravé potraviny.
7. Skupiny označia svoju prácu správnym symbolom (spätná väzba).
8. Spoločne vyhodnotíme prácu a urobíme výstavku prác.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Bádateľská aktivita

Cieľ: Formou bádateľskej aktivity získať informácie a vyhodnotiť ich.

Pomôcky: semená fazule, hrachu, pšenice, jačmeňa, žeruchy, šošovice, pažítiky

Postup:

1. Do triedy prinesieme vrecúško a rôzne semená. Semená môžu priniesť i žiaci, no musíme dať pozor, aby ich pri manipulácii nevdýchli a nekladali do uší a nosa.
2. Žiak si vytiahne z vrecúška semienko. So zatvorenými očami – hmatom – vníma semienko a opisuje ho (malé, drsné, guľaté...). Uvažuje a tipuje, aká rastlina sa v ňom ukrýva.
3. Začiatok pokusu: Každý žiak pracuje samostatne. Semienko zabalí do vlhkej vaty a vloží do pripravenej priehľadnej plastovej fľaše tak, aby sa semienko dalo pozorovať.
4. Žiaci opisujú svoju činnosť v kruhu (*Ako ste postupovali pri práci? Vyskytol sa problém? Ako ste ho riešili?*).
5. Žiaci stanovia predpoklad kreslením: *Nakresli, čo zo semienka vyrastie. Čo vyrastie prvé?* Predpoklady označíme a zozbierame.
6. Vytvoríme vhodné a nevhodné podmienky pre rast (umiestnenie na slnečné miesto/na tmavé miesto, na teplé miesto/na chladné miesto, s dostatkom vlahy/s nedostatkom vlahy). Odporúčame, aby sa nevhodné podmienky netestovali na žiackych rastlinách. Na tento účel zasadíme ďalšie rastliny.
7. Žiaci zisťujú výsledok pokusu: *Čo vyrástlo zo semena?* Žiaci si analýzou uvedomia plynutie času a vplyv vhodných podmienok na rast rastlín.
8. Žiaci porovnávajú zistenia so svojím predpokladom. *Mal som pravdu? – Nemal som pravdu?*
9. Spoločne vyhodnotíme projekt. *Čo som sa nové dozvedel/-a?*
10. Žiaci môžu urobiť výstavku rastlín a usporiadať rastliny (napr. podľa výšky).

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

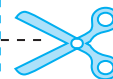

● Ja a moja rodina (PZ, s. 32)

Možnosti práce s kartičkami:

1. Hľadaj kartičky ako pexeso.
2. Vyber kartičky členov svojej rodiny.
3. Čítaj názvy členov rodiny na kartách.
4. Vyber kartičky tých, s ktorými bývaš v jednej domácnosti.
5. Usporiadaj osoby od najstaršieho po najmladšieho (rôzne riešenia).
6. Vyber kartičku, ktorá znázorňuje teba. Vyber vľavo tých, ktorí sú od teba starší. Vpravo vyber tých, ktorí sú od teba mladší (analógia s časovou osou).

	stará mama		
	starý otec		dcéra
	mama		dcéra
	otec		syn

Rodostrom (PZ, s. 32)

Postup:

Napíš mená a dátumy narodenia.

Moji starí rodičia

Mama mojej mamy (Moja stará mama)	Otec mojej mamy (Môj starý otec)	Mama môjho otca (Moja stará mama)	Otec môjho otca (Môj starý otec)
nar.	nar.	nar.	nar.

Moji rodičia

Moja mama	Môj otec
nar.	nar.

Ja

Ja
nar.

Súrodenci

nar.

nar.

Škola: .....

Školský rok: .....Trieda/-y: .....

Ohlásenie hromadnej akcie – Vychádzka

- A) Názov akcie:** ..... Miesto a hodina zrazu:
(jej zámer)
Termín: .....
Miesto: ..... Miesto a hodina (približne) návratu:
Trasa (pri turistike a zázajdoch):
.....
Spôsob prepravy: .....
- B) Počet účastníkov spolu:** .....
z toho – žiakov: ..... z nich v špeciálnych funkciách (uviesť, aké funkcie):
– sprievodcov: .....
Meno vedúceho akcie: .....
- C) Program akcie:**
1. ....
2. ....
3. ....
4. ....
- D) Podmienky stravovania a ubytovania:**
Spôsob stravovania: .....
(zásoby, objednávka, vlastná príprava)
Podmienky ubytovania: .....
- E) Rozpočet na osobu:** Vstupenky: .....
Cestovné: ..... Ostatné výdavky: .....
Stravné: ..... Spôsob úhrady:
Ubytovanie: ..... – za žiaka: .....
– za sprievodcu: .....
- F) Príprava žiakov a sprievodcov na plánovanú akciu:** (uviesť kde, kedy a ako):
a) kondičná: (turistika a pod.)

b) odborné poučenie: (o správaní v horách, pri vode, o ochrane prírody a pod.)

c) ďalšie bezpečnostné opatrenia:

Vyjadrenie riaditeľa školy k návrhu:

S plánovanou akciou podľa predloženého návrhu **súhlasím** – **nesúhlasím**.

V ..... dňa .....

Návrh časovo-tematického plánu A

(pri časovej dotácii 2 hodiny týždenne)

Mesiac	Strany	Názov dvojstrany	Téma	Tematický celok	Dotácia
September	2 – 3	Život stromu	Cyklus stromu, Prečo padá list zo stromu?	Zmeny v prírode	4 hodiny
	4 – 5	Kalendár prírody	Kalendár prírody	Zmeny v prírode	2 hodiny
	6 – 7	Počasie a hry detí	Kalendár prírody	Zmeny v prírode	1 hodina
Október	8 – 9	Na poli – poľné plodiny	Kalendár prírody	Zmeny v prírode	3 hodiny
	10 – 11	Ovocie a zelenina	Kalendár prírody	Zmeny v prírode	3 hodiny
November	12 – 13	Živočíchy	Voľne žijúce zvieratá	Zvieratá	4 hodiny
	14 – 15	Denný poriadok žiaka	Denný poriadok žiaka	Osobná hygiena a psychohygiena	3 hodiny
December	16 – 17	Hygiena	Čistota tela	Osobná hygiena a psychohygiena	3 hodiny
	18 – 19	Prichádza zima	Kalendár prírody	Zmeny v prírode	4 hodiny
Január	20 – 21	Voda pre rastliny a človeka	Voda a rastliny, Voda a človek	Voda	3 hodiny
	22 – 23	Zdravie a my	Denný poriadok žiaka, Čistota tela	Osobná hygiena a psychohygiena	2 hodiny
	24 – 25	Zdravý život – zdravá výživa	Zdravá výživa, Potraviny, ktoré sú zdravé / ktoré človeku škodia	Osobná hygiena a psychohygiena	2 hodiny
Február	26 – 27	Spoznávame hodiny	Čas a jeho trvanie, Presýpacie hodiny	Plynutie času	4 hodiny
	28 – 29	Zvieratá a ich pohyb	Domáce zvieratá	Zvieratá	3 hodiny
Marec	30 – 31	Život domácich vtákov	Domáce vtáky	Zvieratá	3 hodiny
	32 – 33	Moja rodina a kamaráti	Moja rodina	Rodina	3 hodiny
Apríl	34 – 35	Vzácná voda	Voda a človek	Voda	4 hodiny
	36 – 37	Jar a klíčenie semien	Kalendár prírody, Záhadné semená	Rastliny a semená, Zmeny v prírode	4 hodiny
Máj	38 – 39	Veci okolo nás	Ľudia a veci	Hmota	3 hodiny
	40 – 41	Ako vznikajú veci?	Ľudia a veci	Hmota	3 hodiny
Jún	42 – 43	Leto – opakovanie	Kalendár prírody	Zmeny v prírode	3 hodiny
	44	Opakovanie	Opakovanie	Opakovanie	3 hodiny

Návrh časovo-tematického plánu B

(pri časovej dotácii určenej ŠVP)

Mesiac	Strany	Názov dvojstrany	Téma	Tematický celok	Dotácia
September	2 – 3	Život stromu	Cyklus stromu, Prečo padá list zo stromu?	Zmeny v prírode	2 týždne
	4 – 5	Kalendár prírody	Kalendár prírody	Zmeny v prírode	1 týždeň
	6 – 7	Počasia a hry detí	Kalendár prírody	Zmeny v prírode	1 týždeň
Október	8 – 9	Na poli – poľné plodiny	Kalendár prírody	Zmeny v prírode	2 týždne
	10 – 11	Ovocie a zelenina	Kalendár prírody	Zmeny v prírode	2 týždne
November	12 – 13	Živočíchy	Voľne žijúce zvieratá	Zvieratá	2 týždne
	14 – 15	Denný poriadok žiaka	Denný poriadok žiaka	Osobná hygiena a psychohygiena	2 týždne
December	16 – 17	Hygiena	Čistota tela	Osobná hygiena a psychohygiena	2 týždne
	18 – 19	Prichádza zima	Kalendár prírody	Zmeny v prírode	1 týždeň
Január	20 – 21	Voda pre rastliny a človeka	Voda a rastliny, Voda a človek	Voda	1 týždeň
	22 – 23	Zdravie a my	Denný poriadok žiaka, Čistota tela	Osobná hygiena a psychohygiena	1 týždeň
	24 – 25	Zdravý život – zdravá výživa	Zdravá výživa, Potraviny, ktoré sú zdravé / ktoré človeku škodia	Osobná hygiena a psychohygiena	1 týždeň
Február	26 – 27	Spoznávame hodiny	Čas a jeho trvanie, Presýpacie hodiny	Plynutie času	2 týždne
	28 – 29	Zvieratá a ich pohyb	Domáce zvieratá	Zvieratá	2 týždne
Marec	30 – 31	Život domácich vtákov	Domáce vtáky	Zvieratá	2 týždne
	32 – 33	Moja rodina a kamaráti	Moja rodina	Rodina	1 týždeň
Apríl	34 – 35	Vzácná voda	Voda a človek	Voda	2 týždne
	36 – 37	Jar a klíčenie semien	Kalendár prírody, Záhľadné semená	Rastliny a semená, Zmeny v prírode	2 týždne
Máj	38 – 39	Veci okolo nás	Ľudia a veci	Hmota	2 týždne
	40 – 41	Ako vznikajú veci?	Ľudia a veci	Hmota	2 týždne
Jún	42 – 43	Leto – opakovanie	Kalendár prírody	Zmeny v prírode	2 týždne
	44	Opakovanie	Opakovanie	Opakovanie	1 týždeň

N e p r e h l i a d n i t e !

Objednávajte
na adrese
www.orbispictus.sk

alebo

Orbis Pictus Istropolitana,
spol. s r. o.
Distribúcia
Hrachová 34
821 05 Bratislava

informácie:
(02) 4319 1197,
4341 4505

fax:
(02) 4341 4505,
4363 3929

mail:
odbyt@orbispictus.sk

www.orbispictus.sk

- *L. Virgovičová*: Moje prvé čiary (blok prípravných cvičení)
- *L. Virgovičová*: Písmenká – moji kamaráti (6 písaniek s predtlačou)
- *L. Virgovičová*: Metodické poznámky k šlabikáru, čítanke a písankám pre 1. ročník ZŠ
- *K. Štefeková – R. Culková*: Písanie v 1. ročníku ZŠ (5 písaniek s predtlačou)
- *K. Štefeková – R. Culková*: Metodické poznámky k šlabikáru, písankám a čítanke pre 1. ročník ZŠ
- *K. Štefeková – R. Culková*: Učíme sa čítať (pracovný zošit s metodickými poznámkami)

■ *P. Černek – V. Repáš*: Matematika pre každého prváka

■ *P. Černek – V. Repáš*: Čísla a hry 1
NOVINKA

■ *E. Farkašová*: Jazyky hrou (pracovné listy na AJ, NJ... s metodickou príručkou)

ISBN 978-80-7158-893-1

9 788071 588931

